

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

TÁMOP-1.3.1-12/1-2012-0001

"A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése II." című kiemelt projekt
4. "Nemzetközi együttműködési tevékenységek" című alprojekt

Tanulmány a határon átnyúló együttműködési
programok pályázati tudnivalóiról, közvetlen
uniós finanszírozású munkaügyi projektekről

NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM

Készítették a CESCO munkatársai

Budapest, 2015. október

Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-európai Segítő Szolgálata
Central European Service for Cross-Border Initiatives (CESCI)

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	1
1. Mitől határon átnyúló egy projekt?	3
1.1 Határon átnyúló együttműködés az Európai Unióban	4
1.1.1 A határon átnyúló együttműködés intézményesülése	4
1.1.2 A határon átnyúló együttműködés támogatása és különböző alapjai	7
1.1.3 A területi együttműködés három típusa.....	10
1.2 A határon átnyúló projektek.....	12
1.2.1 A határ menti együttműködési programok projekttypusai	12
1.2.2 A határon átnyúló projektek fő kritériumai.....	13
2. Határon átnyúló foglalkoztatási projektek.....	16
2.1 Best practice-ek, minták az Európai Unióból	17
Kiosk Office	17
Infobest Palmrain	18
Franco-German Job Centre.....	19
Munka Határok Nélkül (Work Without Borders).....	20
Border People.....	21
2.2 Várható munkaügyi pályázati kiírások Magyarország határai mentén	22
2.2.1 Foglalkoztatási akciótervek a magyar-szlovák határon.....	23
2.2.2 Integrált foglalkoztatási kezdeményezések a magyar-román határ mentén	25
2.2.3 A foglalkoztatási célú együttműködés lehetőségei az osztrák-magyar INTERREG V-A programon belül	27
2.2.4 A foglalkoztatási célú együttműködés lehetőségei a szlovén-magyar INTERREG V-A programon belül	29
2.2.5 A foglalkoztatási célú együttműködés lehetőségei a magyar-horvát INTERREG V-A programon belül	31
2.2.6 A foglalkoztatási célú együttműködés lehetőségei a magyar-szerb IPA programon belül	33
2.2.7 A foglalkoztatási célú együttműködés lehetőségei a magyar-ukrán ENI programon belül	35
2.3 Foglalkoztatási célú közvetlen brüsszeli uniós pályázatok.....	37
2.3.1 Az EaSI program lehetőségei.....	37
2.3.2 Foglalkoztatás és szakképzés támogatása az Erasmus+ programon belül	38
2.3.3 A Horizont 2020 program vonatkozó kiírásai	41
2.3.4 Foglalkoztatás az URBACT programon belül	42
2.4 Foglalkoztatási projektek a transznacionális programokon belül	44
2.4.1 A Duna Program	44
2.4.2 A Közép Európa Transznacionális Program	45

3. A határon átnyúló projektek tervezése és megvalósítása	47
3.1 Projektciklus	48
3.1.1 Mi az a projektciklus?	48
3.1.2 A pályázatok tervezése és benyújtása	50
3.1.3 A támogatási szerződés	56
3.1.4 A határon átnyúló projektek menedzsmentje és utánkövetése	58
3.1.5 A határon átnyúló projektek finanszírozása	62
4. A közvetlen brüsszeli és transznacionális programok tervezése és megvalósítása .	69
Jegyzékek.....	73
Bibliográfia.....	74
Határon átnyúló együttműködési programok	74
Közvetlen brüsszeli programok.....	74
Transznacionális együttműködési programok.....	75
Egyéb internetes források.....	75
Jogszabályok, egyezmények	76
Rövidítések jegyzéke	77
Ábrajegyzék	79
Táblázatjegyzék.....	79

Vezetői összefoglaló

Többen az európai integráció laboratóriumának tekintik a határ menti együttműködéseket, mivel a belső akadályok nélküli, egységes piac ezekben a térségekben a mindennapok tapasztalatához tartozik. Ami itt zajlik kicsiben, az történik az Unió szintjén nagyban, az itteni tapasztalatok hasznosíthatóak a közösségi jogalkotásban, a még meglévő akadályok hangsúlyosabban jelentkeznek, a határok nélküli Európa konkrét jelentést kap. Ugyanakkor ezekben a térségekben találkoznak az emberek a leggyakrabban a még meglévő akadályokkal is. Ez adja a jelentőségét a határ menti integrált fejlesztéseknek, és a fejlesztések révén erősödő kohézióknak.

Az Európai Unió ebből a megfontolásból támogatja a határon átnyúló együttműködéseket az élet minden területén, részben a közösségi joganyag (acquis communautaire), részben a határon átnyúló együttműködések pénzügyi támogatása révén. Az előbbi eszközkészlet olyan jogszabályok összességét jelenti, amelyek minden uniós tagállamban kötelezőek, így a szomszédos országok közötti harmonizációt is szolgálják. Utóbbi pedig egy fokozatosan növekedő összegű és jelentőségű pénzügyi keretet, amely kimondottan a határon átnyúló együttműködést hivatott elősegíteni.

A jelen útmutató a határon átnyúló együttműködések egyik legfontosabb szegmenséhez, a foglalkoztatáshoz és határ menti munkaerő-mobilitáshoz kapcsolódó projektek kidolgozásához és megvalósításához hivatott segítséget nyújtani. Egyesületünk, a Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-európai Segítő Szolgálat munkatársai révén másfél évtizedes tapasztalattal rendelkezik ilyen projektek terén, és referenciáink között megtalálhatóak integrált határon átnyúló stratégiai dokumentumok és projektek éppúgy (felhasználói oldal), mint határ menti programozási tapasztalatok (finanszírozói oldal). Ezen tapasztalatok alapján igyekeztünk úgy összeállítani ezt az útmutatót, hogy egyrészt adjon kellően átfogó képet arról, hogy mitől is jó egy határon átnyúló projekt, másrészt segítsen azok számára is ilyen projekteket generálni, akik még nem vettek korábban részt nemzetközi pályázatokon.

Ennek érdekében az útmutató

- (1) röviden áttekinti a határon átnyúló együttműködések elvi és működési hátterét: bemutatjuk, hogyan és miért erősödtek meg és intézményesültek a határon átnyúló együttműködések az Európai Unióban, és ezzel párhuzamosan hogyan bővültek az ezeket segítő finanszírozási források;
- (2) közelítő meghatározását adja a határon átnyúló projekteknek: mivel a két EURES-program érintettjein kívül kevesen ismerősek a nemzetközi pályázatok terén, a legalapvetőbb szinten elmagyarázzuk, hogy miben különböznek a határon átnyúló projektek a hagyományos, nemzeti szintű kezdeményezésektől;
- (3) ötleteket ad határon átnyúló foglalkoztatási projektekre: egyfajta best practice gyűjteményt állítottunk össze, amelyben sikeres nyugat-európai kezdeményezéseket mutatunk be röviden, a foglalkoztatás területéről;
- (4) bemutatja a határ menti projektek potenciális finanszírozási hátterét: összefoglaltuk, hogy az egyes határ menti programokból miként nyerhető támogatás foglalkoztatási fejlesztések vagy együttműködések elindításához, de bemutatjuk azokat a programokat is, amelyek nem konkrétan a határ menti együttműködések támogatják, de ilyen célra is felhasználhatóak: ilyen az EaSI (Foglalkoztatás és Szociális Innováció), az Erasmus+, de elérhetőek támogatások a kutatás-fejlesztési célú Horizont 2020, valamint a városi akciókat támogató URBACT programon belül is; további finanszírozási lehetőséget kínálnak az ún. transznacionális programok, amelyek az Unión belül egyes országcsoportok számára állnak nyitva (hazánk a Duna és a Central programban érdekelt);
- (5) felvázolja, hogy miként kezdjünk hozzá határon átnyúló foglalkoztatási témájú projektek kidolgozásához, a pályázat elkészítéséhez és megvalósításához; jóllehet, az egyes programok egymástól akár jelentősen eltérő implementációs szabályrendszer szerint működnek, megkíséreltünk egy általánosabb, több kiírás esetében is használható leírást adni a projekt teljes életciklusát lefedő eljárásokról, javasolt tevékenységekről.

Bízunk benne, hogy a megközelítésmód, amelyet követtünk, érthető és hasznos lesz mindazok számára, akik a 2014-2020 közötti költségvetési ciklus során határon átnyúló foglalkoztatási pályázatokat szeretnének benyújtani. Egyesületünk szívesen nyújt szakmai segítséget ezen projektek kidolgozásához és megvalósításához is.

1. Mitől határon átnyúló egy projekt?

Ennek az útmutatónak az a célja, hogy a határon átnyúló foglalkoztatási célú projektek tervezéséhez és megvalósításához nyújtson gyakorlati segítséget. Természetesen a projektek számos eleme, a megvalósítás módszerei nem különböznek a hagyományos, adott ország keretein belül megvalósított projektektől. Ugyanakkor vannak olyan aspektusok, amelyek lényegi eltéréseket eredményeznek mind a projektek előkészítésében, a projektfejlesztés értelmezésében és gyakorlati lépéseiben, de a megvalósításban és a fenntartási követelmények teljesítésében is.

Az útmutató első fejezete azt a célt szolgálja, hogy ezeknek a különbségeknek az okaira, elvi alapjaira és ezek következményeként a valódi határon átnyúló projektek sajátosságaira rámutasson.

1.1 Határon átnyúló együttműködés az Európai Unióban

A határon átnyúló együttműködések európai története egyfajta evolúcióként értelmezhető. Jóllehet, számos korai kezdeményezés ismert, mint amilyen a bázeli nemzetközi repülőtér felépítése a második világháború után a francia oldalon, a három államra kiterjedő Benelux kezdeményezés 1944-ből, vagy az 1952-ben Skandináviában létrehozott Északi Tanács, a konkrét, határon átnyúló együttműködések történetét az Euregio 1958-as megalapításához szokás kötni. Ennek legfőbb oka az lehet, hogy az idézett példák államok által a nemzetközi jog alapján kezdeményezett projektjei, illetve így létrehozott közös intézményei voltak, amire léteztek példák korábban is a diplomáciatörténetben. Még a bázeli nemzetközi repülőtér kiépítésében is a három érintett ország állapodott meg.

A német-holland határon a Római Szerződés aláírását követő évben, éppen a szerződés szellemében létrehozott regionális együttműködés ezzel szemben egy alulról jövő kezdeményezés volt, mintát szolgáltatva az elmúlt fél évszázad során létrejött több száz hasonló együttműködésnek.

1.1.1 A határon átnyúló együttműködés intézményesülése

Az említett evolúció lényegében a fokozatos intézményesülés folyamataként írható le. A kezdeti szintet az informális, spontán kapcsolatok jelentik. Ezt a fázist elsősorban a személyes viszonyok jellemzik, az együttműködés alapját a földrajzi közelség és a határ két oldalán meglévő közös természeti-kulturális-történelmi örökség határozza meg. Így jönnek létre az ikervárosi (testvértelepülési) együttműködések, valamint a partnerségek. Maga az Euregio is a kezdeti időszakban két határ menti önkormányzati társulás konzultatív szintű kapcsolatát jelentette, amely fokozatosan formalizálódott, előbb egy munkacsoport (1966), később egy közös parlament (1978), végül egy közös egyesület (1999) formájában.

Az intézményesülési folyamatban meghatározó szerepe volt annak a felismerésnek, hogy a határ menti, gyakran funkció- és forráshiányos települések és térségek éppen a határon túli partnerekkel történő együttműködésben láttak lehetőséget ezeknek a hiányoknak a (részbeni) kompenzálására. Így jöttek létre közösségi közlekedési szövetségek (pl. az EGRONET a cseh-német határon, az eurégiós közös hálózat a német-holland térségben vagy a spanyol Figueres és a francia Péripignan közötti vasúti kapcsolat, de említhető a GYSEV is, mint pozitív példa), határon átnyúló egészségügyi szolgáltatási hálózatok (kiemelkedő e tekintetben a francia-belga határtérség a maga határon átnyúló kezelési körzeteivel¹, de magyar-szlovák viszonylatban 2006 óta szintén ellátnak határon túli betegeket Esztergomban, ha az adott biztosítóval állnak szerződéses viszonyban), a svédországi Haparanda és a finn Tornio pedig még a középfokú oktatási rendszerét és a közösségi fűtési hálózatát is összekapcsolta, és közös kétnyelvű középiskolát működtet. Számos esetben ezek a funkcionális együttműködések arra a problémára reagálnak, hogy a határ egyik oldalán elérhető az adott szolgáltatás, míg a másikon nem. Más esetekben a gazdaságosság az együttműködés alapja: a francia-belga határon kialakított rendszernek köszönhetően az egymással szemben elhelyezkedő városok

---

¹ ZOAST: Zone Organisée d'Accès aux Soins Transfrontaliers

kórházainak nem kell megvásárolniuk minden drága műszert, azt elég az egyik oldalon beszerezni, mivel a határ túloldalán élők kezeléséhez is igénybe lehet ezeket venni.

A funkcionális határon átnyúló régiók kialakulásának ugyanakkor a legnagyobb akadályát a megfelelő szabályozási háttér hiánya jelenti. A két ország közötti bilaterális egyezmény révén nyílt mód arra, hogy pl. a francia páciensek belgiumi és a belga betegek franciaországi kezelésének költségeit a küldő ország betegbiztosítási rendszere megtérítse.

Egy határon átnyúló közösségi közlekedési rendszer kialakításánál mindig problémát jelent a tarifák összehangolása, a bevételeknek a szolgáltatók közötti megosztása, különösen amikor két különböző valutában keletkezik ez a bevétel.

A mai napig még az Unión belül is problémát jelent a betegek határon túlra történő szállítása, mivel a mentőautóban elhalálozó személyek holttestének kiadatása igen bonyolult folyamat.

Látható, a kezdeti, informális együttműködések kedvező tapasztalatain kialakuló magasabb szintű, funkcionális együttműködések kikényszerítik a jogi, normatív megoldásokat. A törvényhozók, jogszabályalkotók számára komoly kihívást jelent az eltérő jogrendű országok szabályozási rendszereinek harmonizációja. Az első sikeres lépést e téren az Európa Tanács tette meg, amikor 1980-ban elfogadta a Madridi keretegyezményt², amely elsőként tett kísérletet a határon átnyúló együttműködéseknek a nemzetközi jog normái szerinti szabályozására. Maga a keretegyezmény konkrét megoldási modelleket is felsorol, amelyekhez három kiegészítő jegyzőkönyv (protokoll) keretében további értelmezési kereteket is nyújt. A harmadik kiegészítő jegyzőkönyv önálló jogi személyiségű szervezet (az ún. euroregionális együttműködési csoportosulás³) létrehozását is lehetővé teszi, határon átnyúló jelleggel. Ilyen csoportosulás eddig még nem alakult Európában, viszont a Keretegyezmény nyomán megszorodtak azok az államközi megállapodások⁴, amelyek lehetővé tették kvázi-intézmények vagy valós, határon átnyúló szervezetek alapítását és működtetését (ilyen struktúra a spanyol jogrendben alkalmazott consortio és a franciáknál bevezetett eurodistrict).

A Madridi keretegyezmény szellemében megkötött bilaterális szerződések lehetővé teszik, hogy az érdekelt felek egy közös szervezetet hozzanak létre, amelynek a határon túli szereplők is tagjaivá válnak. Ugyanakkor ez a megoldás még mindig nem ad választ a jogképeség kérdésére. A francia eurodistrict ugyanis nem rendelkezik önálló jogképeséggel a német oldalon, jóllehet német jogi személyiségű tagjai is vannak.

---

² European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities (<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/html/106.htm>): Európai keretegyezmény a területi önkormányzatok és közigazgatási szervek határon átnyúló együttműködéséről (<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/html/106.htm>).

³ Euroregional Cooperation Grouping: ECG

⁴ Ilyenek pl.: a Bayonne-i egyezmény (1995) Franciaország és Spanyolország, a Karlsruhe-i egyezmény (1996) Franciaország, Németország, Svájc és Luxemburg, vagy az Isselburg-Anholt megállapodás (1991) Németország és Hollandia között.

Ezt a hiányosságot a közösségi jog számolta fel a 2006-ban elfogadott 1082/2006/EK-rendelettel, amely révén megalkotta az európai területi társulás, az ETT jogi eszközét⁵. Az ETT megalkotásával a jogszabály előterjesztőinek előzetes szándéka az Interreg-ből kinőtt európai területi együttműködési programok számára egy határon átnyúló jogképességgel rendelkező projekt- vagy programmenedzsment-szervezet létrehozása volt.

Az ETT egyaránt jogképességgel rendelkezik a határ mindkét oldalán (mindkét érintett állam hatóságainak jóvá kell hagyniuk entitásaik részvételét az együttműködésben), alkalmazottakat foglalkoztathat, és intézményeket, vállalkozásokat hozhat létre a határ mindkét oldalán. Ezáltal alkalmas arra, hogy valódi határon átnyúló projekteket, sőt az ilyen projekteket finanszírozó programokat hajtson végre – teljesen legálisan.

Az uniós rendelet elfogadása óta azonban az eredeti szándéktól jelentősen eltérő folyamatok indultak be. A 2015 őszéig hivatalosan regisztrált 55 ETT döntő többsége (több mint 80%-a) nem egy konkrét projekt megvalósítására, hanem egy adott határtérség átfogó fejlesztéséhez szükséges projektek összességének menedzselésére, egy tartós fejlesztési program lebonyolítására alakult⁶. Ezek az ETT-k a korábbi eurorégiók, eurodistrictek, consortiók folytatásának is tekinthetők, azok céljait képviselik egy magasabb intézményessültségi szinten: a funkcionális együttműködések számára biztosítanak jogilag is tiszta, közös intézményi keretet.

Ezek a határon átnyúló, jogképességgel rendelkező regionális együttműködések forradalmi újdonságot képviselnek Európában. Rajtuk keresztül a határon átnyúló együttműködések az informális és funkcionális szintet meghaladva elérték a normativitás szintjét. Ezáltal valójában azonos szintre kerültek az egyes tagállamokon belüli adminisztratív régiókkal (még ha más típusú is a jogképesség, amivel rendelkeznek).

Az ETT teljes jogképességgel rendelkezik egy idegen ország területén fejlesztéseket megvalósítani abban a kompetenciakörben, amellyel tagjai is rendelkeznek. Ez teljesen újszerű megközelítést takar, aminek forradalmiságát a 2015 második félévében, a luxemburgi elnökség alatt az Európai Parlament elé terjesztett jogszabálytervezet is aláhúzza. A tervezet értelmében az ETT-k ideiglenes jelleggel, fejlesztési céljaik megvalósítása érdekében kiemelhetőek lennének a két érintett ország jogrendjéből, és különleges jogi státuszt kaphatnának. Nem tudni, miként reagálnak a javaslatra a tagállamok, és hogy elfogadásra kerülhet-e egy a nemzetállami szuverenitást ilyen mértékben megkérdőjelező jogszabály. Az ugyanakkor világosan látszik, hogy az ETT mint eszköz uniós értelmezése eltávolodni

---

⁵ A hivatalos angol megnevezés: European Grouping of Territorial Cooperation, amelyet a rendeletet honosító magyar jogszabály, a 2007. évi XCIX. törvény 'európai területi együttműködési csoportosulás'-ként fordított le, de az elnevezés bonyolultságára tekintettel, a Magyar Országgyűlés 2010-ben a CXXVI. törvényben 'európai területi társulás'-ra egyszerűsítette.

⁶ A 2014-ig megalapított ETT-k a **határon átnyúló térségfejlesztési együttműködések**en kívül további három csoportba sorolhatóak: a **hálózati ETT-k** esetében a közös nevező nem a földrajzi, hanem a tematikus közelség (pl. turizmus, természetvédelem, közlekedés); a **programozási ETT** (ebből jelenleg mindössze egy létezik) egy uniós program végrehajtását irányítja; míg a **projekt-ETT** (ebből szintén egy alakult eddig, látványosan felülírva az „alapító atyák” eredeti intencióját) egy konkrét projekt lebonyolítását (esetünkben egy határon átnyúló szolgáltatásokat nyújtó kórház felépítését és működtetését) tűzi ki célul.

látszik az egyszerű projektmenedzsment-szervezet felől a kormányzási-irányítási jogintézmény felé, és mindez azt jelenti, hogy az Euregio 1958-ös alapítása óta jelentősen előrehaladt a határon átnyúló együttműködések intézményesülése, és olyan új perspektívákat nyitott, amelyek akár csak 10 évvel ezelőtt is utópisztikusnak tűntek. A jogi háttér fokozatosan teremti meg a szerves határon átnyúló régiók kialakításának feltételeit.

1.1.2 A határon átnyúló együttműködés támogatása és különböző alapjai

A ma Európai Uniónak nevezett érdekközösség létrehozását két szempont motiválta: a kontinensen időről időre végigsöprő, pusztító háborúk megelőzése, valamint Európa gazdasági vezető szerepének megőrzése a világgazdaság kialakuló új rendszerében. A biztonság és versenyképesség garanciáját egy egységes belső piacban, és egy sok tekintetben a nemzetállamok fölött álló koordináló-irányító intézményi instanciában látták az érdekközösség teoretikusai és döntéshozói. A politikai integráció és a gazdasági-társadalmi kohézió és konvergencia ezért váltak az EGK, majd az EU központi, strukturális elveivé.

Bár a Római Szerződés (1957) preambulumban az Európai Gazdasági Közösség alapítói utaltak a regionális különbségek csökkentésének szükségességére (konvergencia), a közös kohéziós politika alapelveit csak az Egységes Okmány (1987) fektette le, amely 158. cikkében így fogalmaz:

„Átfogó harmonikus fejlődésének előmozdítása érdekében a Közösség úgy alakítja és folytatja tevékenységét, hogy az a gazdasági és társadalmi kohézió erősítését eredményezze. A Közösség különösen a különböző régiók fejlettségi szintje közötti egyenlőtlenségek és a legkedvezőtlenebb helyzetű régiók vagy szigetek – a vidéki térségeket is beleértve – lemaradásának csökkentésére törekszik.”⁷

Az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés (Lisszaboni Szerződés) egészítette ki a cikket a területi kohézióra történő hivatkozással.

Mindehhez az integrációs folyamat intenzifikálódása és a közösség bővülése adta a fő lökést, miután olyan, az európai gazdaság fejlődési centrumán kívül eső országok, mint Írország, Görögország, Spanyolország és Portugália felvételére is sor került⁸. A gazdaságilag jelentősen eltérő fejlettségű és szerkezetű új tagállamok felzárkóztatása az európai versenyképesség egyik legfőbb kérdésévé vált, hiszen a számottevő regionális különbségek akadályozták és késleltették a globális piacon történő eredményes megjelenést, a közös piac feltételeinek kialakítását. A vasfüggöny leomlását követően a keleti blokk országainak integrációja tovább erősítette ezt a tendenciát, mivel a volt szocialista

---

⁷ Az Európai Egységes Okmány (Single European Act) képezte az alapját a későbbi szerződéseknek, ennek szövegét módosították több alkalommal. Az eredeti dokumentum szövege angolul elérhető itt: <http://www.ecolex.org/server2.php/libcat/docs/TRE/Full/En/TRE-000896.txt> (Utolsó letöltés: 2014. október 27.)

⁸ Görögország csatlakozása idején az EGK tagállamai által előállított átlag GDP 85%-án teljesített, viszont Portugália 50%-on, Spanyolország pedig 69%-on. Az újonnan csatlakozott államok nemcsak alulfejlett gazdasággal csatlakoztak a közösséghez, hanem komoly lemaradásaik voltak az infrastruktúra terén is. Felzárkóztatásuk érdekében a regionális politikában radikális változások léptek életbe. Csak az 1989 és 1993 közötti időszakban többet költött az EGK regionális felzárkóztatásra, mint 1957 és 1989 között.

országok szabályozási és intézményi háttere alapjaiban tért el az évtizedek során formálódó uniós rendszertől, ami egyszerre jelentett komoly szabályozási és finanszírozási kihívást a régi és új tagállamok számára egyaránt.

A kohéziós politika megerősödése mögött – a heterogenitás növekedése mellett – az a felismerés húzódott meg, hogy a belső piac gyengesége (pl. az eltérő szintű vásárlóerő következtében), a fejlettségbeli különbségek (amelyek akadályai lehetnek egy monetáris unió kialakításának), az ezek következtében felmerülő társadalmi feszültségek, kedvezőtlen demográfiai folyamatok, amelyek rendszerint politikai feszültségeket szoktak előidézni, az európai versenyképesség legfőbb akadályát fogják jelenteni. Ezért fogalmazódott meg a 80-as évek második felében a társadalmi és gazdasági kohézió igénye.

A kohéziós politika az első időben ezért azt jelentette, hogy a gazdaságilag és társadalmilag az átlagtól elmaradott térségeket külön pénzügyi eszközökkel kell támogatni a közös uniós célok elérése érdekében. A gazdasági és társadalmi kohézió (konvergencia) elvét csak az utóbbi évtizedben egészítette ki a területi kohézióé. Ennek az elvnek a megjelenése (a közösségalapú fejlesztés programjának elindításával) egy gyökeresen új szemléletmód bevezetését is jelenti: az elmaradott térségek fokozatos felzárkóztatása helyett /mellett az Unió belső területi összefüggései és az egyes térségek sajátosságai kerülnek az érdeklődés homlokterébe, a tagállami kompetenciaként kezelt területfejlesztésnek közösségi kereteket biztosítva.

Az Unióval szemben a legnagyobb kihívást a 2004-es bővítés jelentette, amikor egyszerre 10 ország csatlakozott, amelyek a kibővült EU lakosságának 20%-át tették ki, miközben a közös GDP-nek mindössze 5%-át állították elő. Egyenként az EU-átlag 40 és 76%-a között teljesítettek, egyes államokban a munkanélküliség az uniós átlag kétszeresénél is magasabb volt. Nem véletlen, hogy eddigre a felzárkóztatási keret az Unió legnagyobb pénzügyi forrásává vált.

A kohéziós támogatások deklaráltnak az egységes piac megteremtését szolgálják. Az egységes piacot érintő jogszabályok célja pedig a meglévő akadályok eltávolítása az áruk, a munkaerő, a tőke és a szolgáltatások szabad áramlása elől. E tekintetben az országhatár az egyik legláthatóbb és legproblematikusabb akadályként jelenik meg. A kohéziós politika éppen ezért egyszerre hivatott a lemaradó térségek felzárkóztatását előmozdítani és az országhatárok hatásait csökkenteni.

A kohéziós politikán belül nem véletlenül erősödött meg fokozatosan (igazából az előző fejezetben említett intézményesüléssel párhuzamosan) a területi együttműködést segítő alapok szerepe.

Az első ún. Interreg-programról a döntés 1989-ben született meg. Ebben az évben 14 határon átnyúló PILOT-projekt megvalósítása kezdődött meg, 21 millió ECU-s keretből. Maga az Interreg részben ezeknek a projekteknek a tapasztalatai alapján indult el a következő évben, 1990-ben. Az első időszakban (1989 és 1993 között) még nagyon szerteágazó volt a projektek tematikája, maga a határon átnyúló jelleg sem volt kötelező elem. 31 operatív program keretében több mint 2500 projekt nyert el támogatást (2011-es árszinten számolva) 1,6 milliárd euró értékben.

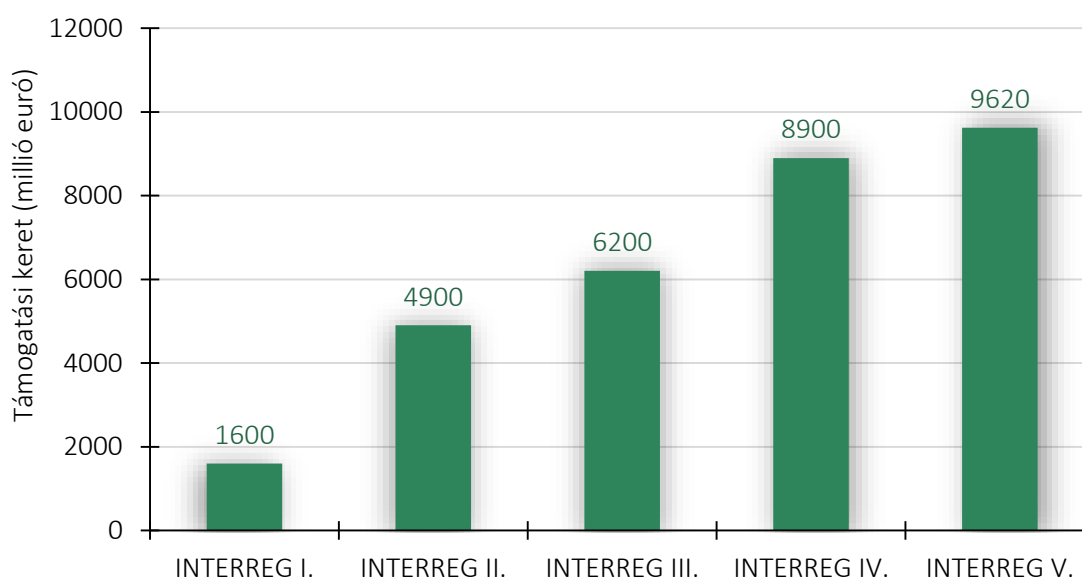
Az INTERREG II 1994 és 1999 között már egy jóval nagyobb költségvetésből, 4,9 milliárd eurónyi összegből gazdálkodott. Az 59 program által támogatott projektek már egy konkrétabb tematikus rendszer mentén valósultak meg, és megjelent a transznacionális elem is a kiírások között.

A harmadik INTERREG-program 2000 és 2006 között 6,2 milliárd euróval már háromféle együttműködési formát támogatott: a közvetlen határon átnyúló projektek mellett a transznacionális és az interregionális kezdeményezéseket is (erről bővebben a következő fejezetben). Ebben az időszakban a program a közösségi kezdeményezések közé tartozott, és támogatást nyújtott az Interact és az ESPON-programok⁹ megvalósításához is.

2007-től (párhuzamosan a területi szempontok fontosságának növekedésével) az Interreg átadta a helyét az európai területi együttműködésnek (ETE), amely már nem egy volt a közösségi kezdeményezések között, hanem magának a kohéziós politikának harmadik tengelyévé vált (a versenyképesség és a felzárkóztatási célú konvergencia célkitűzések mellé), 8,9 milliárd eurós költségvetési kerettel.

2014-től a keret nagysága jelentősen nem változott, viszont a kohéziós politikának immár csak két célkitűzése van, és ezek között az egyik a területi együttműködésé.

Az INTERREG-programok támogatási kerete (1990-2020)

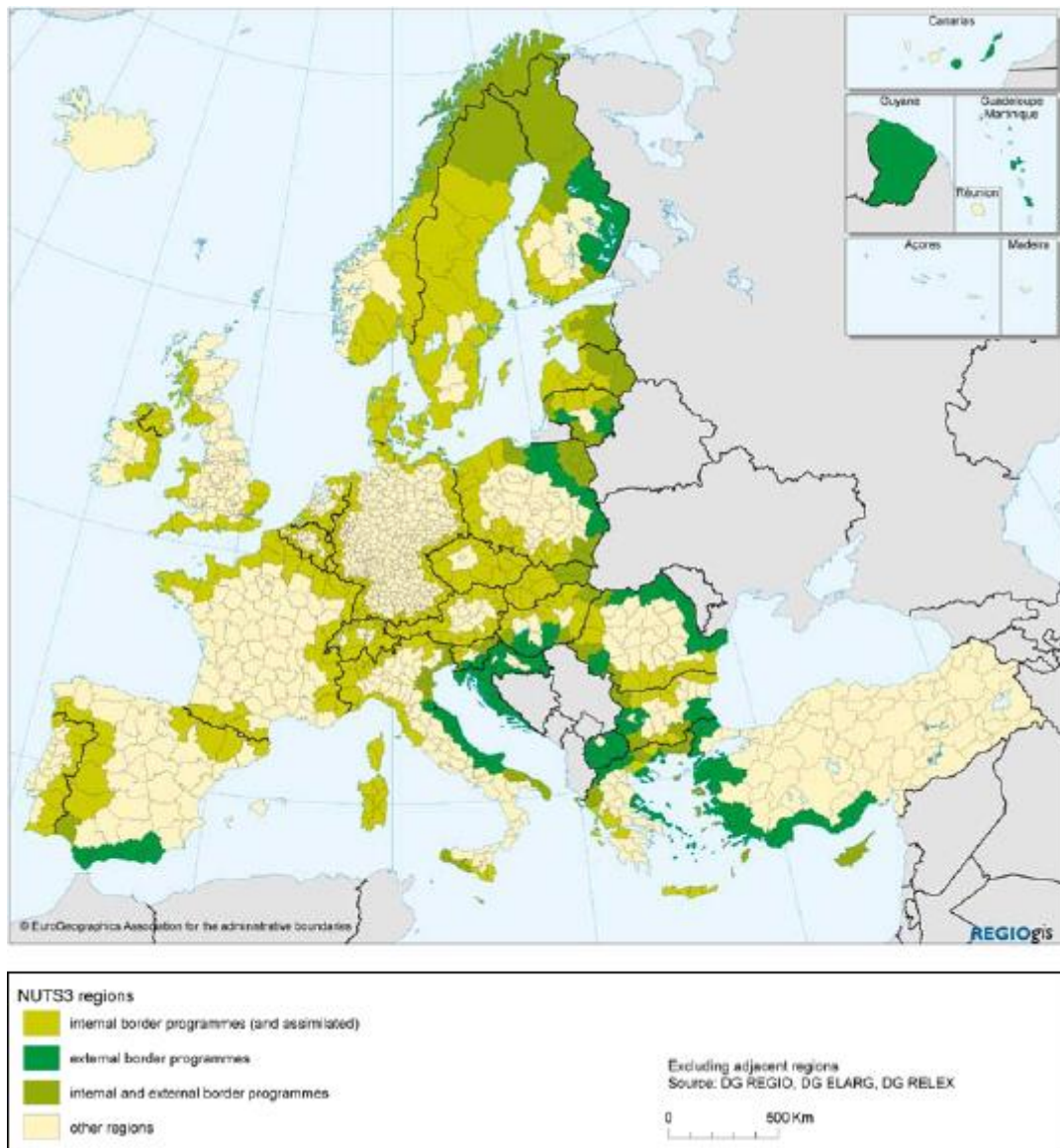

1. ábra: Az INTERREG-programok támogatási kerete (1990-2020)

⁹ Interact: a területi együttműködési programok közötti koordinációt és a tudásmegosztást segítő program, melyet Ausztria kezdeményezett 2002-ben. ESPON: European Observation Network for Territorial Development and Cohesion; a program projektjei az Unión belüli területi folyamatok jobb megértését szolgálják.

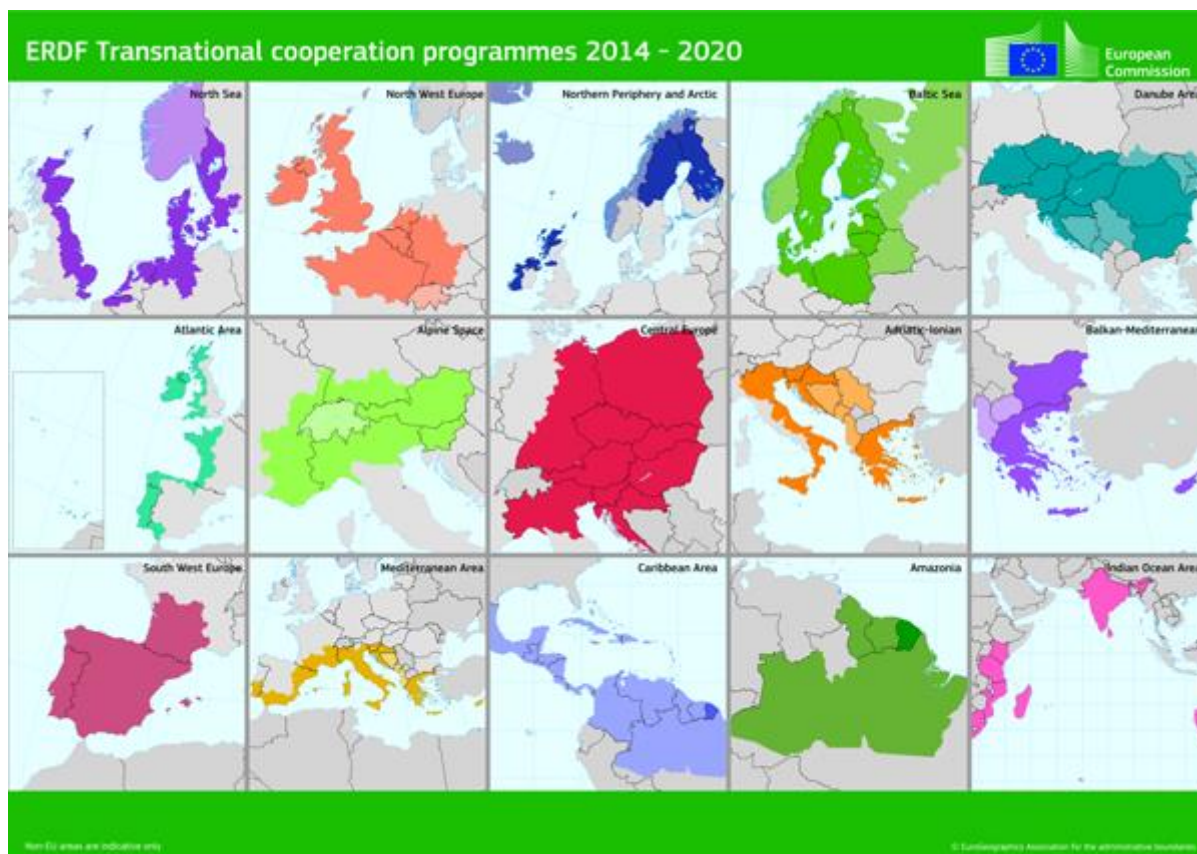
1.1.3 A területi együttműködés három típusa

A támogatott projektek típusai 2000 óta nem változtak: ugyanúgy határ menti együttműködésekre jut a legnagyobb összeg (mintegy a háromnegyede a teljes ETE-keretnek); 21%-nyit lehet elkölteni a több országot magukba foglaló, szerves területi egységnek tekintett transznacionális programok jóvoltából (ilyen program pl. a Duna-medencét lefedő új transznacionális program); és a maradék mintegy 5%-nyi forrás szolgálja az Unió egészét lefedő, régiók közötti (interregionális) tapasztalatcserét.

2. ábra: A határ menti programok jogosultsági területe 2014 és 2020 között
Forrás: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/c/c8/Crossborder_cooperation_programme_areas.png

Míg tehát a közvetlen határ menti együttműködési programok (új nevükön: INTERREG V-A programok) és a csatlakozó államokkal közösen menedzselte előcsatlakozási (IPA: Instrument for Pre-Accession = előcsatlakozási eszköz) és szomszédsági (ENI: European Neighbourhood Instrument = európai szomszédsági eszköz) alapok révén egy adott szomszédos ország entitásaival valósíthatók meg közös projektek, addig a transznacionális programok az Unió nagyobb térségein belül (és szomszédaival) kialakított partnerségek kezdeményezhetnek közös akciókat. Az interregionális program (INTERREG EUROPE) egész Európára kiterjedő tudáscserét tesz lehetővé, ebben magyar partnerek pl. finn, ír és ciprusi kollégáikkal cserélhetik ki tapasztalataikat és tanulhatnak egymástól.

3. ábra: Az uniós transznacionális programok által érintett területek 2014 és 2020 között
 Forrás: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/european-territorial/trans-national/

Mint látható, a határon átnyúló együttműködés értelmezésének két dimenziója van: jelenti egyrészt a közvetlen határ menti kapcsolatépítést, projektimplementációt, de határon átnyúló az a projekt is, amiben egymástól távoli országok intézményei dolgoznak együtt. A jelen útmutatóban mindkettőre szolgálunk munícióval, de a fő fókusz, a foglalkoztatási projektek területi meghatározottságai miatt a határ menti fejlesztéseken lesz.

1.2 A határon átnyúló projektek

Általános tapasztalat, hogy a határ menti programok forrásait a jogosult térségek szereplői helyi jellegű fejlesztéseik megvalósítására használják, amelyekhez nemzeti szintű támogatást valamilyen nem sikerült szerezni. A CBC-kiírások megjelenésekor gyorsan keresnek egy határon túli partnert, és a hosszú távú fenntarthatósággal nem törődve, ad-hoc együttműködésben két külön fejlesztést valósítanak meg. Ily módon a határ menti források valójában nem is határ menti célokat szolgálnak, és nem járulnak hozzá az egységes piac kialakulásához sem.

Ezzel szemben a valódi határon átnyúló projektek egyes aktivitásai valójában nem is valósíthatók meg egymás nélkül, egymásra épülnek, szinergikus hatásokat indukálva. Ezeknek a jelenségeknek az érvényre juttatása érdekében alkotta meg az EU a 2014-2020-as időszakra az új területi eszközöket: az ITI-t, a KAT-ot és a CLLD-t.

Az ITI (integrated territorial investment = integrált területi beruházás) azt jelenti, hogy a határ két oldalán meglévő projektekből egy egységes fejlesztési programot állítanak össze és annak megvalósítását vagy egy vagy több uniós alpból finanszírozzák. Ilyen ITI előkészítésére a magyar-szlovák határ mentén is sor került, ahol az Esztergom környéki ipari övezet és a Párkányi (Štúrovo) környéki kiváló logisztikai adottságok összekötésével kezdeményezték egy határon átnyúló vállalkozási-logisztikai övezet ITI keretein belül történő létrehozását. A példaként szolgáló ITI jogosultságát a projektek egymást kiegészítő jellege biztosította volna (végül az övezeti projektek nem ITI-ként fognak megvalósulni a rendkívül bonyolult szabályozási háttér miatt).

Az ITI-nél is összetettebb a Közös Akciótervek (Joint Action Plan) megvalósítása, mivel azok egy szélesebb térséget érintenek, és jelentős beruházások együttesét jelentik, amelyeket előzetesen az Európai Unióval is jóvá kell hagyni.

A CLLD (community-led local development: közösségvezérelt helyi fejlesztés) pedig a LEADER tapasztalatait terjesztette ki a vidéki térségeken kívülre.

Bár határon átnyúló ITI-kre két, CLLD-re egy példa ismert, KAT-ra pedig egy sem, az uniós kohéziós politika szemléletváltását jelzi, hogy keresi az utat az olyan integrált megközelítésű fejlesztések támogatásához, amelyek túlmennek az egy-egy pályázatra koncentráló együttműködésekben.

1.2.1 A határ menti együttműködési programok projekttípusai

A kezdeti időszakban a közvetlen határon átnyúló együttműködést szolgáló, ún. CBC-alapok minden olyan projekttémát támogattak, amelyeknek köze volt a határtérség fejlődéséhez, függetlenül attól, hogy volt-e határon átnyúló dimenziójuk. A magyar Phare-CBC előcsatlakozási alapokból például települési csatornázási beruházásokra is jutott támogatás.

Később kialakult a projektek tipizálása: a rendszer megkülönböztetett egyedi (csak a határ egyik oldalán, önállóan megvalósult), kiegészítő (egy, a határ túloldalán más forrásból megvalósított fejlesztéshez kapcsolódó), tükör (a határ két oldalán egyszerre, egyforma tartalommal végrehajtott), valamint közös projekteket. A 2007-ben indult programozási ciklustól kezdve csak utóbbiak voltak

támogathatóak. Ezek olyan fejlesztések, amelyek valóban határon átnyúló jellegűek, más forrásból nem megvalósíthatóak. Kizárólagossá nyilvánításukra a valódi határon átnyúló, stratégiai, hosszú távú együttműködések hiánya miatt került sor.

A közös projekt feltételezi, hogy a határ két oldalán található partnerek közösen találják ki a pályázat témáját, közösen nyújtják be, közösen menedzselik és közösen finanszírozzák. Itt tehát valóban valami mélyebben megalapozott kooperáció alakul ki, nem egy egyszeri program megvalósítása a cél. Ilyen, területileg integrált beavatkozásokra számos példa említhető az EURES-program tapasztalataiból, amikor egy-egy határtérség foglalkoztatási problémáira próbáltak az adminisztratív határoktól független megoldásokat találni.

A 2014-2020-as támogatási időszakra a vonatkozó ETE-rendelet újra bevezette az egyedi projektek kategóriáját. Ennek megfelelően újra van lehetőség olyan fejlesztések megvalósítására, amelyek keretében beruházás csak az egyik oldalon valósul meg, de annak egyértelmű és mérhető hatásának kell lennie a határ túloldalán is. A határon túli partner ezekben az esetekben is kötelező, kivéve, ha a pályázó egy ETT, amely a határon átnyúló partnerséget automatikusan teljesíti, mivel ő maga is egy határon átnyúló szervezet (jogi személy).

További fontos szempont, hogy a határon átnyúló programok csak olyan tevékenységeket finanszírozhatnak, amelyeket nemzeti szintű programokból nem lehet megoldani. A kettős finanszírozás tilalma alapján az INTERREG-programok nem nyújthatnak támogatást olyan aktivitásokhoz, amelyek az ún. main stream programokból támogathatóak.

1.2.2 A határon átnyúló projektek fő kritériumai

A fentiek alapján nem lesz meglepő, hogy a határon átnyúló projektek lényege, hogy legalább két partner (egy-egy a határ két oldaláról) közös problémára keres közös választ egy pályázat keretében. Az is elvárás ugyanakkor, hogy az együttműködés jelentősen túlmutasson a konkrét pályázaton, mind tematikáját, mind időtávját tekintve.

A 2007-es támogatási ciklustól kezdődően a két partner egyike vezető partnerként vállal felelősséget az egész projekt megvalósításáért, pénzügyi szabályosságáért és eredményeinek fenntarthatóságáért. Ez az ún. „vezető partner elve” (Lead Partner Principle), ami sokakat visszatart a határon átnyúló projektek megvalósításától, mivel egy másik országbeli partner tevékenységeiért, megbízhatóságáért is felelősséget kell vállalnia.

Nem egyszer előfordult, hogy a határon túli partner hanyagsága vagy pénzügyi gondjai miatt az adott pályázat elbukott, és a vezető partnernek is vissza kellett fizetnie a korábban kapott támogatást. Arra is ismerünk példát, hogy a magyar partner csődbe jutott, mivel már több millió forintot beruházott az adott projekt keretében, míg a szlovák partner új menedzsmentje váratlanul bejelentette, hogy visszalép a projekttől: így a magyar partnernek vissza kellett fizetnie azt az összeget, amit már valójában felhasznált.

A vezető partner elve nagy felelősséggel ruházza fel a kezdeményezőt, ráadásul rajta keresztül teljesül az összes kifizetés, a határon túli partner akkor juthat a saját támogatásához, ha a vezető partner már megkapta az összeget, és továbbutalta neki.

Ugyanakkor látni kell az elv mögötti megfontolást is. A vezető partner olyan határon túli partnerért fogja vállalni a felelősséget, akit /amelyet jól ismer, megbízhat benne, és hosszú távon számíthat a segítségére. A vezető partner elve tehát arra készíti a határ menti térségekben együttműködő intézményeket, szereplőket, hogy ne ad-hoc jelleggel keressenek partnert a túloldalon, ahogy ezt korábban tették, helyi fejlesztési szükségleteik kielégítése céljából, hanem tudatosan és hosszú távon építsék fel az együttműködési rendszert, stratégiai célkitűzéseket megfogalmazva, tartós partnerségben.

Ugyanezt a vonást erősítik a közös projektekkel szemben támasztott elvárások is, valamint a határ menti programok hatásait mérni hivatott indikátorok. Nem elég ugyanis közönséget szervezni egy fesztiválhoz, biztosítani kell, hogy a fesztivál a következő években is megrendezésre kerül. Nem elég utakat építeni, garantálni kell, hogy x számú személy és jármű azt az utat használni is fogja. Nem elegendő munkahelyeket létrehozni, a munkahelyeket fenn is kell tartani a beszámolási időszak végéig. Nem elég egy honlapot kialakítani, garantálni kell a honlap fenntartását és nézettségét is.

Mivel minden projektnél létezik egy utánkövetési ellenőrzési időszak, amelynek során az Európai Unió is ellenőrizheti a vállalt indikátorok teljesülését, a vállalásokat is gondosan kell megtervezni, de az együttműködést is fenn kell tartani.

Végül meg kell említeni a területiség szempontját is. A határ menti programok jogosult területeit a határ menti NUTS III-as szintű régiói jelentik, ezek Magyarországon a megyék. Néhány kivételes esetben olyan megyék is részt vehetnek a határ menti programokban, amelyeknek nincs az országhatárral érintkező területük, de közel esnek hozzá. Ez az oka, hogy Heves megye és Budapest részt vehet a szlovák-magyar programban, Zala megye és Bács-Bonyhád pedig az osztrák-magyarban. A megyei szint ellenére, azok a projektek, amelyek részei egymástól több száz kilométerre valósulnak meg (pl. Kassa és Mosonmagyaróvár vagy Temesvár és Kisvárdai partnerségében), nem igazán teljesítik a határ mentiség követelményét, és szükségszerűen az eredmények esetlegességét, fenntarthatatlanságát idézik elő.

Ezért az ilyen projektek esetében törekedni kell a minél nagyobb területi kohézióra, vagyis az együttműködés által érintett térségek közelségére. Ez egyben erősíti a partnerség fenntarthatóságát is, hiszen az egyes partnerek kisebb földrajzi távolságra helyezkednek el egymástól, jobban ismerhetik egymást, könnyebben tudnak személyesen egyeztetni, ha problémák merülnek fel, és a közelség egyben a közös gondok beazonosítását is segíti.

Összefoglalóan elmondható, hogy a klasszikus értelemben vett határon átnyúló projekt egy adott határtérségben meglévő potenciálok kiaknázására és / vagy közös problémák megoldására határon

átnyúló partnerségben megalkotott akció(ka)t jelent, amelye(ke)t a partnerek közösen azonosítanak be és törekszenek megoldani. A határon átnyúló projektek közös jellemzője, hogy

- túlmutatnak egy helyi, adott államon belül megoldható probléma kezelésén,
- nem valósíthatóak meg határon túli partnerek bevonása nélkül,
- és fenntarthatóságukat a területi közelség is garantálja.

A projektek sikeres megvalósításáért (összhangban a vonatkozó uniós jogszabályokkal) egy vezető partner vállalja a felelősséget, de a pályázatnak emellett teljesítenie kell hármát az alábbi feltételek közül (az első kettőt kötelező jelleggel, a másik kettőből legalább az egyiket):

- a partnerek közösen dolgozzák ki a projektet,
- közösen valósítják meg,
- közösen finanszírozzák,
- közösen menedzselik.

Minden projekt esetében igazolni kell a **határon átnyúló hatást**, amelynek fenntartatása a partnerek közös feladata. Magyarul nem elegendő a határ egyik oldalán megvalósítani egy beruházást, annak vagy kell, hogy legyen egy határon túli lába (határon átvezető kerékpárút, turisztikai témaút), vagy a beruházásnak egyértelmű határon túlnyúló hatással kell rendelkeznie (pl. szennyvíztisztító építése egy határfolyó egyik oldalán, amely a másik oldal számára is jobb minőségű vizet eredményez).

2. Határon átnyúló foglalkoztatási projektek

A határon átnyúló együttműködések elvi és működési hátterének áttekintését, valamint a határon átnyúló projektek meghatározását követően igyekszünk hozzásegíteni a kézikönyv használóit a határon átnyúló pályázati lehetőségek megismeréséhez és azok tartalommal való megtöltéséhez.

A fejezet első részében sikeres nyugat-európai foglalkoztatási kezdeményezéseket gyűjtöttünk össze, melyek ötletekkel szolgálhatnak a közép-európai térség szereplői számára. A bemutatott jó gyakorlatok az esetek többségében nem önálló projektek, hanem hosszú távú partnerségen alapuló kezdeményezések. Ezeket kezdetben többnyire európai uniós forrásokból finanszírozták, azonban később fokozatosan önjáróvá váltak, így képesek ténylegesen hozzájárulni az adott térség társadalmi és gazdasági fejlődéséhez.

A fejezet második részében bemutatjuk a határon átnyúló projektek finanszírozási lehetőségeit. Összefoglaljuk, hogy az egyes határ menti programokból miként nyerhető támogatás foglalkoztatási fejlesztések vagy együttműködések elindításához, de bemutatjuk azokat a közvetlen brüsszeli és transznacionális együttműködési programokat is, amelyek nem konkrétan a határ menti együttműködések támogatják, de alkalmasak lehetnek foglalkoztatási kezdeményezések megvalósításához.

2.1 Best practice-ek, minták az Európai Unióból

Kiosk Office¹⁰

Határ menti terület: Strasbourg-Ortenau Eurodistrict (Németország, Franciaország)

Vezető partner: StartHop (cégalapítási tanácsadó cég)

Projekt partnerek: Eurodistrict Strasbourg-Ortenau; Eurométropole Strasbourg; Maison de l'Emploi et de la Formation; Elzász Régió Kereskedelmi és Iparkamarája; Elzászi Kézműves Kamara; Dél-Felső-Rajnai Kereskedelmi és Iparkamara ; Offenburgi Főiskola; Offenburgi Munkaügyi Hivatal; Offenburgi TechnologiePark.

A **projekt célja** az volt, hogy előmozdítsák az üzleti vállalkozások létrehozását, segítsenek a német és francia vállalkozásoknak határon átnyúló projektjeik támogatásában, valamint, hogy élénkítsék a két ország közötti üzleti kapcsolatokat.

A Kiosk Office, Európa első határon átnyúló co-working irodájának átadására 2014. július 2-án került sor a németországi Offenburg és a franciaországi Strasbourg városában. Ettől az időponttól kezdődően a francia és német vállalkozók közös irodatérben tudják megvalósítani üzleti tevékenységeiket úgy, hogy vállalataikat határon átnyúló módon is képesek fejleszteni. Az irodát egy vállalkozásfejlesztési tanácsadással, cégalapítással foglalkozó magántársaság, a Start Hop vezeti.

A Kiosk irodákat úgy tervezték, hogy a határon átnyúló gazdasági hálózat fontos munka- és találkozóhelye legyen. A munkatér a mobil vállalkozókat és munkavállalókat kívánja vonzani, azokat, akiknek szabadságra és rugalmasságra van szükségük: vállalat alapítókat, start-upokat, szabadúszókat, értékesítőket, mikrovállalkozásokat stb.

A fent említett városokban található egy-egy Kiosk iroda, mely egyszerre nyújt együttműködésen alapuló, barátságos munkahelyet, teljes körű piacfejlesztést, rendezvényeket (tárgyalótermeket megbeszélésekhez és konferenciákhoz). Az irodák működésében fontos szerepet töltenek be a különböző rendezvények, workshopok, melyeken lehetőség adódik a határon átnyúló piac kérdéseit megtárgyalni.

A Kiosk számos foglalkoztatási és vállalkozásfejlesztési szolgáltatást kínál francia és német nyelven is. Összesen négyféle szolgáltatáscsomag érhető el. A Start Program a vállalkozások elindításában nyújt jogi és pénzügyi segítséget, a Kommunikáció Csomag a határon átnyúló események megszervezését támogatja, a Web Csomag egy kétnyelvű honlap elkészítését tartalmazza, míg a Nyomtatás Csomag többek között 3D nyomtatást és kiadványkötést foglal magába. Az irodák olyan további, a határ menti fekvésből eredő előnyökre és kihívásokra reagáló innovatív pluszszolgáltatásokat is kínálnak, mint a kétnyelvű telefonszolgálat és üzenetfogadás, illetve az egyéni vagy csoportos nyelvkurzusok.

---

¹⁰ <http://www.starthop.eu/en/kiosk-office/> - letöltés: 2015.10.29.

<http://www.espaces-transfrontaliers.org/en/resources/projects/projects/project/show/kiosk-office/> - letöltés: 2015.10.29.

Infobest Palmrain¹¹

Érintett területek: Basel Trinational Eurodistrict (Németország, Franciaország, Svájc)

Az Infobest egy francia-német szervezet, melynek feladata a határon átnyúló foglalkoztatási ügyekkel kapcsolatos információszolgáltatás és tanácsadás. Az Infobest összesen négy különböző központban működik a Franciaország és Németország közötti határ mentén.

Az Infobest Palmrain jelenleg már 33 különböző partnerszervezettel működik együtt. Mivel a szervezetnek nincs egy meghatározott jogi szerepe, valójában 33 szervezet próbálja elérni céljait egy közös célkitűzés, a Felső-Rajna régió déli részének határon átnyúló együttműködéseinek elmélyítése érdekében.

Az INTERREG III-A keretében megvalósított projekt célja a francia, német és svájci oldal közötti határon átnyúló kapcsolatok támogatása volt, míg a célcsoportba a magánszemélyek mellett egyesületek, vállalkozások, hivatali és választott tisztségviselők tartoztak. Az Infobest fontos információforrást jelent számos határon átnyúló (foglalkoztatási) témában, amely felvetődik Franciaország, Németország és Svájc között:

- munkakörülmények,
- életkörülmények,
- adózási rendszerek, társadalombiztosítás,
- iskoláztatás, oktatás és képzési rendszerek,
- munkajogi szabályozások-előírások,
- adminisztrációs rendszerek,
- kétoldalú egyezmények és európai szabályozások.

A testület évente körülbelül 4500 megkeresést kap, melyek kétharmada magánszemélyekhez kötődik. A leggyakoribb kérdések éppen a munkaügyi témákban vetődnek fel, ezért az ügyfelek között nagy arányban szerepelnek olyanok, akik napi szinten lépik át a határt munkavállalási célból. A megkeresések sokfélék lehetnek, és többek között kiterjednek a határon túli munkavállalás és lakhatás ügyeire (pl. iskolai oktatás és szakképzés, házassági és családjogok, foglalkoztatás, munkanélküliség, családtámogatások, díjak-adók stb.)

A fentebb röviden bemutatott projekt továbbfejlesztésre került. Ma már négy irodával rendelkezik az INFOBEST hálózat. Eleinte a partnerek tevékenységeit az INTERREG program finanszírozta, de a hálózat hosszú távú fennmaradását mutatja, hogy a partnerek többé nem függenek az EU-s támogatásoktól, mivel a pénzügyi támogatást immár számos, a határon átnyúló munkaerő-mobilitást ösztönző, határrégióból származó köz- és magánintézmény biztosítja. Sőt, Franciaországban közvetlenül az állam nyújt pénzügyi segítséget az irodák működtetésére.

---

¹¹ <http://www.infobest.eu/> - letöltés: 2015.10.29.

<http://www.espaces-transfrontaliers.org/en/resources/projects/projects/project/show/reseau-infobest/> - letöltés: 2015.10.29.

Franco-German Job Centre¹²

2013. február 26-án a francia-német határ menti területek foglalkoztatási viszonyainak javítása érdekében a korábban már évek óta sikeresen együttműködő partnerek, a francia foglalkoztatási központ és a német Szövetségi Munkaügyi Hivatal Kehl-ben együttműködési megállapodást írt alá a közös munka elmélyítése érdekében. Az aláírók között voltak továbbá a regionális szervezetek is, így az Elzászi Munkaügyi/Foglalkoztatási Központ, a Lotaringiai Munkaügyi Központ, a Strasbourg-i Munkaügyi Hivatal, továbbá a német szövetségi munkaügyi hivatal regionális irodái (Offenburg, Baden-Württemberg, Saar-vidék, Rajna-vidék-Pfalz). A megállapodás révén az intézmények egy közös platformot hoztak létre azzal a céllal, hogy közösen segítsék a francia-német befektetések előtt álló akadályok lebontását.

Az együttműködés aláírása mellett ekkor került sor a **Service de Placement Transfrontalier** átadására Kehl-ben, az ottani munkaügyi iroda szolgáltatásfejlesztése révén. A szervezet hatásköre kiterjed a német és a francia oldalra is, Strasbourg környékére, illetve a németországi Ortenau-ban működő cégekre, munkavállalókra. Az újonnan létrejött hivatal fő célkitűzése az lett, hogy hozzáférést biztosítson a közös foglalkoztatási központi szolgáltatásokhoz az álláskeresők és a munkáltatók számára, többek között az átképzések és a munkaerő-felvétel sikere érdekében. Az együttműködés végett mindkét fél biztosította a megfelelő működéséhez szükséges személyi állományt. Az Offenburg munkaügyi központban külön alkalmazottak foglalkoznak a határon túli munkavállalókkal, a kétnyelvű ügyintézővel. A központot mindkét foglalkoztatási szolgálat támogatja.

Az együttműködés céljai, fő tevékenységei összefoglalóan az alábbiak:

- közös munkaerő-piac megteremtése, a kereslet és a kínálat összehangolásának ösztönzése a határ mindkét oldalán,
- nyelvi akadályok csökkentése nyelvtanfolyamok biztosításával,
- a nemzeti diplomák és kompetenciák megfeleltetéséből adódó problémák csökkentése jobb összehasonlítási eszközök révén,
- a munkanélküliség csökkentése, a munkakeresés és a vállalkozások munkaerő-toborzásának megkönnyítése.

Az első év eredményei biztatóak voltak: összesen 600 francia jelentkezőt regisztráltak, és több mint 3000 németországi állást reklámoztak. A 600 pályázóból 200-at meghaladó munkavállaló talált állást a közösen támogatott hivatalon keresztül.

---

¹² <http://www.pole-emploi.org/actualites/france-allemande-une-alliance-reussie-en-faveur-de-l-emploi-transfrontalier-@/543/view-article-45076.html> - letöltés: 2015.10.29.

<http://www.espaces-transfrontaliers.org/en/resources/projects/projects/project/show/centre-pour-l-emploi-franco-allemandstrasbourg-ortenu/> - letöltés: 2015.10.29.

Munka Határok Nélkül (Work Without Borders)¹³

Az 1.650.000 eurós összköltségvetésű projekt célja a franciaországi Rhône-Alpok és Valle d'Aosta tartományok, valamint az olaszországi Piemont munkaerő-mobilitásának előmozdítása volt a 237,5 millió eurós ALCOTRA Olaszország-Franciaország 2007-2013 program keretében. Az ALCOTRA célja az olasz és francia határ menti területek vonzerejének erősítése, a szolgáltatások fejlesztése, az élet- és munkakörülmények javítása, valamint a határon átnyúló közösségek identitásának erősítése volt.

A programon belüli „Work Without Borders” nevű projekt¹⁴ megszületését az az igény tette szükségessé, amelynek értelmében a vállalatok és a munkavállalók számára szólnak a foglalkoztatási lehetőségek, és fejlődjenek a vonatkozó közszolgáltatások. Az ALCOTRA-ból finanszírozott projekt vezetője a Piemonti Munkaügyi Hivatal volt, koordinációjában pedig francia részről a Rhône-Alpok Munkaügyi Központ vett részt. A projektmunka érintette a Torinói tartományi, valamint a Valle d'Aosta-i foglalkoztatási központot, Torinó Város Foglalkoztatási Divízióját, az EURES-t, valamint az Apok-Genfi-tó Interregionális Szakszervezeti Szövetséget (18 Genfi, Valais és Vaud kantoni, piemonti, Valle d'Aosta-i, ligúriai, Rhône-Alpoki szakszervezet).

A projekt célja egy olyan együttműködési rendszer létrehozása volt, amelyben közös, összehangolt munkaerőpiaccal rendelkezik a határ két oldala, hogy a gazdasági változásokat könnyebben átvészelje a terület. Az említett foglalkoztatási szolgálatok együttműködtek a jó gyakorlatok, módszertanok átvételében, a közös munkaerő-piaci eszközök kifejlesztésén és megosztásán. A szolgálatokban dolgozó tanácsosok képzési programban is részt vettek.

A két országban a foglalkoztatottság, az oktatás, és a szakképzés területén egy összehasonlító tanulmányt is készítettek ezek szabályozásáról. A tanulmány eredményei alapján egy közös fejlesztési, együttműködési irányt próbáltak meg kijelölni. A Lavorosenzafrontiere.eu Franciaországban és Olaszországban segít munkát találni a turizmusban (hotelekben és fürdőkben). Összesen nyolc pontban foglalható össze, hogyan, milyen szolgáltatások, információk segíthetnek a munkát keresőknek állást találni:

- konzultáció az állásajánlatokkal kapcsolatban,
- az OlyjobNet adatbázisára történő feliratkozás révén az önéletrajz beadása,
- tematikus térkép használata a munkakínálatok térbeli beazonosításához,
- RSS-hírfolyamra (csatornára) való feliratkozás a betöltetlen álláshelyekről való információk naprakészsége érdekében,
- a Savoyai és Torinói tartomány élet- és munkakörülményeiről való tájékoztatás, tanácsadás,
- a munkakörök repertoárjának megtekintése,
- a Work Without Borders híreinek követése feliratkozva a hírlevélre,
- az állami foglalkoztatási szolgálatok tevékenységeinek megismerése.

---

¹³ <http://www.interreg-alcotra.org/2007-2013/index.php?pg=progetto&id=203> - letöltés: 2015.10.29.
<http://www.lavorosenzafrontiere.eu/> - letöltés: 2015.10.29.

¹⁴ <http://www.interreg-alcotra.org/2007-2013/index.php?pg=progetto&id=203>

Border People¹⁵

A politikai pártok, valamint a brit és az ír kormány közötti tárgyalások révén 1998-ban a Nagypénteki (másképp Belfasti) Megállapodás alapján létrehozott Észak/Dél Miniszteri Tanács 2001-ben bízta meg a ProcewaterhouseCoopers-t és az Indecon Economic Consulting-ot, hogy készítsen el egy átfogó tanulmányt az Ír-sziget két része közötti mobilitást akadályozó tényezőkről. Az „Obstacles to Cross-Border Mobility on the Island of Ireland” című tanulmányt 2002 júniusában vitatták meg.

A tanulmány az akadályok széles körét feltárta, mindazon tényezőket, amelyek megnehezítették, korlátozták az embereket mozgását a határon túli életvitel, munkavállalás vagy tanulás szempontjából. A tématerületek kiterjedtek az olyan ügyekre, mint az oktatás és képzés, a foglalkoztatási törvények és személyzeti felvételi eljárások, az adózás, a társadalombiztosítás, a nyugdíjak, az egészségügyi szolgáltatások, a gyermekgondozás, a lakhatás, a közlekedés, a telekommunikáció, valamint a bank és biztosítás.

A tanulmány két fő információs problémát tárt fel a mobilitással kapcsolatban:

- pontos vagy naprakész adatok a határon átnyúló munkaerő-mobilitás kiterjedéséről,
- az észak-dél közötti munkaerő-mobilitásra hatást gyakorló tényezőkről szóló információkhoz való bonyolult és nehéz hozzáférés.

Az 50 megfogalmazott javaslat közül mintegy 14 kifejezetten az információs ügyekhez kötődött. Ezért a tanulmány javasolta mind a fizikai, mind a virtuális (elektronikus) szolgáltatások fejlesztését.

A tanulmány elkészültének időszaka volt az első alkalom, amikor a sziget egészére kiterjedően, szisztematikusan kerültek feltárára a határon átnyúló mobilitási ügyek. A tanulmány javaslataira válaszul nyilvános konzultációval megtámogatottan az Észak/Dél Miniszteri Tanács 2002 júniusában megegyezett egy weboldal létrehozásáról. A döntés értelmében egy olyan honlapot kellett megalkotni, amely mintegy „kapuként”, belépőpontként szolgál a központosított, összegyűjtött határon átnyúló mobilitási információk megszerzése kapcsán a határ mindkét oldala számára. A határon átnyúló mobilitási információs weboldal vált tehát a fejlesztések végeredményévé.

A kimondottan a határon túli munkavállaláshoz kapcsolódó releváns információkat kategóriákkal illetik (egészségügy, adózás stb.), de kereshetők életesemények (tanulás, költözés stb.) és célcsoportok (határ menti foglalkoztatottak, szülők stb.) alapján is.

---

¹⁵ <http://borderpeople.info/> - letöltés: 2015.10.29.

2.2 Várható munkaügyi pályázati kiírások Magyarország határai mentén

Az Európai Területi Együttműködés (ETE) a kohéziós politika aktuális két céljának egyike, mely keretet ad a különböző tagállamokból származó nemzeti, regionális és helyi szintű szereplők közös kezdeményezéseinek megvalósításához. Az ETE legfőbb célja, hogy erősítse az Európai Unió egységes gazdasági, társadalmi és területi kohézióját. Ennek eszközei az INTERREG programok, melyek három szinten támogatják az érintettek együttműködését. Az INTERREG A határon átnyúló, az INTERREG B a transznacionális, míg az INTERREG C az interregionális kezdeményezéseket támogatja. Az INTERREG 1990 óta működik, 2014-ben az ötödik ciklus kezdődött meg.¹⁶

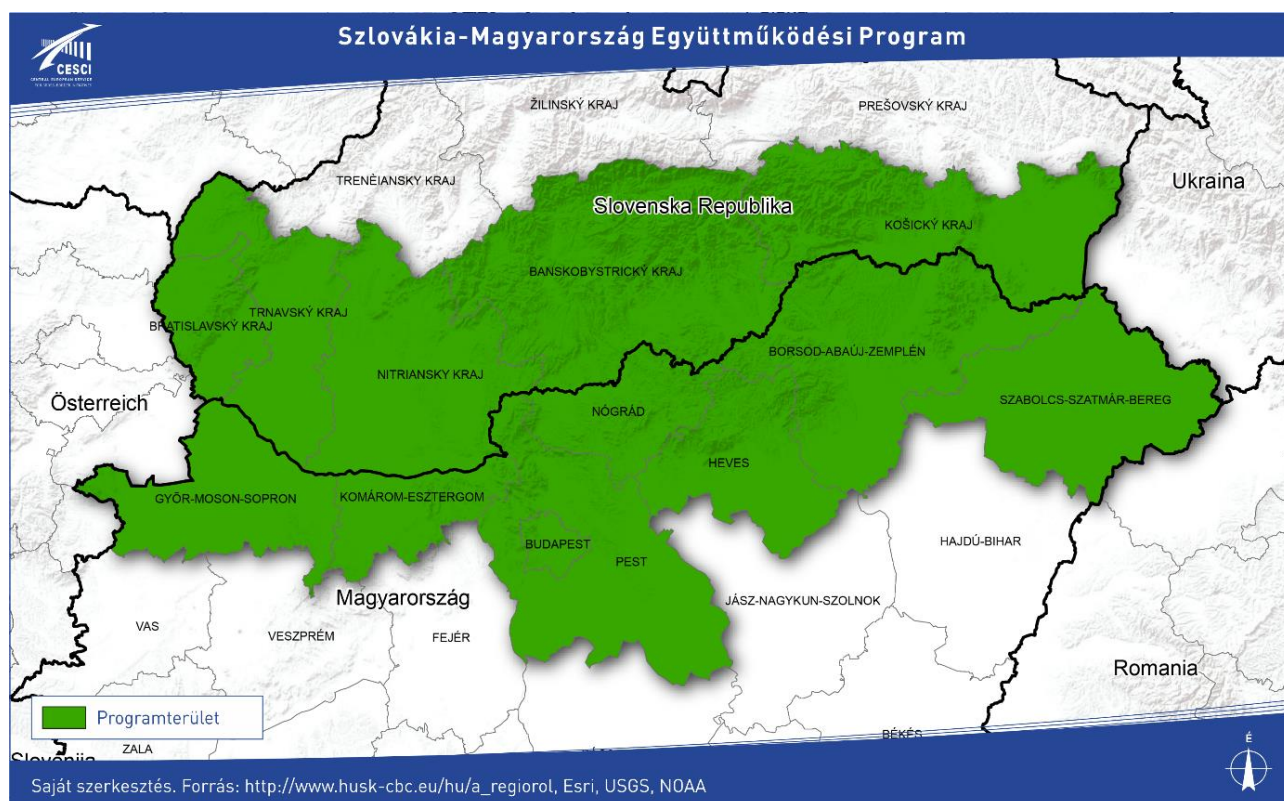
A határ menti területek fejlesztése szempontjából kiemelt jelentőséggel bírnak az INTERREG A határon átnyúló együttműködési programok, melyek egy adott határtérség közös társadalmi és gazdasági integrációját segítik a helyi szereplők együttműködésén keresztül. A támogatási programok területeinek lehatárolása NUTS III. szintű területi alapon történik, így kizárólag a közvetlen határ menti területek kaphatnak támogatást.

---

¹⁶ http://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/cooperation/european-territorial/ - letöltés: 2015.10.22.

2.2.1 Foglalkoztatási akciótervek a magyar-szlovák határon

A 2014-2020-as időszakra szóló Szlovákia–Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program¹⁷ nyolc magyar megyét, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Pest, Nógrád, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét, valamint a fővárost érinti, míg szlovák oldalon a Pozsonyi, a Nagyszombati, a Nyitrai, a Besztercebányai és a Kassai kerület tartozik a programterülethez.

4. ábra: A Szlovákia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program területe

A program négy prioritási területen teszi lehetővé közös projektek kidolgozását és benyújtását: természet és kultúra; határ menti közlekedésfejlesztés; intézményi együttműködés és kapacitásfejlesztés; foglalkoztatás. Utóbbi prioritási terület (a programban a PA3-as terület) keretében integrált térségi akciótervekkel lehet pályázni, melyek célja új munkahelyek létrehozása, határon átnyúló összefogással.

A prioritási területen várható beavatkozások elsősorban a magyar-szlovák határ keleti szakaszát érinthetik, de a program értelmében a nyugati térségben is van lehetőség ilyen akciótervek megvalósítására, elsősorban a diplomás munkanélküliek elhelyezkedését támogatandó.

Az akciótervek összesen maximálisan 7 összefüggő, foglalkoztatást segítő projektet tartalmazhatnak, valamint egy további, ún. koordinációs és kommunikációs projektet, amelynek célja biztosítani, hogy a 7 projekt egymással összhangban, a meghatározott, maximum 4 éves időkereten belül, a vállalt indikátorokat teljesítve valósuljon meg. A koordinációs projekt gazdái felelnek a koordinációs

¹⁷ <http://www.husk-cbc.eu/> - letöltés: 2015.10.22.

mechanizmusok működtetéséért, a harmadéves előrehaladási jelentések elkészítéséért, a megvalósítás során felmerülő problémák és konfliktusok kezeléséért, valamint az akcióterv külső kommunikációjáért.

A többi projekt (minimálisan 2, maximálisan 7) összességében az adott térség foglalkoztatási problémáinak megoldását kell, hogy szolgálja úgy, hogy konkrét munkahelyeket is létrehozzanak, amelyek számára vonatkozóan az akciótervben vállalást is tesznek a bevont partnerek.

Fontos, és a határon átnyúló projektekkel szemben természetes elvárás, hogy az akciótervnek egy határon átnyúló partnerségben kell megvalósulnia, nem szabad csak az egyik oldalra koncentrálni, hiszen az ilyen foglalkoztatásbővítést valójában nemzeti szintű programból is lehetne finanszírozni. Ezt pedig a kettős finanszírozás tilalma kizárja. Ugyanakkor arra van lehetőség, hogy a megvalósított projektek közül 3 a határ egyik, 4 a másik oldalán kerüljön végrehajtásra, viszont a végeredménynek akkor is egy integrált, határon átnyúló rendszernek kell lennie.

Az akciótervek megvalósításában részt vehetnek önkormányzatok, kis- és középvállalkozások, munkaügyi hivatalok, oktatási, képzési intézmények, kamarák, állami hatóságok, ETT-k, civil szervezetek egyaránt.

Az integrált foglalkoztatási kezdeményezések kétkörös elbírálásban vesznek részt: az első körben egy akciótervet kell benyújtani. Amennyiben az értékelés és a monitoring bizottság döntése nyomán az akciótervet támogatásra jogosultnak állapítják meg, akkor a partnerek véglegesíthetik magát az akciótervet, és kidolgozhatják az akciótervi projekteket. Az útmutató időpontjában még nem véglegesek a végrehajtási szabályok, de előzetesen az várható, hogy az első és a második forduló között egy év áll majd rendelkezésre a projektek kidolgozására, és azokat egyszerre kell benyújtani a második fordulóban, a véglegesített akciótervvel együtt. Ezt követően újabb értékelési folyamat kezdődik, és az arra alkalmas akciótervek megvalósítására az irányító hatóság leszerződik a partnerekkel.

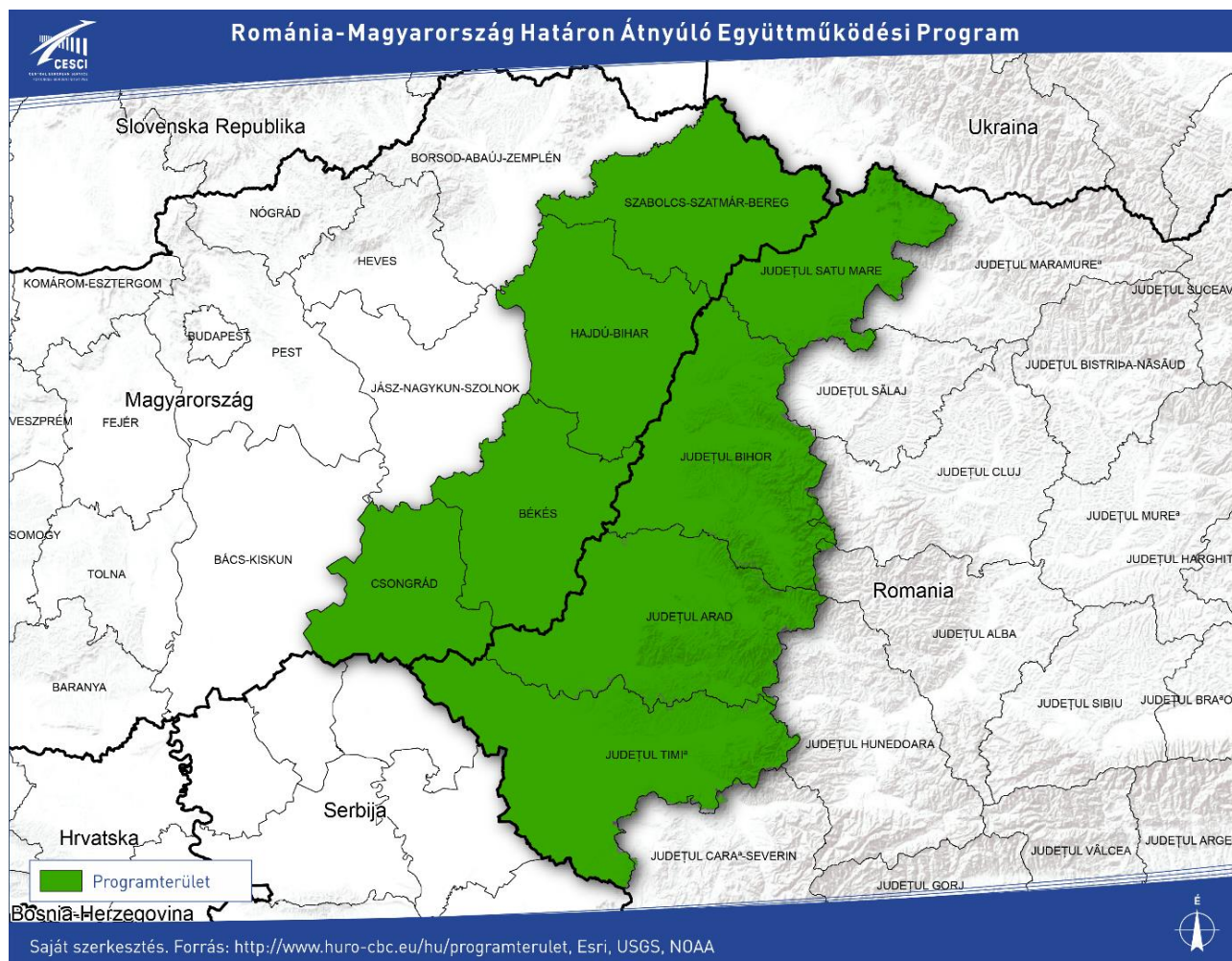
Az egymásra épülő, egymást erősítő projektek megvalósítására az akcióterv keretében összesen 4 év áll majd rendelkezésre. A prioritási terület költségvetése meghaladja a 40 millió eurót, a várt akciótervek száma 10, tehát egy-egy akcióterv keretében átlagosan 4 millió euró fordítható majd munkahelyteremtésre, valamint az ezt segítő beruházásokra.

A projektek mérete nem kötött, nagyobb jelentőségű infrastrukturális beruházások (pl. régi gyárépületek felújítása, új típusú hasznosítása, ipari parki fejlesztések, oktatási célú épületek, tanműhelyek létesítése, bővítése, elérhetőséget javító utak építése stb.) is finanszírozhatóak. Emellett kapacitásfejlesztési, szociális, képzési és egyéb tevékenységek is helyet kaphatnak egy-egy akciótervben.

A szlovák-magyar INTERREG V-A programon belül ezen kívül a 4. prioritási tengelyen belül van még lehetőség a munkaügyi együttműködésekre, itt elsősorban az ebben érintett intézmények és partnereik tudnak rendezvényeket, rendezvénysorozatokat, képzéseket, tapasztalatcseréket és közös kapacitásépítési projekteket megvalósítani, kétféle méretben. Egyrészt a hagyományos együttműködési pályázatok keretében átlagosan 100-300 ezer eurót igénylő beavatkozásokat támogat a program, másrészt a kisprojekt-alap keretében 5 és 50 ezer euró közötti, kisebb akciókat, kiadványokat, rendezvényeket, tréningeket, workshopokat. Ez utóbbiak adminisztrációja is egyszerűbb, a kiadások nagy részét egységköltség-elszámolási rendszerben lehet majd elszámolni.

2.2.2 Integrált foglalkoztatási kezdeményezések a magyar-román határ mentén

A Románia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program¹⁸ Magyarországról Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar, Békés és Csongrád megyét, míg Romániából Satu-Mare, Bihar, Arad és Timiş megyét foglalja magába.

5. ábra: A Románia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program területe

A támogatott tevékenységek közé tartozik egy konkrét földrajzi területet érintő integrált fejlesztési stratégia és akcióterv kidolgozása, mely többek között a következő beavatkozásokat foglalja magába:

- Határon átnyúló képzések és foglalkoztatási kezdeményezések megvalósítása;
- A helyi adottságokon alapuló termékek és szolgáltatások fejlesztését támogató tevékenységek megvalósítása;
- Az üzleti környezet javítása;
- A foglalkoztatás növeléséhez hozzájáruló utak építése, felújítása.

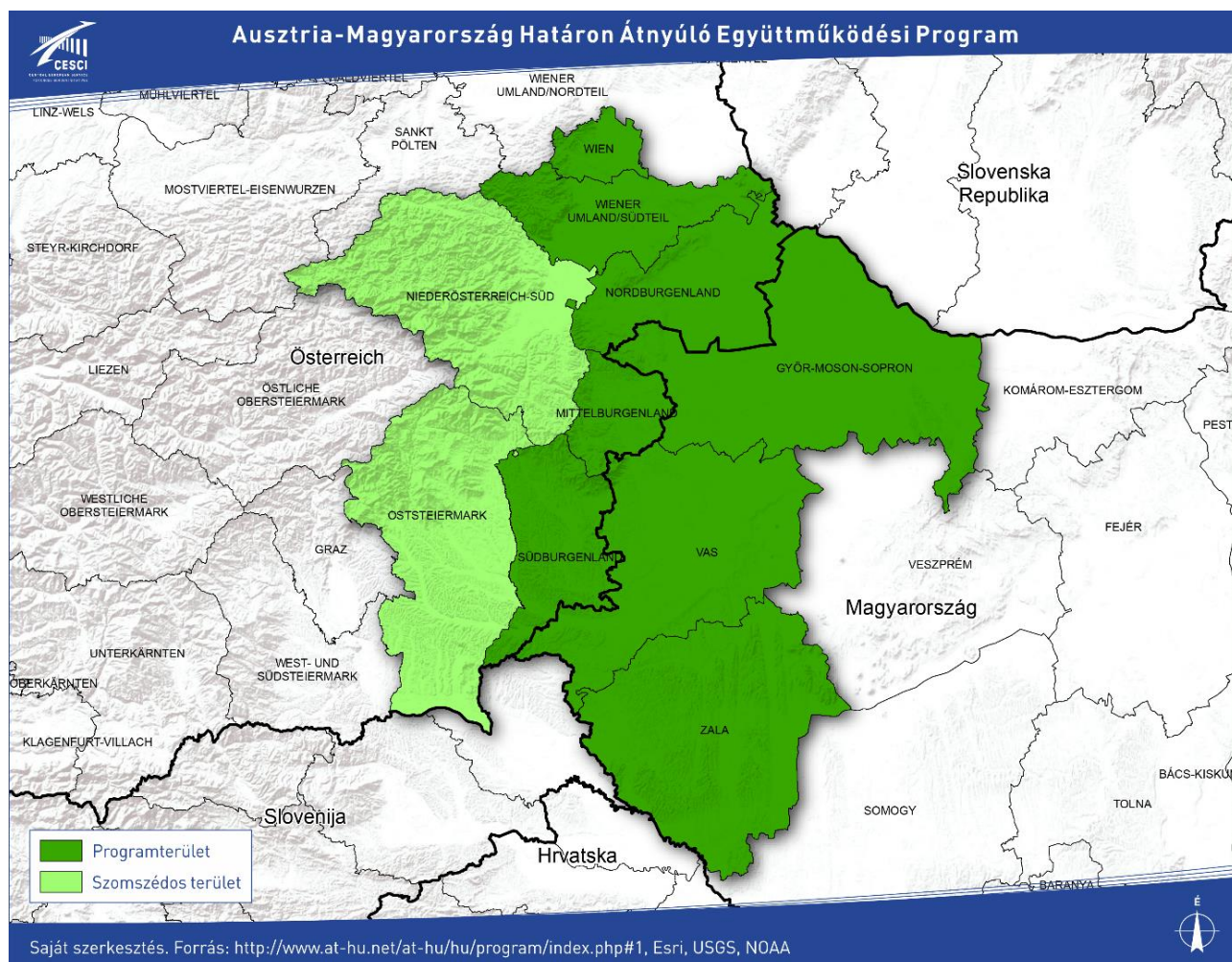
¹⁸ <http://www.huro-cbc.eu/hu/> - letöltés: 2015.10.22.

Az önkormányzatok, munkaügyi központok, képzési intézmények és civil szervezetek által megvalósítandó beavatkozások hatására várhatóan javul az üzleti környezet és a határon átnyúló termékértékesítést segítő infrastruktúra (többek között az utak) minősége, közeledik a munkaerőpiaci kereslet és kínálat, valamint javul a kölcsönösen előnyös partnerségek száma és minősége, mely a foglalkoztatás növekedését eredményezi.

A prioritási területen belül a támogatásra jogosultak közé tartoznak a helyi önkormányzatok és intézményeik, az üzleti és logisztikai központok, a felsőoktatási intézmények, a kereskedelmi kamarák, a nem kormányzati szervezetek, a mikroregionális egyesületek/szövetkezetek, a munkaügyi központok, a közlekedési infrastruktúrafejlesztésért felelős szervezetek, az eurorégiók, az EGTC-k, a környezetvédelmi intézmények.

2.2.3 A foglalkoztatási célú együttműködés lehetőségei az osztrák-magyar INTERREG V-A programon belül

Az Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program¹⁹ osztrák oldalon Burgenland és Bécs tartományára, Bécs környékének déli részére, magyar oldalon pedig a Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyét magába foglaló Nyugat-Dunántúlra, mint NUTS II-es szintű régióra terjed ki. Kapcsolódó területként Niederösterreich Süd és Oststeiermark is bekapcsolódhat az együttműködésbe, támogatásként a Programban rendelkezésre álló közösségi forrás maximum 20%-hoz juthatnak hozzá.

6. ábra: Az Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program területe

Az osztrák-magyar program nem tartalmaz közvetlenül foglalkoztatás növelését célzó prioritást, azonban az intézmények jogi és adminisztratív együttműködését támogató tengely keretében lehetőség van foglalkoztatási témájú projektek megvalósítására.

¹⁹ <http://www.at-hu.net/at-hu/hu/index.php> - letöltés: 2015.10.22.

A program negyedik prioritási tengelye a térségi együttműködési feltételek javítását célozza az önkormányzati és intézményi kapacitások fejlesztése, illetve a helyi és regionális stratégiák, folyamatok és közszolgáltatások harmonizációja révén. Ezzel párhuzamosan a program olyan beavatkozásokat támogat, melyek javítják a közigazgatás hatékonyságát, segítik a helyi és regionális hálózatok, valamint intézmények határon átnyúló együttműködését és kapacitásépítését, valamint hozzájárulnak a kultúrák közeledéséhez. A támogatható tevékenységek többek között a következők:

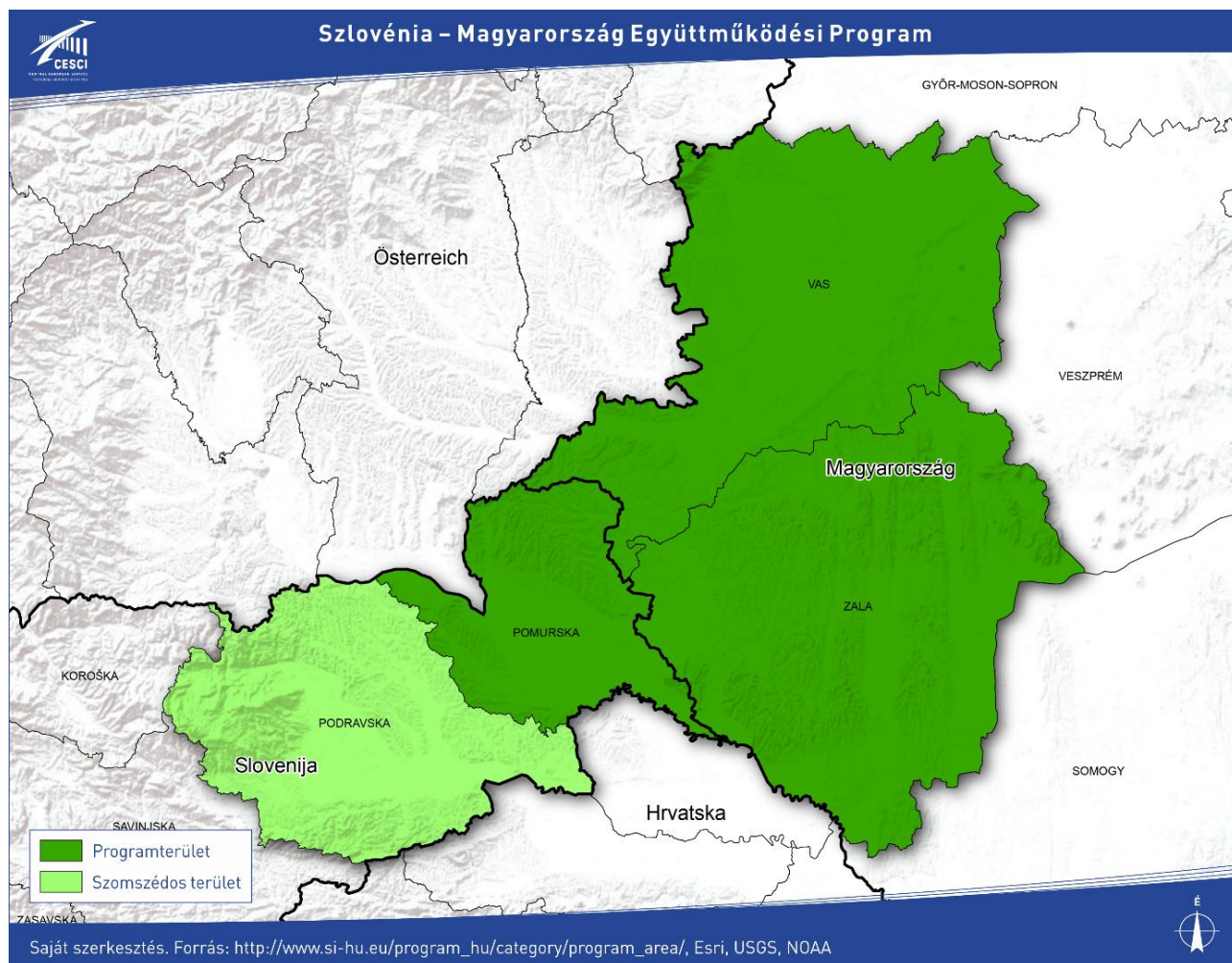
- A kultúraközi párbeszéd segítése a határon átnyúló együttműködések erősítése érdekében (pl. nyelvi képzések, közös gyakornoki programok stb.);
- A helyi és regionális szintű hatáskörrel rendelkező intézmények, hálózatok együttműködésének erősítése (iskolák, munkaügyi szervezetek, kulturális szervezetek stb.)
- Az önkormányzatokat egyesítő partnerségek támogatása a tudás- és tapasztalatcsere, valamint a helyi fejlesztési stratégiák és folyamatok összehangolása érdekében;
- Az intézmények közötti kapacitásbővítés a tudástranzfer támogatása.

A program keretében támogatásra jogosultak a nemzeti, regionális és helyi szintű önkormányzatok és intézményeik, úgy, mint iskolák, óvodák, munkaügyi szervezetek, gazdaság- és regionális fejlesztési ügynökségek stb., valamint civil szervezetek.

2.2.4 A foglalkoztatási célú együttműködés lehetőségei a szlovén-magyar INTERREG V-A programon belül

A Szlovénia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program²⁰ magyar oldalon Zala és Vas megyére, míg szlovén oldalon Pomurska régióra, illetve az együttműködési területtel szomszédos Podravka régióra terjed ki.

7. ábra: A Szlovénia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program területe

A program keretein belül, hasonlóan az osztrák-magyarhoz, az intézményközi és civil együttműködések támogató prioritási tengely ad lehetőséget a munkaerő-piaci kezdeményezések megvalósítására. A prioritási tengely célja, hogy magasabb szintű, stabilabb és szélesebb körű jogi és adminisztratív határon átnyúló együttműködés alakuljon ki a térségben.

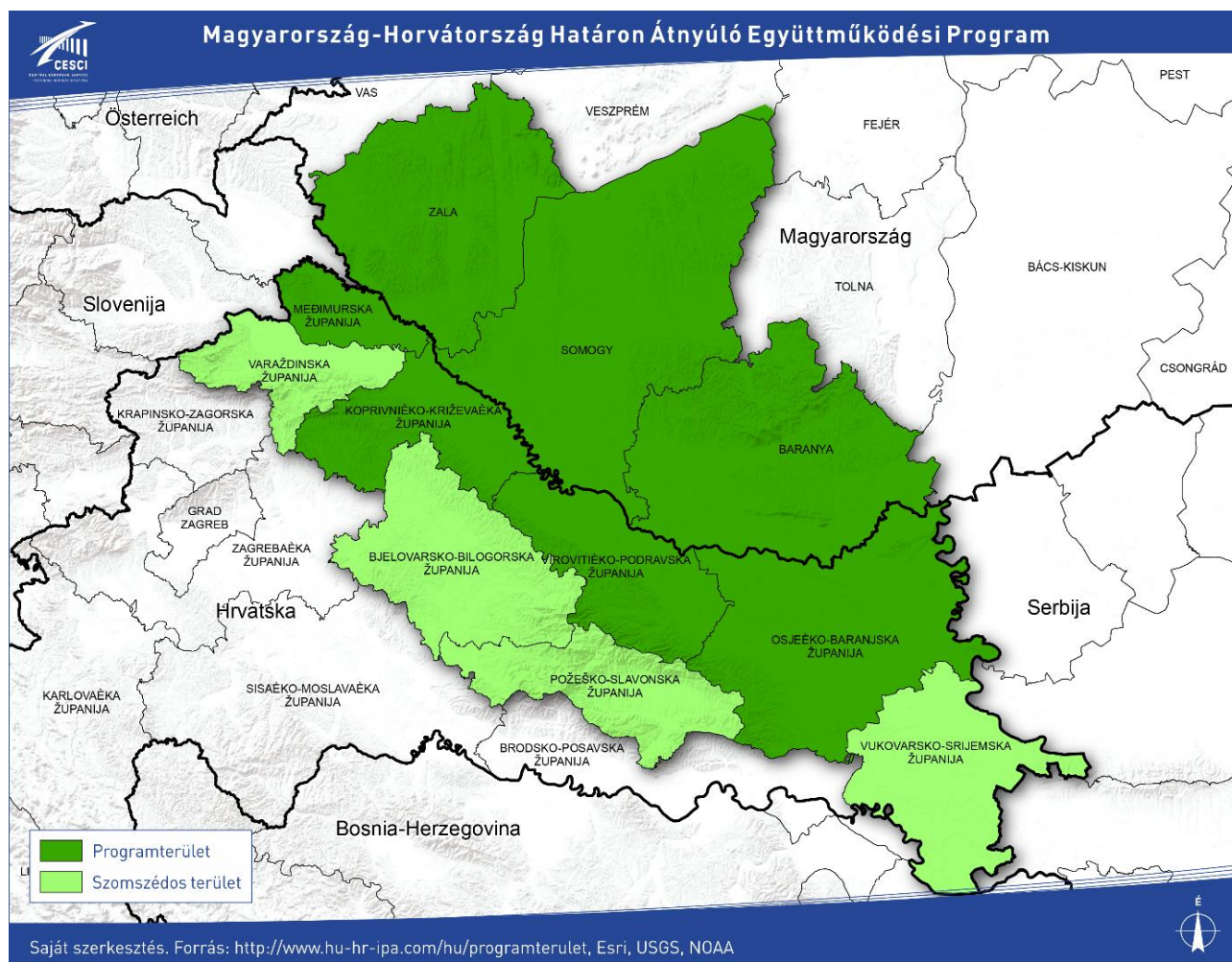
²⁰ http://www.si-hu.eu/start_hu/ - letöltés: 2015.10.22.

A tapasztalatcsere és tudástranszfer, a közösen fejlesztett eszközök és módszertanok, a jó gyakorlatok megosztása, a kölcsönös tanácsadás, mint kapacitásépítő tevékenységek várhatóan hatékonyabb közigazgatási rendszert és magasabb színvonalú szolgáltatásokat eredményeznek majd. A kézzelfogható eredmények elérése érdekében korlátozott számú együttműködési területet határoz meg a program, melyek közül az egyik a foglalkoztatás. A támogatható tevékenységek a szervezeti folyamatok fejlesztésére, közös intézkedések magvalósítására és szolgáltatásfejlesztésre vonatkozhatnak a fenntartható, stratégiai együttműködések létesítése és fejlesztése révén.

Támogatásra jogosultak a helyi, regionális és állami szintű közigazgatási intézmények, oktatási intézmények, munkaügyi központok és kamarák, EGTC-k és civil szervezetek.

2.2.5 A foglalkoztatási célú együttműködés lehetőségei a magyar-horvát INTERREG V-A programon belül

A Magyarország – Horvátország Határon Átnyúló Együttműködési Program²¹ területe horvát oldalon a határ menti Međimurska, Koprivničko-križevačka, Virovitičko-podravška és Osječko-baranjska megyéken túlmenően további négy kapcsolódó megyére is kiterjed. Varaždinska, Bjelovarsko-bilogorska, Požeško-slavonska és Vukovarsko-srijemska megyék a Programban rendelkezésre álló közösségi forrás maximum 20%-át használhatják fel. Magyarországon a támogatásra jogosult területet Zala, Somogy és Baranya NUTS III szintű megyék alkotják.

8. ábra: A Magyarország - Horvátország Határon Átnyúló Együttműködési Program területe

A Horvátország – Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Programban két prioritási tengely estében nyílik lehetőség foglalkoztatás növelő kezdeményezések megvalósítására. Ezek közül az egyik az előzőekhez hasonlóan az intézményi kapacitások bővítését és a közigazgatási rendszer hatékonyságának növelését célozza, míg a másik oktatásfejlesztési együttműködések támogatását.

²¹ <http://www.hu-hr-ipa.com/hu/> - letöltés: 2015.10.22.

A harmadik prioritási tengely célja, hogy a különböző szintű szereplők minél szélesebb körét (önkormányzatok, közintézmények, nem kormányzati szervezetek, vállalatok, civil szervezetek) vonja be a határon átnyúló együttműködésbe annak érdekében, hogy hosszú távú, hatékony közös struktúrákat és folyamatokat hozzon létre.

A támogatható tevékenységek a következők:

- A tudás- és tapasztalatcserét szolgáló találkozók, szemináriumok rendezése;
- A közös problémák (szociális kirekesztés, munkanélküliség) közös kezelése;
- A munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása (regionális szintű munkaerő-piaci paktumok, adatbázisok stb.);
- Munkaerő-piaci kézikönyv létrehozása a határon átnyúló foglalkoztatóknak és munkavállalóknak;
- Integrált foglalkoztatási megoldások fejlesztése és megvalósítása;
- Humánerőforrás fejlesztés.

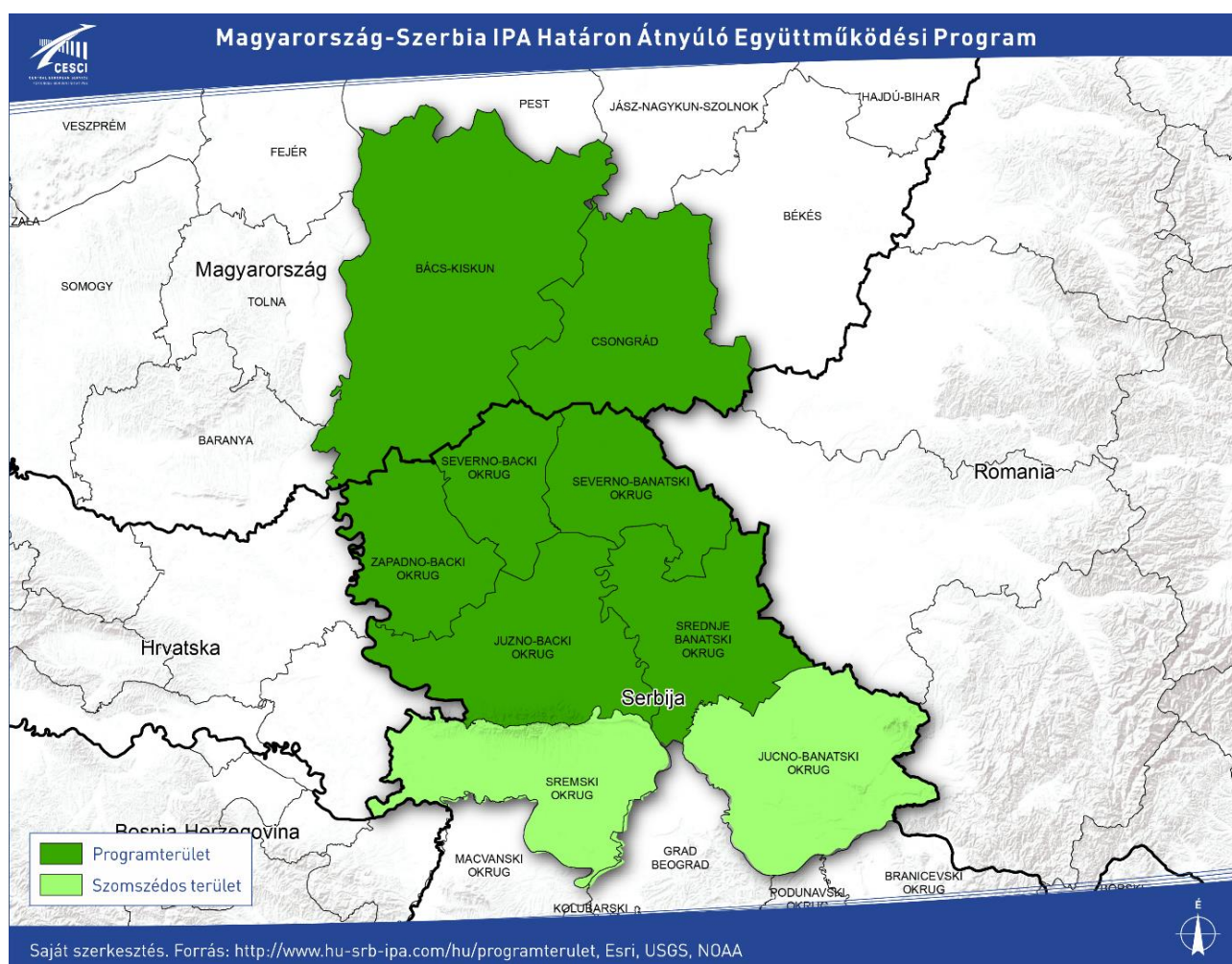
A támogathatásra jogosultak közé tartoznak többek között a helyi önkormányzatok és intézményeik, a civil szervezetek, a munkaügyi központok, a regionális és állami munkaerő-piaci szervezetek és a civil szervezetek.

A program negyedik prioritási tengelye az oktatási intézmények, mint tudásközpontok szerepének növelését, valamint a helyi tudásbázis erősítését célozza, határon átnyúló közös oktatási és képzési szolgáltatások fejlesztése révén. A prioritási tengely keretében támogathatók gyakornoki programok, közös foglalkoztatási formákra irányuló kezdeményezések, valamint duális képzések, melyek közvetlenül hozzájárulhatnak a térségi foglalkoztatási helyzet javulásához. A prioritási tengely keretében önkormányzatok, közintézmények, így munkaügyi szervezetek, kulturális intézmények, könyvtárak és nem kormányzati szervezetek pályázhatnak.

2.2.6 A foglalkoztatási célú együttműködés lehetőségei a magyar-szerb IPA programon belül

Az IPA, azaz Előcsatlakozási Támogatási Eszköz tagjelölt, illetve potenciálisan tagjelölt országok támogatását szolgálja 2007 óta. AZ IPA a korábbi PHARE, a PHARE CBC, az ISPA, a SAPARD, a CARDS, valamint a Törökország számára létrehozott pénzügyi eszköz összevonásával jött létre.

A Magyarország – Szerbia IPA programon belül támogatásra jogosult területet Magyarországon Csongrád és Bács-Kiskun megye alkotják, míg Szerbiában Zapadnobački, Severnobački, Severnobanatski, Južnobački, Srednjobanatski NUTS III-as területek támogathatók. A 20%-os rugalmassági szabálynak megfelelően részesülhet támogatásban Južnobačnski és Sremski területe.

9. ábra: A Magyarország–Szerbia IPA Határon Átnyúló Együttműködési Program területe

A Magyarország – Szerbia IPA program²² nem tartalmaz közvetlenül foglalkoztatás növelésére irányuló célkitűzést, azonban a negyedik, a KKV-k növekedését és foglalkoztatási készségét javító prioritási tengely keretében megvalósíthatók kapcsolódó kezdeményezések. Az innovációs és K+F környezet javítását szolgáló beruházások a technológia-, termék- és szolgáltatásfejlesztésen túl kiterjedhetnek a jól-képzett munkaerőt biztosító oktatási, képzési programokra is. A prioritási tengely egyik intézkedéscsomagja a helyi mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó szektor kapacitásainak, illetve versenyképességének növelését célozza, mely közvetlenül hozzájárulhat a térségi foglalkoztatási helyzet javításához. Emellett a prioritási tengely keretében lehetőség van a tanulók, illetve a fiatal munkavállalók és vállalkozók számára ösztöndíj- és csereprogramok működtetésére, megvalósítására.

Támogatásra jogosultak a helyi önkormányzatok és közigazgatási intézmények, az oktatási intézmények, a kamarák, a fejlesztési ügynökségek, a klaszterek, a K+F+I intézmények.

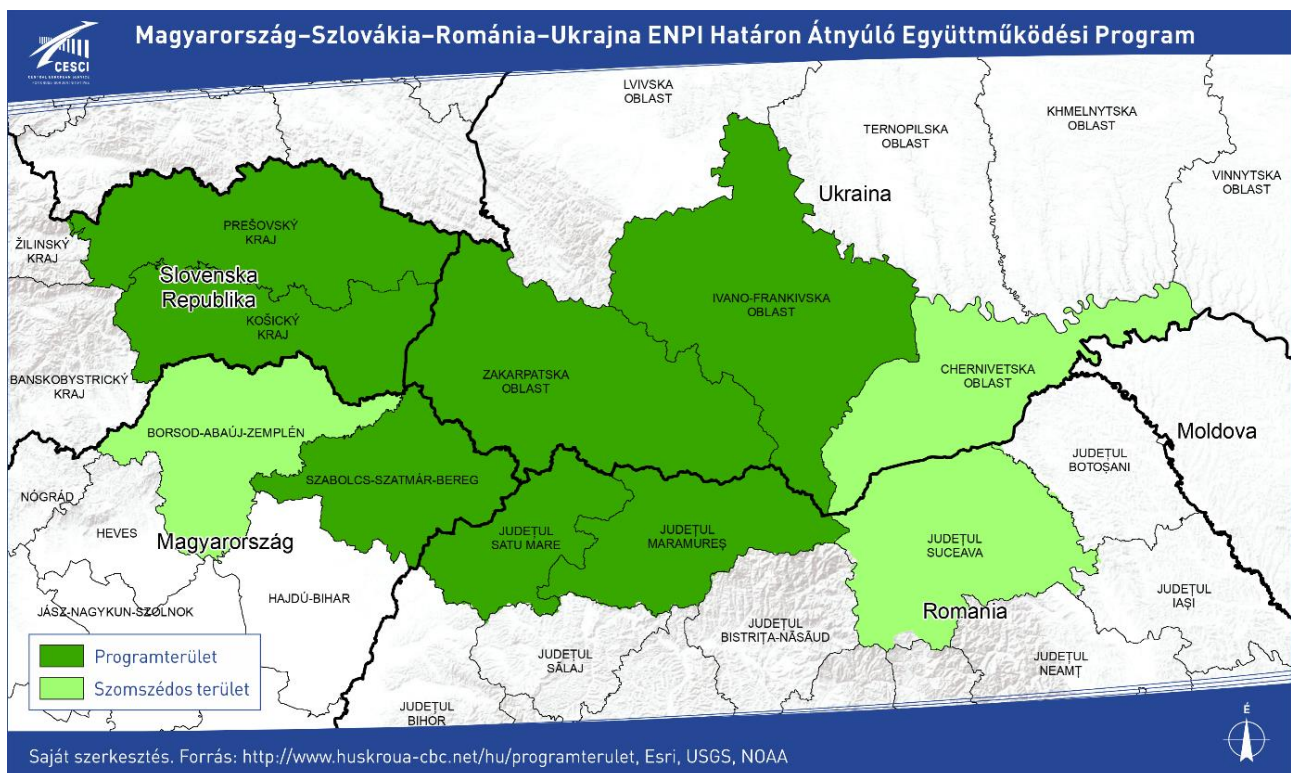
---

²² <http://www.hu-srb-ipa.com/hu/> - letöltés: 2015.10.22.

2.2.7 A foglalkoztatási célú együttműködés lehetőségei a magyar-ukrán ENI programon belül

Az Európai Szomszédosági Támogatási Eszköz (ENI) a politikai, gazdasági és társadalmi reformfolyamatok támogatására irányul az Európai Unióval szomszédos országokban. Ennek köszönhetően Ukrajna egyes területei is ETE támogatásban részesülhetnek.

A Magyarország – Szlovákia – Románia – Ukrajna ENI program keretében Magyarországról Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Szlovákiából Košice és Prešov megye, Romániából Satu Mare és Maramureș Maramures megye, míg Ukrajnából Zakarpats'ka és Ivano Frankivs'ka megye alkotja a programterületet. Kapcsolódó régióként ezen kívül Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Suceava megye, valamint Csernyivets'ka megye is támogatásban részesülhet.

10. ábra: A Magyarország – Szlovákia – Románia - Ukrajna ENI Program területe

Az ENI program nem tartalmaz közvetlenül foglalkoztatás növelését célzó célkitűzéseket, de a prioritási tengelyek keretében közvetetten megvalósíthatók munkaerő-piaci fejlesztések. A program felépítése a következő:

1. táblázat: Az Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program területe

Költségvetés (millió EUR)	Tematikus cél	Prioritási tengely
11,8	A helyi kultúra népszerűsítése és a történelmi örökségek megőrzése	A turisztikai funkciókkal bíró helyi kulturális és történelmi örökségek népszerűsítése
14,0	Környezetvédelem, a klímaváltozás okozta hatások mérséklése, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	A környezet fenntartható használata – a kulturális örökség megőrzése, az ÜHG kibocsátás és a folyók szennyezésének megelőzése
21,3	Az elérhetőség javítása, a közlekedési és kommunikációs hálózatok fejlesztése	A mobilitás javítása a közlekedési infrastruktúra fejlesztésével Info-kommunikációs infrastruktúra és az információáramlás fejlesztése
19,3	A biztonságos határtérség megteremtése	A természeti és az emberi tevékenység okozta katasztrófa megelőzése Egészségügyi infrastrukturális beruházások, a határon átnyúló egészségügyi szolgáltatások fejlesztése

2.3 Foglalkoztatási célú közvetlen brüsszeli uniós pályázatok

A közvetlen brüsszeli programokat közvetlenül az Európai Bizottság irányítja, mely azt jelenti, hogy a rendelkezésre álló keretösszeg szétosztásánál nincsenek nemzeti kvóták, a tagállamok annyi forrást tudnak lehívni, amennyit a pályázói elnyernek.

2.3.1 Az EaSI program lehetőségei

A Foglalkoztatás és Szociális Innováció (EaSI)²³ egy európai uniós keretprogram, melynek célja a minőségi és fenntartható foglalkoztatás magas szintjének előmozdítása, a megfelelő és tisztességes szociális védelem biztosítása, a társadalmi kirekesztés és a szegénység elleni küzdelem, valamint a munkakörülmények javítása.

Az EaSI három korábbi, 2007 és 2013 között külön működő programot egyesít: a PROGRESS és az EURES-programot, valamint a Progress mikrofinanszírozási eszközt. A PROGRESS alprogram a foglalkoztatási és szociális szakpolitikák megújítását segíti elő; az EURES-terület a foglalkoztatási célú mobilitást támogatja; míg a harmadik alprogram a KKV-k, kifejezetten a társadalmi vállalkozások mikrofinanszírozáshoz való hozzáférést, valamint a szociális vállalkozások fejlesztését célozza.

A 2014 és 2020 közötti időszakban a program összköltségvetése 919 469 000 euró, melynek 61%-a az első területet, 18%-a a másodikat és 21% a harmadikat támogatja.

A PROGRESS alprogram olyan pénzügyi eszköz, amely a foglalkoztatás, kiemelten a fiatalok munkanélküliségének megszüntetése, a társadalmi befogadás, a szegénység elleni küzdelem, valamint a munkakörülmények javítása területén támogatja az uniós szakpolitikák fejlesztését, megvalósítását, folyamatos felülvizsgálatát és értékelését.

A rendelkezésre álló 74 millió euró a következő prioritási tengelyek mentén kerül kiosztásra:

- Összehasonlító elemzések kidolgozása és megosztása a releváns EU-s szakpolitikák terén;
- Tanulás és disszemináció – az érintettek közötti információáramlás javítása;
- Szociális és munkaerő-piaci szakpolitikai innovációk tesztelése, kapacitásépítés a szociális szakpolitikai innovációk létrehozása és megvalósítása érdekében (PILOT-projektek);
- Az uniós és állami szervezetek kapacitásbővítése az EU szakpolitikák és jogszabályok fejlesztése, népszerűsítése és megvalósítása érdekében.

Minden prioritási tengely esetében külön alprioritásként jelenik meg a foglalkoztatás, a szociális befogadás és a munkakörnyezet javítása, melyek olyan témákkal egészülnek ki, mint például a romák integrációja.

A PROGRESS alprogram esetében többnyire közjogi személyek, szociális vállalkozások, nem kormányzati szervek részesülhetnek támogatásban.

---

²³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081> - letöltés: 2015.10.22.

A szakmai és földrajzi mobilitás terén az EaSI EURES-alprogramja továbbra is kulcsszerepet játszik mind európai uniós, mind tagállami szinten az önkéntes határon átnyúló munkaerő mobilitás népszerűsítésében a jövőbeli reformintézkedésekkel összhangban. Az alprogram keretében 23 millió eurónyi támogatás kerül kiosztásra a pályázók között. Az alprogram prioritási tengelyei a következők:

- A meghirdetett állásajánlatok átláthatóságának biztosítása a foglalkoztatók és a foglalkoztatottak számára;
- Az EURES hálózat által kínált szolgáltatások fejlesztése;
- Határon átnyúló partnerségek a munkaerő mobilitás elősegítése érdekében.

Az EURES-alprogram első két prioritási tengelye esetében az EURES-hálózat tagjai, míg a harmadik esetében munkaügyi szervezetek, szakképzési intézmények, foglalkoztatók, kereskedelmi kamarák és további, a foglalkoztatás és mobilitás területén érdekelt szervezetek együttműködése támogatható.

Az EaSI Mikrofinanszírozási és Társadalmi Vállalkozási alprogramjának célja a foglalkoztatás és a társadalmi befogadás elősegítése azáltal, hogy pénzügyi eszközökhöz való hozzáférést biztosít azoknak a hátrányos helyzetű vállalkozóknak, akik kisvállalkozást vezetnek, vagy vállalkozás indítását tervezik. Az alprogram keretében 26,5 millió eurónyi támogatás hívható majd le a 7 éves időszak alatt. A prioritási tengelyek a következők:

- mikrofinanszírozási eszközök elérhetőségének és hozzáférhetőségének biztosítása;
- a mikrohitelket finanszírozó intézmények kapacitásbővítése;
- a társadalmi befektetési piac fejlesztése és a társadalmi vállalkozások támogatása – hibrid pénzügyi eszközök biztosítása.

Az alprogram első két prioritási tengelyének keretében közvetítő pénzügyi intézetek (pl. bankok, hitelintézetek) támogathatók, míg a harmadik prioritás esetében közvetlenül a vállalkozások a támogatások kedvezményezettjei.

2.3.2 Foglalkoztatás és szakképzés támogatása az Erasmus+ programon belül

Az Európai Unió Erasmus+ 2014-2020 keretprogramja²⁴ az oktatás, a képzés, az ifjúságpolitika és a sport terén a korábban indított és a jelenleg is működő programokat fogja össze. A hétéves futamidejű program teljes költségvetése 14,7 milliárd euró. Célja:

- a kulcskompetenciák és készségek fejlesztése különös tekintettel a munkaerőpiac és a társadalmi kohézió szempontjából fontos készségekre; elsősorban tanulmányi célú mobilitások, illetve az oktatási-képzési intézmények és a cégek közötti együttműködés segítségével;
- a minőség, az innováció erősítése az oktatási-képzési intézményekben, elsősorban nemzetközi együttműködések segítségével, az oktatás-képzés világán túli szereplők bevonásával;

---

²⁴ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/index_en.htm - utolsó letöltés: 2015.06.12.

- a szakpolitikai reformok és az oktatási-képzési rendszerek modernizációjának támogatása elsősorban szakpolitikai együttműködésekkel, az Unió átláthatóságot és elismertetést szolgáló eszközeinek hatékonyabb használatával, valamint a jó gyakorlatok megosztásával;
- a nyelvtanítás és nyelvtanulás fejlesztése, a nyelvi sokszínűség és az interkulturális érzékenység támogatása.

A hétéves futamidejű program teljes költségvetése 14,7 milliárd euró. Az Erasmus+ program esetében az EU-tagállamok mellett Szerbia és Ukrajna is a támogatható országok körébe tartozik.

A támogatások a következő három kulcstevékenység, illetve további két fő tématerület mentén hívhatók le:

1. kulcstevékenység: Az egyének tanulási célú mobilitása
2. kulcstevékenység: együttműködés az innováció és a bevált gyakorlatok cseréje terén
3. kulcstevékenység: a szakpolitikai reform támogatása
4. Jean Monet program
5. Sport

A foglalkoztatási célú fejlesztések szempontjából releváns első kulcstevékenység keretében a következő hét évben több mint 4 millió európai felsőoktatásban, szakképzésben és felnőttképzésben tanuló diák, oktató és képzési szakember számára nyílik majd lehetőség arra, hogy külföldön folytasson tanulmányokat, részesüljön képzésben, szerezzon munkatapasztalatot, illetve végezzen önkéntes munkát.

A támogatás tehát közvetlenül magánszemélyeket (tanulókat, oktatókat, oktatási intézményben dolgozó munkatársakat stb.) érint, de a pályázó minden esetben a küldő oktatási intézmény kell, hogy legyen. A mobilitási projekt megvalósításában legalább kettő különböző országbeli küldő és fogadó intézménynek kell részt vennie.

A jelenlegi, 2014-2020 közötti keretprogram a korábbi programokhoz képest nagyobb lehetőséget biztosít az olyan típusú együttműködéseknek, amelyekben különböző területeken vagy különböző társadalmi-gazdasági ágazatokban működő partnerintézmények vesznek részt. Tehát a program nagy hangsúlyt fektet a felsőoktatási vagy szakképzési intézményekben tanulók vállalatoknál, nem kormányzati intézményeknél, közintézményeknél töltött szakmai gyakorlatára vagy a társadalmi felelősségvállalás iránt elkötelezett szociális vállalkozásoknál, civil szervezeteknél végzett önkéntes munka támogatására.

A második kulcstevékenység (együttműködés az innováció és a bevált gyakorlatok cseréje terén) támogatást biztosít az oktatási, képzési és ifjúsági intézmények, valamint az ezeken a területeken kívüli szereplők közötti transznacionális partnerségek létrehozására, működtetésére. Az intézkedés célja, hogy az együttműködés elmélyítése és az iskolából a munka világába való átmenet megkönnyítése révén hozzájáruljon az európai munkaerőpiacon tapasztalt készséghiány felszámolásához. A kulcstevékenység három, a foglalkoztatási fejlesztések szempontjából lényeges intézkedést tartalmaz.

Az országokon átívelő **stratégia partnerségek** célja az innovatív gyakorlatok fejlesztésének, megosztásának támogatása, továbbá a tudás- és tapasztalatcsere megvalósítása. Az intézkedés keretében elérhető támogatás horizontális és szektorspecifikus célok mentén hívható le. A horizontális célok közé tartozik például az olyan alap- és transzverzális készségek fejlesztése, mint a vállalkozói készség, a digitális és nyelvi kompetenciák, az oktatáshoz, képzéshez való hozzáférés biztosítása a hátrányos helyzetű rétegek számára, valamint az infókommunikációs technológiák és eszközök integrálása az oktatási rendszerekbe. A szektorspecifikus célok a felsőoktatás, a szakképzés, a közoktatás, a felnőttképzés és az ifjúságügy köré szerveződnek, és többnyire az oktatási intézmények és a vállalati szféra közötti együttműködésre fókuszálnak a munkaerő-piaci egyenlőtlenségek csökkentése, a foglalkoztathatóság és a foglalkoztatottság növelése érdekében.

Stratégiai partnerségben bármilyen, az oktatás, a képzés és az ifjúságügy terén vagy egyéb társadalmi-gazdasági ágazatokban tevékenykedő szervezet (helyi és regionális hatóságok, kereskedelmi kamarák, kereskedelmi intézmények, orientációs központok, kulturális intézmények) részt vehet. A projekt prioritásától függően a stratégiai partnerségeknél előnyt jelent a sokszínű partnerség.

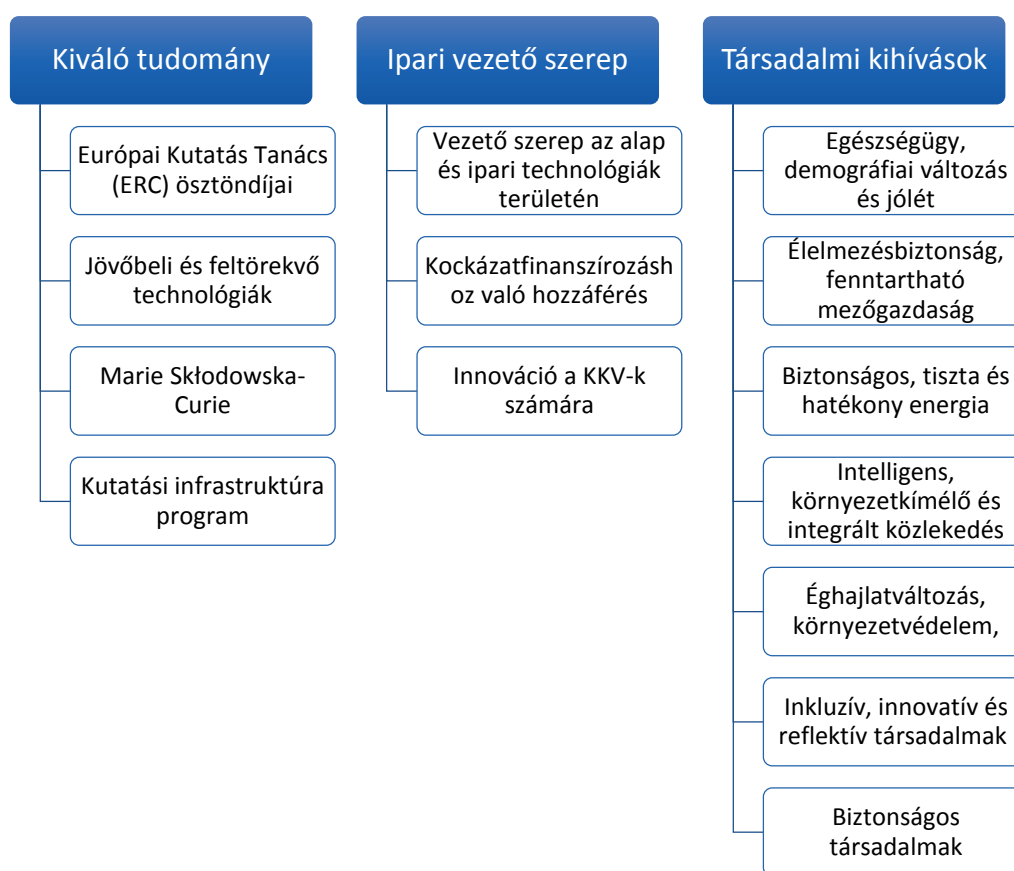
A **tudásfejlesztési szövetségek** elnevezésű intézkedés célja a felsőoktatási intézmények és vállalkozások közötti együttműködés erősítése Európa innovációs kapacitásának növelése érdekében. Az intézkedés valamennyi tudományterületet érintő ágazati és ágazatközi együttműködést támogat, így alkalmas többek között a munkaerő-piaci igények és a felsőoktatási programok összehangolására, a vállalkozói készségek és kompetenciák erősítésére. A projektek keretében többek között tananyagfejlesztés, tudás és tapasztalatcsereire irányuló tevékenységek támogathatók.

A 2. kulcstevékenység harmadik releváns intézkedése **ágazati szakképzettség-fejlesztési szövetségek** létrehozására irányul. Az intézkedés célja egy adott szektorban tevékenykedő vállalatok, szakképzési intézmények, illetve egyéb szereplők együttműködésének támogatása az adott szektor munkaerő-piaci keresletének és kínálatának összehangolása érdekében. E pályázattípus keretében a Bizottság által kijelölt, munkaerőhiánnyal küzdő szektorok támogathatók: gyártó-és építőipar; kereskedelem; információs és kommunikációs technológiák; környezetvédelmi technológiák (ökoinnováció); kulturális és kreatív ágazatok; egészségügy; turizmus. A projektek keretében egy adott gazdasági ágazat készség- és képzési igényeinek meghatározása, szakképzési tananyagfejlesztés, illetve oktatási és képzési módszertanok kidolgozása lehetséges.

2.3.3 A Horizont 2020 program vonatkozó kiírásai

A Horizont 2020²⁵ az Európai Unió 2014-2020-as időszakra vonatkozó kutatás-fejlesztési és innovációs keretprogramja. A program, mely a kontinens globális versenyképességének növelését célzó Európa 2020 stratégia „Innovatív Unió” elnevezésű kiemelt kezdeményezésének egyik alappillére, minden eddiginél nagyobb, közel 79 milliárd eurós költségvetéssel gazdálkodik.

A H2020 nagy hangsúlyt fektet a tudományos áttörések és az üzleti lehetőségek közötti távolság csökkentésére, ezért a kutatástól a piaci hasznosításig terjedően az innovációs lánc minden szakaszához támogatást nyújt. A program célja a társadalmi kihívások kezelése és az Európai Unió társadalmát érintő problémák megoldása (pl. egészségügy, energia, közlekedés).

11. ábra: A H2020 program 3 alappillére

A program három pilléren épül. A „Kiváló tudomány” az EU tudományos kiválóság terén globális viszonylatban betöltött vezető szerepének megerősítését célozza. A második, „Vezető ipari szerep” elnevezésű pilléren belüli programok célja, hogy felgyorsítsák a versenyképes európai gazdaságot megalapozó kulcstechnológiai ágazatok fejlődését és innovációját, valamint támogassák az európai KKV-kat. A Horizont 2020 keretprogram harmadik alappillére az európai állampolgárokat érintő legfontosabb társadalmi problémák megoldásához kíván hozzájárulni többek között a közlekedés, az energetika, a mezőgazdaság és a klímaváltozás területén.

²⁵ <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/> - utolsó letöltés: 2015.01.08.

A keretprogram működése kétéves munkaprogramokon alapul, melyek meghatározzák a pályázati kiírások témáit és az allokálendő összegeket. Habár a program tengelyei és intézkedéscsoportjai a hét év alatt állandóak, a konkrét pályázati kiírások tematikájukat tekintve két évente változnak. Az aktuális kétéves időszak 2016-2017-re szól.

A jelenlegi periódusban az inkluzív, innovatív és reflektív társadalmak prioritás nagy hangsúlyt fektet az európai szinten jelentkező munkanélküliség kezelésére. Az „Egyenlőtlenségek megszüntetése és a méltányosság népszerűsítése” munkaprogramon belül a lehetséges pályázati témák a következők: az EU-n belüli mobilitás, a fiatalok és marginalizálódott csoportok helyzete, az oktatási rendszerek, valamint az egyenlőtlenségekből fakadó radikalizmus kérdése. Emellett az „Együttműködés a növekedésért és befogadásért”, illetve az „Európai kulturális tér népszerűsítése” felhívások is tartalmazzak kapcsolódó kezdeményezéseket: fiatal innovátorok támogatása, szakpolitikai reformok az oktatás területén, szociális innováció a kultúrában stb. A program keretében többnyire kutatási, valamint koordinációs projektek valósíthatók meg, melyekhez eltérő pályázati és megvalósítási feltételek kapcsolódnak.

2.3.4 Foglalkoztatás az URBACT programon belül

Az URBACT²⁶ az Európai Területi Együttműködés célkitűzés fenntartható városfejlesztést segítő tapasztalatcserét és tanulást támogató programja. Legfőbb célja, hogy felkészítse az európai városokat a főbb kihívásokra, a közös megoldások kidolgozására és központi szerepük megerősítésére az egyre komplexebb társadalmi változások közepette. A legjobb gyakorlati példákat és tapasztalatokat a programban résztvevő partnervárosok Európa-szerte megosztják egymással, továbbá a várospolitikában, a várostervezésben érintett szakemberekkel és minden olyan érdeklődővel, aki szűkebb vagy tágabb városi lakó- és munkakörnyezete iránt elkötelezett.

A program céljai:

- Integrált városi kapacitásfejlesztés;
- Integrált és fenntartható stratégiák, akciótervek készítése;
- A stratégiák, akciótervek megvalósításának előmozdítása;
- A közös tudáshoz való hozzáférés biztosítása.

A program teljes, 7 éves költségvetése 96,3 millió euró, melynek 70%-a öt tematikus célra koncentrálódik. Ezek közül kettő a „Foglalkoztatás növelése és a munkaerő-piaci mobilitás támogatása”, valamint a „Társadalmi befogadás ösztönzése és a szegénység elleni küzdelem” névre hallgat. Mindez azt jelenti, hogy a foglalkoztatási kezdeményezések megvalósítására jelentős mennyiségű keretösszeg áll rendelkezésre.

---

²⁶ <http://www.urbact.eu/> - utolsó letöltés: 2015.06.12.

A program keretében akciótervek készítése, akciótervek megvalósítása és disszeminációs tevékenységek támogathatók különböző tagállamból származó fejlett és kevésbé fejlett városok együttműködésének keretében. A projektek esetében a fő hangsúly a tudás- és tapasztalatcserén, a jó példák megosztásán van. Magyarország határ menti városai számára jelentős potenciál rejlik a fejlettebb országok városaitól való tanulásban.

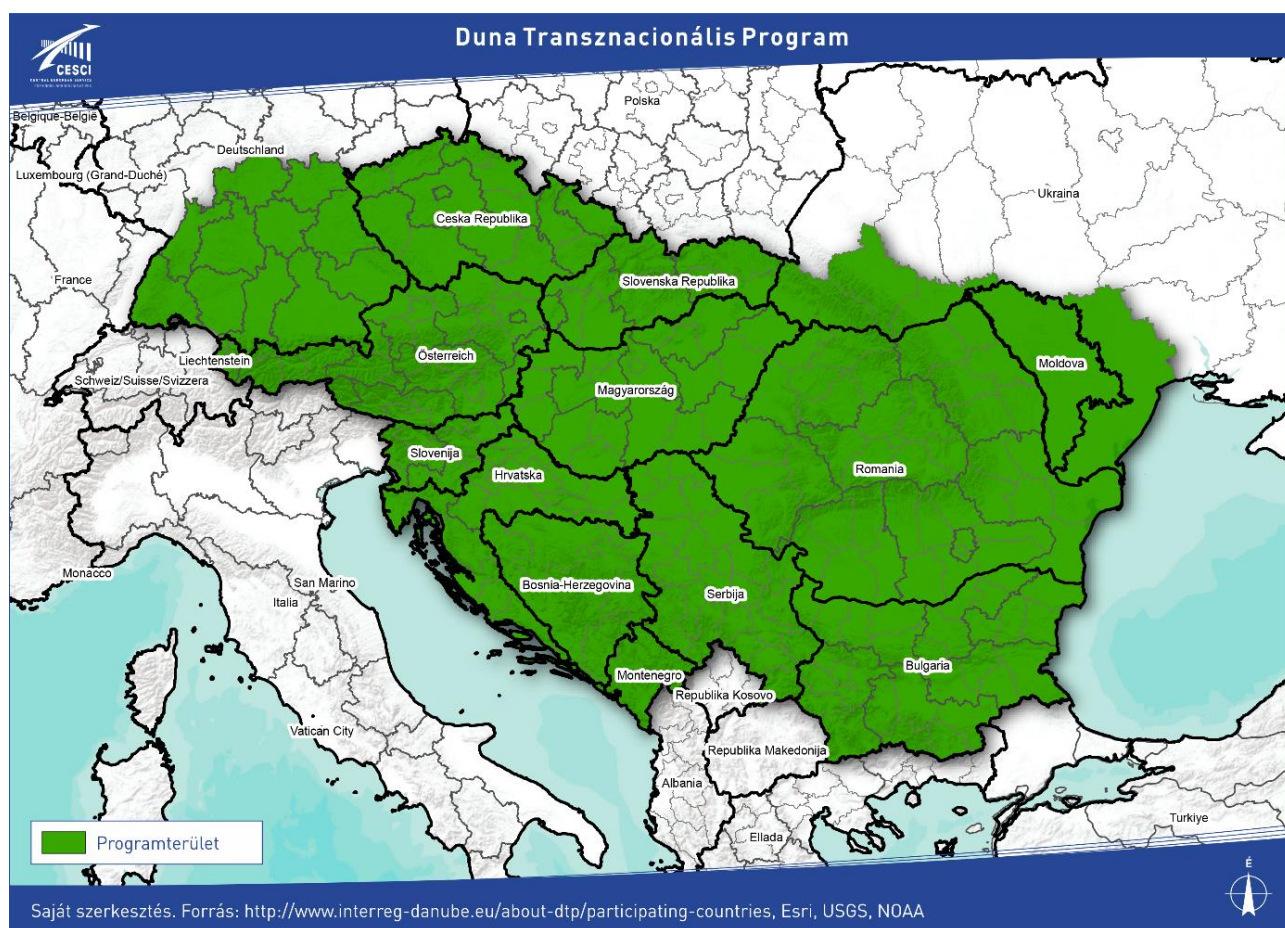
A kedvezményezettek többnyire városi önkormányzatok, de korlátozott számban regionális önkormányzatok, egyetemek, kutatóközpontok és civil szervezetek is bevonhatók.

2.4 Foglalkoztatási projektek a transznacionális programokon belül

A Transznacionális Együttműködési, azaz INTERREG B programok több EU-tagállam valamilyen szempont szerint kapcsolódó régióinak közös fejlesztését támogatja. Célja az együttműködés javítása, a regionális fejlesztések támogatása a közös problémák közös kezelésén keresztül.

2.4.1 A Duna Program

Az Európai Bizottság 2012. december 18-án egy új, a 2011-ben elfogadott EU Duna Régió Stratégia területével megegyező földrajzi lefedettséggel bíró transznacionális együttműködési program felállítását kezdeményezte a 2014–2020-as időszakra. A Duna Transznacionális Program keretében támogatható országok: Ausztria, Bosznia és Hercegovina, Bulgária, Csehország, Horvátország, Magyarország, Moldova, Montenegró, Románia, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, valamint Németország és Ukrajna egyes területei.

12. ábra: A Duna Transznacionális Program területe

A Duna Transznacionális Programban²⁷ a foglalkoztatás az első prioritási tengelyben jelenik meg, mely a régió gazdasági és szociális innovációs képességének javítását célozza, a vállalkozói készségek és képességek fejlesztése, illetve a képzett munkaerő biztosítása révén. Ennek fényében a transznacionális program közös oktatási, (duális) képzési rendszerek és eszközök fejlesztését,

²⁷ <http://www.interreg-danube.eu/> - letöltés: 2015.10.22.

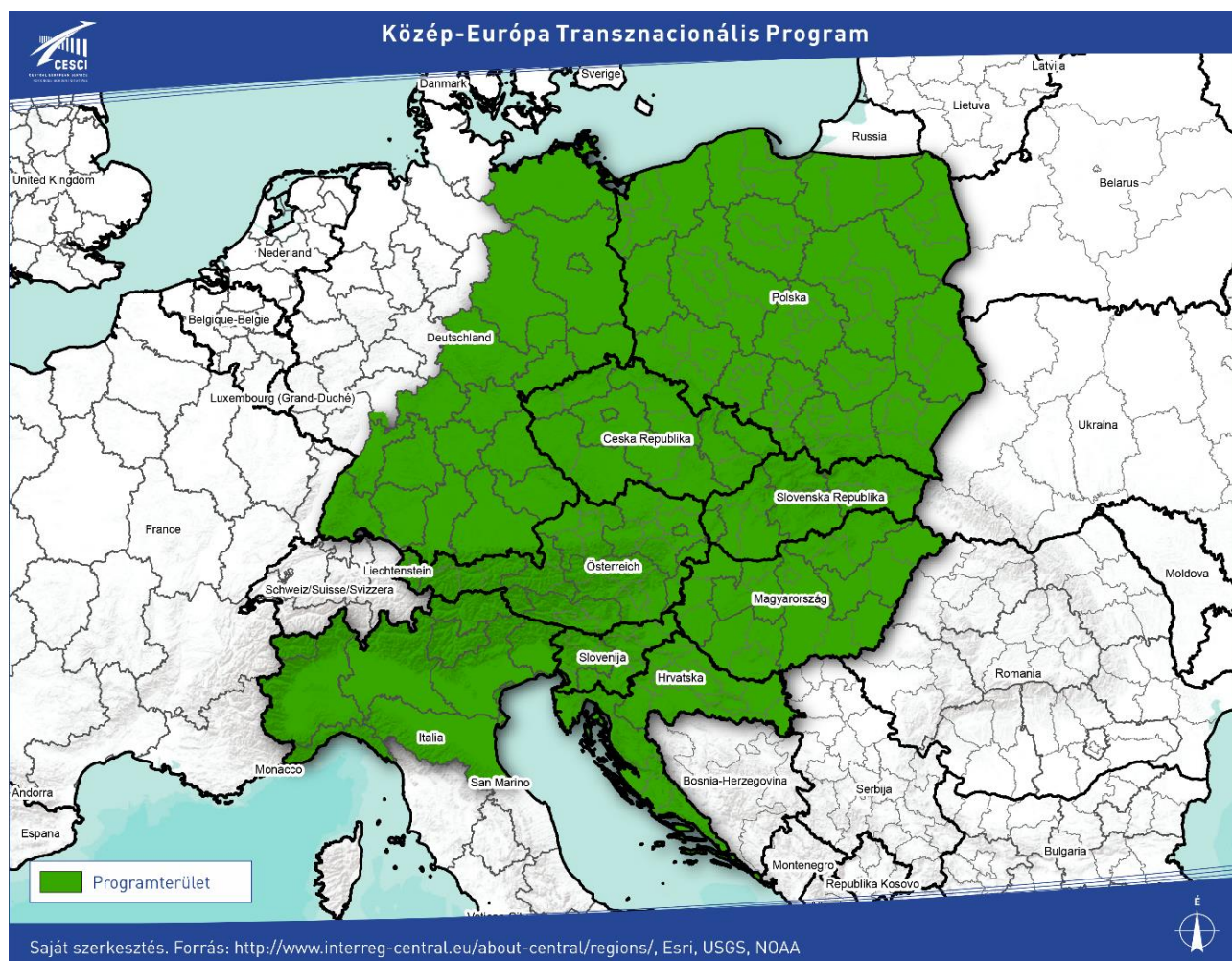

stratégiák és koncepciók kidolgozását, oktatási intézmények és hálózatok kapacitásépítését támogatja az innovatív technológiákhoz való alkalmazkodás, illetve az új termékek és szolgáltatások fejlesztésének elősegítése érdekében.

Támogatásban részesülhetnek a helyi, regionális és nemzeti szintű közigazgatási egységek, a K+F+I intézmények, a képzési, oktatási intézmények, az ágazati és regionális fejlesztési ügynökségek, a klaszterek, a kamarák, a non kormányzati szervezetek, a vállalatok.

2.4.2 A Közép Európa Transznacionális Program

A Közép-Európa Transznacionális Program²⁸ a 2014–2020-as programozási periódusban a közép-európai országok közötti regionális együttműködést támogatja. A program kilenc EU-s tagországot (Ausztria, Csehország, Horvátország, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Szlovákia, Szlovénia) érint, melyek közül két tagország esetében csak néhány régió vesz részt az együttműködésben.

13. ábra: A Közép-Európa Transznacionális Program területe

²⁸ <http://www.interreg-central.eu/> - letöltés: 2015.10.22.

Közép-Európa kis- és középvállalkozásai az új technológiai folyamatok, valamint a gazdasági innovációk támasztotta igények következtében sok esetben nem tudják betölteni a magasabb képzettségi szintét igénylő pozícióikat. Mindezt súlyosbítják az olyan demográfiai tényezők, mint az elvándorlás, az agyelszívás, az elöregedés stb. A Közép-Európa Transznacionális Program ennek következtében nagy figyelmet fordít a képességek és a vállalkozói készségek fejlesztésére a gazdasági és szociális innováció előmozdítása érdekében.

A projektek keretében kölcsönös tudás- és tapasztalatcsere, közös tanulás, innovatív oktatási eszközök, módszerek, stratégiák fejlesztése és megvalósítása támogatható, melyek hozzájárulnak a technológiai és menedzseri képességek és készségek javulásához, a vállalkozói magatartás és kultúra erősödéséhez. Mindez várhatóan új, innovatív technológiák, termékek és szolgáltatások fejlesztését és alkalmazását eredményezi majd, melynek köszönhetően nő a közép-európai kis- és középvállalkozások versenyképessége és foglalkoztatási képessége.

A prioritási tengely keretében támogatásra jogosultak többek között helyi önkormányzatok, regionális fejlesztési ügynökségek, kereskedelmi kamarák, vállalatok, klaszterek, felsőoktatási intézmények, kutatóintézetek, üzleti inkubátorok, pénzügyi intézmények, munkaügyi szervezetek stb. kaphatnak helyet.

3. A határon átnyúló projektek tervezése és megvalósítása

Egy tartalmilag jól felépített projekt is csak megfelelő előkészítés és megvalósítás mellett lehet sikeres. A hiányosan vagy rosszul előkészített projekt már a kiválasztás során kihullik, azonban a jól tervezett, sikeresen pályázó projektek is elbukhatnak, ha nem kellő gondossággal hajtjuk őket végre.

Ennek fényében a fejezetben vázoljuk, hogy miként érdemes hozzákezdeni a határon átnyúló (foglalkoztatási témájú) projektek tervezéséhez, a pályázatok kidolgozásához, majd azok megvalósításához. A határon átnyúló együttműködési programok eltérő szabályrendszer és eljárásrend szerint működnek, de igyekeztünk egy általános értelemben használható leírást összeállítani a projekt teljes életciklusát lefedő folyamatokról és szabályokról.

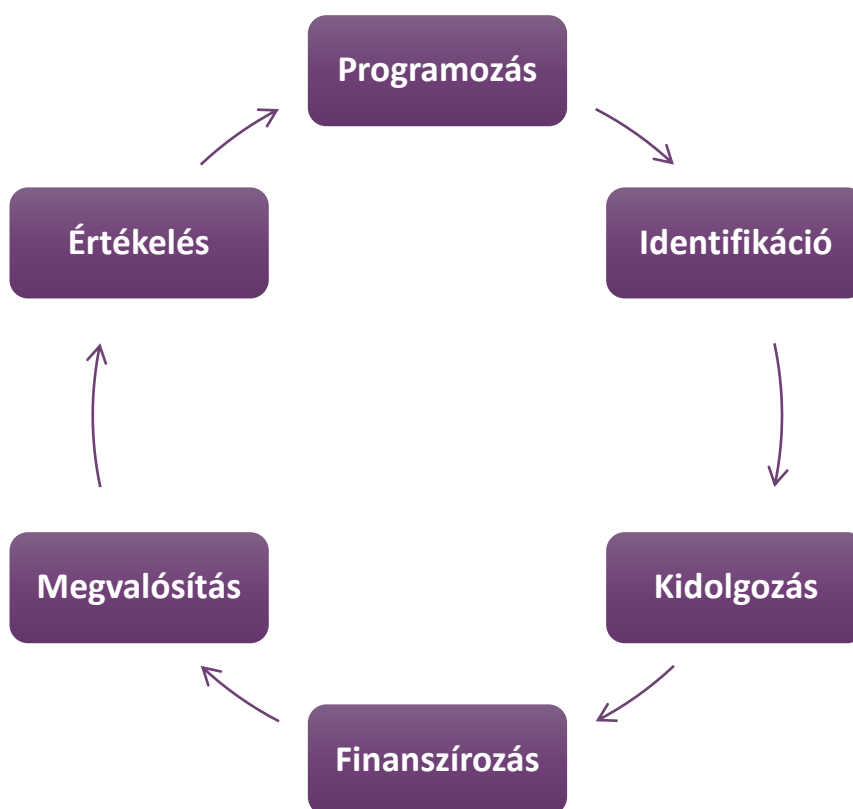
A fejezet első felében bemutatjuk a projektmenedzsment elméleti alapját képező projektciklus fogalmát és elemeit, melyeket később külön fejezetekben ismertetünk, a határon átnyúló együttműködési programok keretein belül. Szót ejtünk a projektek tervezéséről és a pályázatok kidolgozásáról, azok megvalósításáról és a projekt lezárását követő időszakról is.

3.1 Projektciklus

3.1.1 Mi az a projektciklus?

A projektciklus²⁹ fogalmát az OECD vezette be az 1980-as években a sikeres fejlesztési projektek életciklusának leírására. Az Európai Bizottság 1992-ban kezdte alkalmazni a projektciklust, mint a projekttervezés és -végrehajtás komplex kezelésének eszközét.

A projektciklus elnevezés egy több részből álló, önmagába visszaforduló, körkörös folyamatra utal. Kiindulópontja a helyzetelemzés és a problémafeltárás, melynek köszönhetően valódi szükségletekre reagáló projektelképzések születnek. Ezt követően kerül sor az elképzelt kidolgozására, előkészítésére és végrehajtására, majd értékelésére. Az értékelés célja az, hogy a projekt eredményei és tapasztalatai hozzájáruljanak a jövőbeni programok és fejlesztések tervezéséhez, kialakítva ezzel egy folyamatos visszacsatoláson alapuló, körkörös folyamatot.

14. ábra: A projektciklus szakaszai

Az általános projektciklus modell hat szakaszból áll: programozás, identifikáció (azonosítás), kidolgozás, finanszírozás, végrehajtás és értékelés.

²⁹ https://ec.europa.eu/europeaid/project-and-programme-cycle-management-guidance_en - letöltés: 2015.10.27.

1. Programozás

A programozási fázisban kerülnek meghatározásra azok a problémák és szükségletek, melyek a fejlesztések alapját képezhetik. A problémák és szükségletek azonosításához az alulról jövő (helyi szintű) információk, kezdeményezések mellett figyelembe kell venni a magasabb szintű, valamint a regionális, országos és európai uniós prioritásokat, melyek keretet biztosítanak a jövőbeli fejlesztésekhez. Ezek alapján egyeztetésre és meghatározásra kerülhetnek a fejlesztések átfogó céljai, melyekből levezethető egy, a térség és ágazat szempontjából releváns keretprogram, melyben konkrét projektek jelölhetők ki.

A programozás során kiemelten fontos a korábbi fejlesztések eredményeinek, tapasztalatainak szem előtt tartása.

2. Identifikáció (Azonosítás)

Az identifikációs szakasz keretein belül történik a konkrét projektötletek meghatározására és értékelése. A szakasz fontos részét képezheti a fejlesztések által érintett célcsoportokkal való konzultáció, melynek keretében lehetőség nyílik a kedvezményezettek problémáinak elemzésére, a megoldási lehetőségek közös feltárására. Utóbbi egyben biztosíthatja az érintettek jövőbeli tevékenységek iránti elkötelezettségét, mely a sikeres projektek egyik kulcstényezője.

A projektötletek meghatározását követően kerülhet sor azok értékelésére és összehasonlítására, melynek eredményeként kirajzolódik, hogy mely projektötleteket érdemes a továbbiakban kidolgozni. Az értékelés szempontja lehet például a fenntarthatóság, a célcsoportokra gyakorolt hatás nagysága és milyensége, a megvalósítás kockázata stb..

3. Kidolgozás

A projektciklus következő szakaszában kerül sor az operatív projekttervek kidolgozására, mely a megvalósításban résztvevő partnerek, valamint egyes esetekben a kedvezményezett célcsoportok bevonásával történik. A sikeres projekt egyik kulcsa a megfelelő tervezés és előkészítés.

A projektterv összeállítását követően kerülhet sor a finanszírozást biztosító pályázati forrás megkeresésére, mely részben vagy egészben finanszírozza a tervezett fejlesztések megvalósítását. A releváns pályázati felhívás függvényében kezdődhet meg a projekt tartalmának véglegesítése és a pályázat dokumentáció összeállítása. Ebben a folyamatban is fontos a partnerek és a célcsoportok aktív részvétele.

4. Finanszírozás

A következő szakaszban a finanszírozó intézmények értékelik a benyújtott projektjavaslatot, és meghozzák a támogatási döntést. Pozitív elbírálás esetén az intézmény támogatási szerződést köt a kedvezményezettel, melyben megállapodnak a tevékenységek végrehajtásának idejéről, módjáról és finanszírozásáról.

5. Végrehajtás

A támogatási szerződés aláírását követően kerülhet sor a projekt megkezdésére és végrehajtására, a benyújtott projektterv alapján. A megvalósítás során a kedvezményezett jelentéstételi kötelezettséggel tartozik a finanszírozó intézmény irányába. A benyújtott jelentések alapján értékelik, hogy a tervekhez képest milyen tényleges eredmények születtek, illetve, hogy a projekt jó úton halad-e a kitűzött célok megvalósításának irányába.

A projekt kidolgozása óta eltelt időben bekövetkező jelentősebb változások esetén lehetőség van a célok és eredmények módosítására.

6. Értékelés

A projektciklus utolsó szakaszában a finanszírozó és a projektgazda értékeli a projekt eredményeit. Az értékelés során levont tanulságokat érdemes figyelembe venni a jövőbeni programozás és projekttervezés során.

A projektciklus egyes szakaszaira szükséges a döntési és felelősségi hatásköröket, valamint az információs és erőforrásigényeket meghatározni. A szakaszok progresszívek, tehát az új szakasz csak az előző szakasz teljesítése után kezdhető meg. A szakaszok részletes tartalma természetesen szervezetenként különbözhet a meglévő belső eljárások, a szakmai tartalom és finanszírozó keretprogram, illetve intézmény függvényében.

3.1.2 A pályázatok tervezése és benyújtása

A projektek és pályázatok tervezése során számos egymással szorosan összefüggő feladat merül fel. Ezek közül elsődleges a partnerkeresés, majd a pályázatban résztvevő partnerség összeállítása. Mindez egy időigényes folyamat, így érdemes a projekt tervezésének első szakaszában elkezdni. Lényeges, hogy sikeres határ menti fejlesztések hosszú távú együttműködések keretében valósíthatók meg, így érdemes fenntartható partnerségeket létrehozni.

A határon átnyúló együttműködési programok esetében minimum követelmény legalább kettő, a határ két oldaláról származó partner részvétele. A partnerségben részt vehetnek közfeladatot ellátó közjogi vagy magánjogi szervezetek, állami vállalatok, ETT-k (Európai Területi Együttműködési Csoportosulások), nem kormányzati szervezetek, fejlesztési ügynökségek, helyi önkormányzatok, egyetemek, főiskolák, kamarák, kis- és közepes vállalkozások, valamint egyházak és kutatóintézetek.

A pályázat eredményessége szempontjából lényeges, hogy a projektbe olyan szereplőket, partnereket vonjunk be, akik szakmailag elkötelezettek a projekt iránt, megfelelő döntési hatáskörrel, valamint szervezeti és pénzügyi kapacitással rendelkeznek.

A szervezeti kapacitás arra utal, hogy a partner rendelkezzen a projekt megvalósításához szükséges számú és szakképzettségű (pl. foglalkoztatási szakember, adminisztrációs és pénzügyi munkatárs) munkatárssal, míg a pénzügyi kapacitás a partnerre jutó saját pénzügyi hozzájárulás fedezetének meglétét jelenti. Mindezeket a pályázási folyamat során igazolni szükséges.

A projektben való részvételre vezető partnerként, projektpartnerként és társult partnerként van lehetőség. A partnerek minden egyes projekt lebonyolításához kötelező jelleggel kijelölnek maguk közül egy Vezető Partnert. A Vezető Partner (VP) vállalja a felelősséget a projekt egészének képviselétéért, biztosítja a partnerségen belüli zökkenőmentes együttműködést és kommunikációt, a projekt megvalósításának koordinációját. A Társult Partnerek (TP) azok az intézmények vagy szervezetek, amelyek hozzájárulnak a projekt szakmai megvalósításához, anélkül, hogy a közösségi forrásokból vagy a kormányzati társfinanszírozásból részesülnének. A Projekt Partnerek (PP) az együttműködésben részt vevő, közösségi és/vagy nemzeti társfinanszírozásban részesülő, nem Vezető Partnerek.

Fontos, hogy a Vezető Partnernek mindenképp legyen a határ másik oldaláról jövő Projekt Partner. Abban az esetben, ha a Vezető Partner a határ másik oldaláról több olyan partnerrel is rendelkezik, amely támogatásban részesül, e projekt partnerek kötelező jelleggel ún. fő határon túli partnert (FHTP) jelölnek ki maguk közül.

Egy pályázó szervezet több pályázatot is benyújthat, illetve partnerként több pályázatban is szerepelhet és ennek értelmében az egyes projektek esetleges jóváhagyása után több pályázatra is pénzügyi támogatást szerezhet. A kettős finanszírozást azonban el kell kerülni! Kettős finanszírozás esete akkor áll fenn, ha egy adott projektben tervezett tevékenységek egy másik projektből vagy egyéb uniós, nemzeti vagy helyi finanszírozásból is támogatásban részesültek.

A partnerség összeállítását érdemes a projekt tervezésének első szakaszában megkezdeni. A projektötlet, -tervezet potenciális részvevőkkel való megosztását követően kialakul a projekt benyújtása iránt érdeklődők köre. Ezen partnerekkel együttműködésben megkezdődhet a projekt részleteinek kidolgozása és a pályázati anyag összeállítása.

A hosszú távú eredmények, fejlesztések szempontjából kiemelten fontos, hogy a projekt a térségben tapasztalható kihívásokra, problémákra igyekezzen valódi, ésszerű választ adni, ne kizárólag a pályázati lehetőségben rejlő pénzszerzés motiválja a partnereket. Ezzel együtt a pályázat tartalmának tervezése során, a kezdetektől fogva érdemes figyelembe venni a pályázati kiírás biztosította lehetőségeket, kereteket.

A tervezési fázis elején, a partnerekkel egyetértésben érdemes készíteni egy időbeli ütemezést, mely meghatározza a tervezéstől a pályázat beadásáig felmerülő feladatok elvégzésének határidejét. Szintén javasolt a feladatok koordinációjához kapcsolódó felelősségi körök (melyik partner mit vállal) tisztázása.

Egy határon átnyúló projekt tervezése a során, a partnereknek a következőket mindenképp szükséges meghatározni:

Átfogó célok:	A projekt általános, hosszú távú célkitűzése, mely szorosan kapcsolódik a pályázati kiírás céljához. Az átfogó cél tehát azt igazolja, hogy a projekt hozzájárul az együttműködési programtól várt hatások eléréséhez.
Specifikus célok:	Az átfogó célból következő, rövidtávon, a projekt során megvalósítható célkitűzések. Megvalósításuknak köszönhetően bekövetkeznek a célcsoportokra nézve kedvező hatások.
Tevékenységek:	A projekt végrehajtása során, a projekt céljainak elérése érdekében végzett tevékenységek. Fontos a célok és a tevékenységek közötti szoros kapcsolat. A tevékenységek elvégzésének és koordinálásának felelőseit a tervezési fázisban szükséges meghatározni, figyelembe véve az egyes partnerek kapacitását és releváns tapasztalatát, szakértelmét.
Eredmények:	A tevékenységek hatására, rövidtávon beállt változások, melyek kedvezően érintik a kijelölt célcsoportot. Az eredmények nem összetévesztendőek a tevékenységekkel és az outputokkal. ³⁰
Outputok:	A tevékenységek eredményeképp létrejövő megfogható (pl.: kézikönyv, képzési anyag, kiadvány, stb.) és megfoghatatlan (pl.: konferencia, képzés, stb.) termékek.
Indikátorok:	Objektíven mérhető jelzőszámok, melyek lehetővé teszik az eredmények mennyiségi (pl.: db, fő, stb.) és minőségi (pl.: szint, kategória, stb.) meghatározását, ezáltal, a projekt hatásainak mérését.
Célcsoport:	A projekt hatásai által közvetlenül vagy közvetetten érintett csoportok. A projekt sikerességének egyik kulcstényezője, hogy a célcsoportok milyen mértékben hajlandóak részt venni a projektben, illetve hogyan képesek hasznosítani a projekt eredményeit.
Projekt időtartama:	A projekt megvalósításának időbeli hossza. A határon átnyúló együttműködési projektek jellemzően minimum 6, maximum 24 hónapig tarthatnak.

³⁰ Példa:

Tevékenység: 10x 2 órás nyelvi képzés szervezése 25 fő részére a határ mindkét oldalán

Eredmény: magasabb szintű nyelvtudás

Output: 2 db képzés, 50 fő alapfokú idegennyelv-tudással rendelkező potenciális munkavállaló

Ütemezés:

A projekttevékenységek végrehajtásának időbeli ütemezése a megvalósítás teljes időszakára nézve. A tevékenységek ütemezését gyakran Gantt sávdiaagram segítségével ábrázolják, mely képes szemléltetni a tevékenységek időigényét, kezdési és befejezési időpontját, illetve a tevékenységek közötti logikai, függőségi kapcsolatokat. A GANTT sávdiaagram soraiban tevékenységek felsorolása, míg oszlopaiban az alkalmazott időegységek (hónapok, negyedévek, stb.) találhatóak.

		Hónapok						
Szakaszok	Tevékenységek	1	2	3	4	5	6	z
1. szakasz	1.1 tevékenység							
	1.2 tevékenység							
	1.x tevékenység							
2. szakasz	2.1 tevékenység							
	2.2 tevékenység							
	2.x tevékenység							
3. szakasz	3.1 tevékenység							
	3.2 tevékenység							
	3.x tevékenység							
y. szakasz	y.1 tevékenység							
	y.2 tevékenység							
	y.x tevékenység							

A határon átnyúló projektek esetében, a jelentéstételi kötelezettségek miatt érdemes 4 hónapos periódusokban, úgynevezett mérföldekben és mérföldkövekben gondolkozni.

Költségvetés:

A projekt költségvetésének összeállítása a tervezési ciklus kulcseleme. A költségvetés tervezésének legcélravezetőbb módja a tevékenységek megvalósítása során felmerülő költségek beazonosítása, a lehető legpontosabb becslése és összegzése partnerek, valamint költség típusok szerint. A költségek tevékenységekhez való rendelése biztosítja, hogy a partnerek a hozzájárulásuk mértékében részesülnek az elnyert összegből, másrészt a projekt megvalósítása során könnyen ellenőrizhető a tervezett és tényleges költségek viszonya.

A határon átnyúló együttműködési projektek esetében elszámolható költségek körét a 3.1.5, finanszírozási kérdésekkel foglalkozó fejezet tárgyalja részletesen.

Határon átnyúló jelleg:	<p>A határon átnyúló együttműködési programok esetén (a korábban említett egyedi projektek kivételével) kizárólag közös projektek támogathatók, melynek feltételeit ERFA-rendelet³¹ rögzíti. A rendelet értelmében a határon átnyúló projektekben résztvevő partnereknek a következő feltételek közül minél többet, de legalább hármat teljesíteniük kell:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Közös fejlesztés – a partnerek tevékenyen részt vesznek a projekt előkészítésében, kialakításában és a pályázat elkészítésében. 2. Közös végrehajtás – a projekt tevékenységei a határ két oldalán, a különböző országokból származó partnerek részvételével kerülnek végrehajtásra. Fontos, hogy a partnerek bevonása és a tevékenységek szétosztása a partnerek kompetenciája és tapasztalatai alapján, egyértelműen történjen. 3. Közös alkalmazottak – a partnerek a projektmenedzsmenttel és adminisztrációval kapcsolatos mindennapi feladatokat közösen hajtják végre. 4. Közös finanszírozás – a projekt tevékenységeihez kapcsolódó elszámolható költségek minimum egy magyar és egy határon túli partnernél merülnek fel. A támogatás partnerek közötti eloszlása arányos a partnerek által végzett tevékenységek, feladatok nagyságával. <p>Fontos hangsúlyozni, hogy a fent bemutatott feltételek teljesülése alapvető követelmény a valódi határon átnyúló hatásokat generáló projektek esetén. A négy feltétel szorosan összefügg egymással, az egyik teljesítése optimális esetben maga után vonja a többi feltétel teljes vagy részleges teljesítését is.</p>
--------------------------------	---

A pályázati felhívás megjelenésétől számítva jellemzően 2-3 hónap áll a partnerek rendelkezésére a pályázati anyag összeállítására és benyújtására, ritkább esetben a pályázatok folyamatosan, konkrét határidőtől függetlenül benyújthatók. A projektötlet kidolgozását és a partnerekkel való egyeztetést érdemes a pályázati felhívás megjelenése előtt megkezdeni, annak érdekében, hogy a szakmai/tartalmi elemek tisztázását követően, a kiírás által megkövetelt pályázati dokumentáció megfelelő minőségben elkészülhessen. A pályázati kiírás és a kapcsolódó pályázati csomag, a pályázati úrlappal, a költségvetésre és egyéb mellékletekre vonatkozó sablonokkal, valamint a kitöltési útmutatóval a határon átnyúló együttműködési programok honlapján kerül közzétételre.

A határon átnyúló együttműködési programok keretében a pályázatok benyújtására nyílt, egy vagy kétlépcsős felhívások keretében van lehetőség. Az egylépcsős megközelítés esetében a teljes pályázati dokumentációt egyben szükséges benyújtani, míg a kétlépcsős eljárásrend tartalmaz egy előzetes kiválasztási lépést. A partnerek első lépésként tömör projektkoncepciókat nyújtanak be, melyek értékelésre kerülnek. Az értékelés alapján a legígéretesebb projektek gazdáit felkérjük az ötlet

³¹ 1301/2013 ERFA-rendelet

részletes kidolgozására, mely alapján eldöntik, hogy a pályázat részesülhet-e támogatásban (ld. a foglalkoztatási akcióterveket a szlovák-magyar INTERREG V-A program esetében).

A Magyarországot érintő együttműködési programok esetében az egylépcsős eljárásrend jellemző, ezért a továbbiakban ez kerül részletesen kifejtésre. Az egyfordulós eljárás során a pályázati űrlapot és a szükséges melléleteket egy elektronikus felületen és/vagy nyomtatott, valamint aláírt formában kell benyújtania a Vezető Partnernek az illetékes szerv részére. A pályázati dokumentáció nyelve általában a pályázó partnerek anyanyelve és/vagy az angol. A pályázati űrlap kötelező mellékletét képezi minden esetben egy partnerségi nyilatkozat, melyet valamennyi partnernek alá kell írni. A partnerségi nyilatkozat egy olyan dokumentum, melyben a partnerek kinyilvánítják együttműködési szándékukat, a projekt megvalósítása iránti elkötelezettségüket, valamint tartalmazza a partnerség felépítésének leírását. Ezen kívül, jellemzően az alábbi dokumentumok képezik a pályázati dokumentáció részét:

- Vezető Partner nyilatkozata,
- partnerek nyilatkozata,
- a pályázatban résztvevők szakmai önéletrajza,
- nyilatkozat a pályázati önerő rendelkezésre állásáról,
- megvalósíthatósági tanulmány,
- engedélyezési tervdokumentáció és jogerős engedélyek (beruházási projektek esetén),
- környezeti hatásvizsgálat, stb.

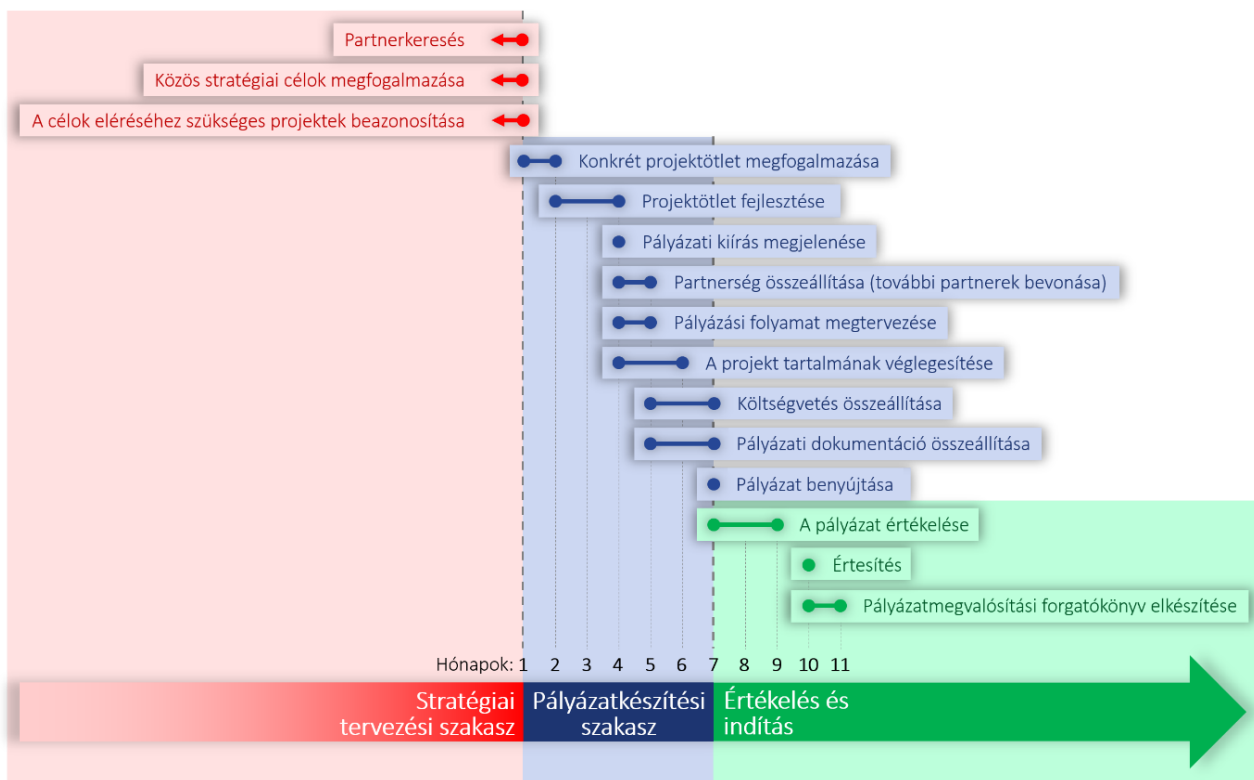
Emellett egyéb alátámasztó dokumentumok benyújtása is szükséges lehet, úgy, mint a partnerek létesítő okirata, eredeti aláírási címpéldány, jogi státuszról szóló igazolás, stb. A benyújtandó melléletek és alátámasztó dokumentumok listáját minden esetben az aktuális pályázati felhívás és kapcsolódó tájékoztatói tartalmazzák.

A pályázati anyag a pályázati felhívással együtt közzétett értékelési kritériumok szerint kerül értékelésre. Az értékelési eljárás során ellenőrzik

- az adminisztratív (formai és jogosultsági) követelményeknek,
- a tartalmi, szakmai kritériumoknak való megfelelést.

A formai és a jogosultsági kritériumoknak való megfelelés ellenőrzését jellemzően a pályázatok befogadásáért felelős Közös (Technikai) Titkárság végzi, míg a szakmai/tartalmi értékelést külső szakértők és/vagy a Titkárság végzi. Végül a pályázatok kiválasztása és a támogatási döntés meghozatala a Közös Monitoring Bizottság felelősségi körébe tartozik, melyben mindkét (vagy több) érintett ország képviselői vesznek részt.

Hiánypótlásra az eseteket többségében egy alkalommal van lehetőség, melynek keretében bizonyos melléletek és alátámasztó dokumentumok nyújthatók be. A hiánypótlás teljesítésére általában az értesítés kézhezvételétől számított 5-15 nap áll rendelkezésre.

15. ábra: A pályázatok tervezésének és benyújtásának folyamata

3.1.3 A támogatási szerződés

Az értékelési és kiválasztási eljárás során támogatásra ítélt pályázatok partnerei támogatási szerződést, szerződéseket írnak alá. Amennyiben az európai uniós támogatás nemzeti társfinanszírozással egészül ki, a partnerek ERFA támogatási szerződést és kormányzati társfinanszírozási szerződést is kötnek. A finanszírozási arányokról a 3.1.5. fejezetben bővebben írunk.

Az ERFA támogatási szerződést a Vezető Partner, valamint az együttműködési program Irányító Hatósága (IH), mint a közösségi támogatás szabályszerű felhasználásáért felelős programszerv írja alá. A támogatási szerződés szabályozza a felek jogait, valamint a partnerek jogi és pénzügyi kötelezettségeit. A támogatási szerződés megkötésének feltétele, hogy a partnerek az előírásoknak megfelelően és határidőre teljesítsék a szükséges feltételeket, beleértve a benyújtandó dokumentumok rendelkezésre bocsátását. A partnerségi megállapodás a támogatási szerződés kötelező mellékletét képezi, de emellett jellemzően további dokumentumok benyújtása is szükséges, melyek a következők lehetnek:

- nyilatkozat projekt eredményeinek ingyenes megosztásáról: minden partnernek be kell nyújtania az aláírt, lepecsételt dokumentumot.
- nyilatkozat De Minimis/ csekély összegű támogatásról³²: minden partnernek be kell nyújtania az aláírt, lepecsételt dokumentumot.

³² A De Minimis az állam által magánszervezeteknek nyújtott csekély összegű támogatás, mely nem befolyásolja a közösségi tagállamok közötti kereskedelmet, így nem torzízza a versenyt.

- a projekt első, meghatározott időszakára szóló költségterv
- ÁFA-nyilatkozat: minden partnernek be kell nyújtania az aláírt, lepecsételt dokumentumot.
- Vezető partner nyilatkozata.

A támogatási szerződés tartalmazza a pályázatban leírt projektspecifikációkat (költségvetés, projekttevékenységek, eredmények, indikátorok), rögzíti a pénzügyi (fizetési) rendelkezéseket, a projekt megvalósításához kapcsolódó jelentési kötelezettséget és dokumentációt, valamint a partnerek feladatait és felelősségi körét.

A projekt tevékenységekkel kapcsolatos részletek a pályázati anyag elbírálása és a szerződéskötés közötti időszakban kisebb-nagyobb mértékben változhatnak, melyet a vezető partner köteles jelenteni a Program Irányító Szervek felé. Nagyobb mértékű változás esetén a pályázatot újra elbírálják. Újabb támogató döntés esetén a szerződés a megváltozott tartalommal kerül aláírásra.

A Vezető Partner képviseli a partnerséget a Program Irányító Szervek felé, a partnerségi megállapodásban rögzítettek szerint, valamint felelősséget vállal a teljes projekt végrehajtásáért. A Vezető Partner feladata a projektmenedzsment területén a tevékenységek támogatási szerződésben foglaltak szerinti, törvényes teljesítése, a projekt partnerekkel való folyamatos kommunikáció, illetve projektmenedzser kijelölése. A Vezető Partner felel a jelentéstételi kötelezettségnek való megfelelésért: a partnerek jelentései alapján összeállítja az időközi és végső beszámolókat, benyújtja a támogatás iránti kifizetési kérelmeket, illetve továbbítja a beérkezett támogatást a partnerek részére. Szintén a Vezető Partner feladata a Program Irányító Szervek és a partnerek közötti információáramlás megteremtése, mely kiterjed a projekttel kapcsolatos dokumentumok partnerekkel való megosztására, valamint a projekttel kapcsolatos változások bejelentésére.

A Projekt partnerek ezzel összhangban felelősek a saját tevékenységeik időben történő, törvényes végrehajtásáért; projektmenedzser kijelöléséért; a saját tevékenységükre vonatkozó jelentéstételi kötelezettség teljesítéséért; a felmerülő problémák és változások Vezető Partnernek való jelentéséért, valamint a Vezető Partner kéréseinek teljesítéséért.

A határon átnyúló együttműködési programok esetében a 2007-2013 közötti időszakban a Vezető Partner felelőssége korlátozott volt. Ez azt jelenti, hogy a tevékenységek rájuk eső részének végrehajtása során felmerülő költségek szabályosságáért a partnerek a felelősek.

A kormányzati társfinanszírozási szerződések a projekt megvalósításához biztosított kormányzati költségvetési hozzájárulás kifizetés feltételeit szabályozzák. E szerződések megkötése nemzeti hatáskörbe tartozik, tükrözve az egyedi társfinanszírozási arányokat, melynek következtében a kormányzati társfinanszírozási szerződések rendszere országonként eltér. Magyarországon az illetékes szerv minden a projektben résztvevő magyarországi partnerrel külön szerződést köt, mely tartalmazza a partner projekt megvalósításában vállalt tevékenységeinek alapján számolt pénzügyi részesedését, valamint a tevékenységek végrehajtására vonatkozó, a Vezető Partner által aláírt ERFA támogatási szerződésben foglalt kötelezettségeket.

A kormányzati társfinanszírozási szerződéshez jellemzően számos alátámasztó dokumentumot szükséges benyújtani, úgy, mint a szervezet létrejöttét és működését tanúsító okirat, ÁFA-nyilatkozat, azonnali beszédési megbízásra felhatalmazó levél, nyilatkozat hazai bankszámláról, stb.

3.1.4 A határon átnyúló projektek menedzsmentje és utánkövetése

Az ERFA támogatási szerződést, valamint a kormányzati társfinanszírozási szerződés aláírását követően megkezdődhet a pályázat szakmai tartalmának megvalósítása a szerződésben foglaltak szerint. A projekt elindítható a támogatási szerződés aláírása előtt is, azonban ez esetben a partnerek vállalják a szerződések megghiúsulásának lehetőségéből eredő kockázatokat. . Annak érdekében, hogy a pályázatban vállaltak megfelelő időpontban és megfelelő módon meg is valósuljanak, célszerű egy projektmegvalósítási forgatókönyvet készíteni a szerződési időszakban. Ez a forgatókönyv részletes útmutatóként értelmezhető, és tartalmazza az összes tevékenységet, ütemezve és a felelősüket beazonosítva. A forgatókönyv folyamatos használatával elkerülhetőek a csúszások és az elfelejtett szakaszok, tevékenységek miatti váratlan beavatkozási kényszerek.

A partnereknek a projekt teljes időtartama alatt ragaszkodniuk kell a pályázati anyagban vállalt tevékenységek tervszerű megvalósításához, azonban a megfelelően tervezett és előkészített projektek esetén is előfordulhat, hogy objektív okok befolyásolják, hátráltatják a tevékenységek problémamentes megvalósítását, illetve az azokhoz kapcsolódó költségek elszámolását. A projekt tartalmának jelentősebb módosítására vonatkozó kérelmet, megalapozott esetben a Vezető Partnernek kell benyújtani az illetékes szerv részére, melyben indokolja a módosítás igényét, valamint részletezi a módosítások a projekt előzetesen jóváhagyott költségvetésére és ütemezésére gyakorolt várható hatásait. Módosítási kérelem benyújtása többek között az alábbi esetekben szükséges:

- partnerstruktúrában történő változás;
- a partnerek finanszírozási/tulajdonosi struktúrájában történő változás;
- a projekt tartalmának változása (pl. egy munkacsomag kiesése vagy projekttevékenységek, output és eredmény indikátorok lényeges módosítása);
- a projekt időtartamát érintő módosítás (elszámolhatósági időszak);
- beszámolási időszakokat érintő módosítás;
- az ERFA támogatási arány illetve az elszámolható költségek változása;
- fő költségkategóriák, illetve projektpartnerek közti, a projekt társfinanszírozása alapjának adott hányadát (általában 20 százalékát) meghaladó költségvetési átcsoportosítások esetében.

A Közös Titkárság, az Irányító Hatóság vagy a Monitoring Bizottság minden esetben megvizsgálja, hogy a kért módosítás elfogadható-e, és döntéséről értesíti a Vezető Partnert. A módosítási kérelmek elfogadását követően kerülhet sor az ERFA támogatási szerződés módosítására. A kormányzati társfinanszírozási szerződés az ERFA-szerződés alapján módosul.

A projekt tartalmát és célkitűzéseit kismértékben érintő, valamint az ERFA-szerződés adataiban történő változásokat nem szükséges formanyomtatványon bejelenteni, azonban a Titkárságot mihamarabb tájékoztatni kell. Példák a kisebb mértékű változásokra:

- az egy partner költségvetésében fő költségkategórián belüli átcsoportosítások, amennyiben nem haladják meg a meghatározott részarányt;
- bankszámlaszám változás;
- az aláírásra jogosult képviselő vagy a kapcsolattartó személyének megváltozása;
- címváltozás;
- névváltozás.

A projekt megvalósítása során a Vezető és Projekt partnerek jelentéstételi kötelezettséggel tartoznak a Program Irányítási Szervek, valamint a nemzeti hatóságok felé. A jelentéseknek alapvetően két típusát különböztetjük meg: beszélhetünk a Vezető Partner, valamint a partnerek által benyújtandó jelentésekről.

A Vezető Partner által a Program Irányítási Szervek felé irányuló jelentéstételi kötelezettség az előrehaladási jelentéseket foglalja magába. Az előrehaladási jelentések az ERFA támogatás kifizetésének feltételét jelentik. Céljuk a partnerek, a projekt megvalósítása érdekében végzett tevékenységeinek részletes bemutatása. Az adott időszakban az elvégzett tevékenységekhez kapcsolódó költségek elszámolása lehetséges. A projekt teljes időtartama alatt, az előrehaladási jelentést 4 havonta a Vezető Partner nyújtja be a rendelkezésre álló formanyomtatvány kitöltésével. A jelentéseket minden esetben a partnerek nyelvén és/vagy angol nyelven kell elkészíteni.

Kezdő előrehaladási jelentés (Start-up progress report)

A kezdő előrehaladási jelentés benyújtására a támogatási szerződés aláírását, valamint a projekt megkezdését követően van lehetőség a pályázat benyújtása (projekt előkészítés költségei), illetve a támogatási szerződés aláírását megelőzően felmerült költségek elszámolása érdekében. A kezdő jelentés benyújtása nem kötelező, az említett költségek az első „rendes” előrehaladási jelentés keretében is visszaigényelhetők. A projekt előkészítő költségeivel kapcsolatos részleteket a dokumentum következő fejezetében tárgyaljuk részletesen.

Projekt előrehaladási jelentés (Project progress report)

A támogatási szerződésben meghatározott jelentéstételi időszakok végén, a Vezető Partner projekt előrehaladási jelentést nyújt be a programirányítási szervek részére. A jelentés tájékoztatást ad az adott időszakban elvégzett tevékenységekről, valamint a hozzájuk kapcsolódó költségekről.

A jelentéstételi időszakok hossza általában 4 hónap, azonban a projekt időtartamától függően az első és az utolsó időszak hossza eltérő lehet. A kötelezően benyújtandó jelentések számát és idejét a támogatási szerződés tartalmazza.

A projekt tevékenységeit részletesen bemutató jelentés elkészítése érdekében a Vezető Partner összegyűjti a szükséges adatokat, információkat és dokumentumokat a partnerektől. A jelentés alapvetően két részből, technikai és pénzügyi jelentésből áll. A technikai rész a projekt szakmai tartalmának megvalósítása érdekében tett lépéseket foglalja össze:

- a megvalósított tevékenységek bemutatása, összehasonlítása a tervetekkel;
- az alvállalkozók kiválasztási folyamatának bemutatása;
- a projektindikátorok teljesítésének bemutatása;
- a tervezett és az elért célok összehasonlítása;
- a partnerség terén felmerült problémák, nehézségek bemutatása;
- a kommunikációs tevékenységek ismertetése.

A pénzügyi jelentés információt nyújt az adott időszakban felmért költségekről, melyek szorosan kapcsolódnak az elvégzett tevékenységekhez. A költségek felmerülését a megfelelő számlákkal vagy számviteli dokumentumokkal kell alátámasztani. A jelentés elkészítése során a Vezető Partner megbizonyosodik róla, hogy a partnerek által elszámolt költségek a projekt költségvetésével összhangban merültek fel. A pénzügyi jelentés partnerek szerint, költségsoranként, valamint projektszinten is összegzi az aktuális kiadásokat, illetve az esetlegesen felmerülő bevételeket.

A projekt előrehaladási jelentéseket, a megfelelő mellékletekkel kiegészítve a Vezető Partner nyújtja be elektronikusan vagy nyomtatott formában. A kapcsolódó kötelező mellékletek listáját a határon átnyúló együttműködési programok megvalósításához kapcsolódó útmutató (Projektmegvalósítási Kézikönyv) tartalmazza, mely határszakaszonként eltérő lehet. A jelentések elfogadását megelőzően hiánypótlásra kerülhet sor.

Köztes jelentés (Interim report)

Néhány esetben, az irányító szervekkel történt előzetes egyeztetés alapján, a partnerek köztes jelentést nyújthatnak be, amennyiben az elszámolandó költségek összege meghaladja a szerződésben rögzített összeghatárt.

Végső jelentés (Project final report)

A projekt végrehajtásához kapcsolódó utolsó előrehaladási jelentést a projekt szakmai zárását, valamint a támogatási szerződés záró dátumát követő előre meghatározott számú napon belül szükséges benyújtani, a formanyomtatvány kitöltését követően. Tartalma és felépítése jellemzően megegyezik a „rendes” előrehaladási jelentésekével.

A benyújtást követően a Közös (Szakmai) Titkárság ellenőrzi, hogy a projekt keretében tervezett tevékenységek, valamint a támogatási szerződésben foglaltak megvalósultak-e. Amennyiben a Végső jelentés formailag vagy tartalmilag hiányos, hiánypótlásra kerülhet sor. A végső jelentés elfogadását, valamint az utolsó pénzügyi teljesítést követően a Titkárság rögzíti az ERFA-támogatás ténylegesen kifizetésre került nagyságát és lezárja a projektet.

Kifizetési kérelem (Application for reimbursement)

A projekt előrehaladási jelentésekhez minden esetben tartozik egy szintén a Vezető Partner által benyújtott kifizetési kérelem. A kérelem tartalmazza azokat a költségeket, melyek az adott jelentéstételi időszakban a partnereknél merültek fel, és az első szintű nemzeti ellenőrzésen (first level control: FLC) elfogadásra kerültek.

A kérelmet a támogatási szerződésben meghatározott formában kell benyújtani, az előrehaladási jelentésekkel együtt. Hiányosan vagy hibásan benyújtott kérelmek esetén lehetőség van hiánypótlásra, javításra.

Projekt partneri Jelentés

A határon átnyúló együttműködési programok projektjeinek első szintű ellenőrzése minden esetben nemzeti szinten történik. Ennek következtében a kapcsolódó eljárásrend országonként eltér. Magyarországon az első szintű ellenőrzés rendszere központosított, azt a Széchenyi Programiroda munkatársai végzik.

Az ellenőrzés a projekt partner szintjén felmerült költségek teljes pénzügyi és szakmai ellenőrzését jelenti, melynek keretében az illetékes szerv vizsgálja a költségek elszámolhatóságát, a tevékenységek elvégzését (termékek és szolgáltatások szállítását), a kapcsolódó kifizetést, valamint a kifizetések nemzeti és közösségi szabályoknak való megfelelését. Ennek eredményeként, ellenőrzésért felelős szervezet Hitelesítési nyilatkozatot állít ki a partnerek adott időszakban felmerült költségeinek elszámolhatóságát illetően. A Hitelesítési nyilatkozat (Declaration on validation of expenditure) az előző részben tárgyalt Kifizetési kérelem kötelező mellékletét képezi.

A Projekt partneri Jelentés az adott beszámolási időszakban a partner által megvalósított tevékenységeket és az ezekhez kapcsolódóan felmerült és a jelentés benyújtási határidejéig kifizetett költségeket tartalmazza forintban és euróban. A költségeket tételes felsorolásban, költségkategóriánkénti bontásban kell feltüntetni. A jelentésnek kötelező mellékletét képezi a partner által, az adott elszámolási időszakban lejelenteni kívánt költségek hazai társfinanszírozási forrásának összegét tartalmazó dokumentum. A jelentéshez szintén csatolni kell a költségek kifizetését bizonyító számlákat, számviteli bizonylatokat és egyéb alátámasztó dokumentumokat.

A partneri jelentés nyelve angol, mely alól kivételt képeznek az alátámasztó dokumentumok. Hiánypótlásra az esetek többségében van lehetőség.

A 2007-2013-as időszakban a jelentéseket a határon átnyúló együttműködési programok esetében egy egyedi informatikai rendszerben kellett elkészíteni és benyújtani. Az Integrált Monitoring és Információs Rendszerben (IMIR) két j modul állt a partnerek részére. A közös jelentéstételi modul a Vezető Partner számára volt elérhető az előrehaladási jelentések elkészítéséhez és benyújtásához, míg a nemzeti jelentéstételi modulban a projektpartnernek készíthették el elszámolásaikat. A rendszer továbbra is használatban lesz azoknál a programoknál, amelyeknek Magyarországon van az irányító hatósága.

Utánkövetési Jelentés

A sikeres projektek egyik fő ismérve, hogy a projekt időtartama alatt keletkezett eredmények, kedvező hatások a projekt zárását követően, hosszú távon fennmaradnak, a partnerek folyamatos együttműködése mellett. A fenntarthatóság a projekt elbírálása során alapvető szempont, melynek teljesítése a projekt zárása után ellenőrzésre kerül. A határon átnyúló együttműködésekre vonatkozó aktuális szabályozás és a támogatási szerződések szerint a projekt eredményeit minimum a projekt zárását követő öt évig fenn kell tartani.

A Program Irányító Szervezet mindezt Utánkövetési Jelentések keretében ellenőrzi. A jelentéseket bizonyos időközönként, beruházási projektek esetében évente, a Vezető Partner köteles benyújtani. A jelentés tartalmazza az eredmények szakmai és pénzügyi fenntarthatóságával, az outputok használatával és a célcsoportok által érzékelhető kedvező hatásokkal kapcsolatos információkat, valamint a partnerek további együttműködésének mikéntjét.

3.1.5 A határon átnyúló projektek finanszírozása

A határon átnyúló együttműködési programok keretében a pályázók vissza nem térítendő támogatásban részesülnek, mely általában két részből, az Európai Regionális Fejlesztési Alapból biztosított közösségi támogatásból, valamint kormányzati költségvetési hozzájárulásból tevődik össze. A kormányzati hozzájárulás célja, hogy megítélt támogatások kiegészítése révén csökkentse a pályázókra háruló önrészfizetési terhet. Ez a támogatási struktúra indokolja az előző fejezetekben bemutatott „kettős” szerződéskötési és jelentéstételi eljárást.

A projekt teljes költségvetéséhez viszonyítva az ERFA közösségi támogatás jellemzően maximum 85 % lehet, míg a nemzeti hozzájárulás Magyarországon az előző, 2007-2013-es időszakban minimum 15 % volt. Amennyiben a projekt megvalósításában magánjogi személy (pl. non-profit szervezet) is részt vesz, minimum 5 %-nyi magánforrásból biztosított önerő elvárt. Ebben az esetben az ERFA támogatás és a nemzeti hozzájárulás alapját az 5% önerővel csökkentett összköltség képezi. A támogatás arányok ebben az esetben:

- ERFA támogatás: maximum 80,75%;
- kormányzati költségvetési hozzájárulás: maximum 14,25%;
- önrész: minimum 5%.

A támogatási arány projektenként eltérő lehet. A nemzeti társfinanszírozás mértéke jellemzően 10%, így a nem állami intézményi partnereknek csak 5% önerőt kell biztosítaniuk, az uniós ERFA-támogatás 85%-a mellé. Ugyanakkor előfordulnak olyan országok, ahol az állam vagy magasabb társfinanszírozást vállal (Romániában 13%-ot), de az is, hogy egyáltalán nem vállal társfinanszírozást (pl. Szerbia, ahol a 10+5%-ot a pályázóknak kell állniuk).

Az egy projektre jutó támogatási arány határszakaszonként és kiírásonként eltérő lehet, de jellemzően 100 000 és 5 000 000 euró között mozog. A Szlovákia–Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Programban például egyszerű adminisztrációs háttérrel rendelkező, kisebb projektek

megvalósítására alkalmas kisprojekt alapot hoztak létre, melyek keretében 5-50 ezer eurós projektek valósíthatók meg.

Az ERFA közösségi támogatás és a nemzeti hozzájárulás terhére a következő feltételeknek megfelelő költségek számolhatók el:

- a támogatási szerződésben rögzített megvalósítási időszakban merültek fel;
- közvetlenül kapcsolódnak a támogatott projekthez;
- a projekt elfogadott költségvetésében szerepelnek, illetve annak hatályos módosításába feltüntetésre kerültek;
- a projekt végrehajtáshoz nélkülözhetetlenek, és felmerülésük arányos hozzáadott értéket képvisel;
- felmerülésük helye a program ERFA-támogatásra jogosult területére esik;
- felmerülésükkel nem valósult meg kettős finanszírozás;
- összhangban állnak a nemzeti és EU szabályozással;
- tényleges felmerülésük azonosíthatóan a partner szervezetnél történt és az ezzel kapcsolatos eredeti számla rendelkezésre áll;
- teljesülésük, jogalapjuk (szerződés, megrendelés, stb.) igazolható;
- pénzügyi teljesítésük bankszámlakivonattal vagy kiadási pénztárbizonylattal, illetve, egyéb hiteles számviteli, vagy belső bizonylattal igazolható;
- a költségszámítás alapjául szolgáló egységárak nem haladják meg a szokásos piaci árat (vagy a közbeszerzési szerződésben rögzített árat);
- betartják a hatékonyság, gazdaságosság és célszerűség elveit.

Az elszámolható költségek költségtípusonkénti bontásban:

1. Projekt-előkészítési költségek

A határon átnyúló együttműködési programok esetén lehetőség van a pályázat benyújtását megelőzően felmerült költségek egy részének elszámolására. Az elszámolhatóság feltételeit, úgy, mint a költségek típusát, a kifizetés helyét és időszakát, a kapcsolódó programtájékoztatók, valamint a támogatási szerződés határozzák meg. Jellemzően az alábbi tevékenységekhez kapcsolódó költségek számolhatók el:

- tervek készítése;
- megvalósíthatósági tanulmányok készítése;
- hatástanulmányok készítése;
- engedélyek beszerzésének költségei;
- a pályázat fordításának költségei (jogosult nyelvek: magyar, szlovák, angol);
- a partnerekkel történő találkozók szervezési és utazási költségei abban az esetben, ha egyértelműen bizonyítható, hogy a projekt tevékenységeinek előkészítésével összefüggésben merültek fel.

A projekt-előkészítés költségei nem haladhatják a projekt teljes költségvetésének adott hányadát (általában 10 %). A költségeket szükséges a pályázatban szerepeltetni, valamint a szükséges igazoló dokumentumokkal alátámasztani.

2. Személyi költségek

Személyi költségek soron a munkavállalók bruttó munkabére és a nemzeti szabályozás szerinti adók és járulékok számolhatók el a projektre fordított idő arányában. Az elszámolható személyi jellegű költség mértéke nem haladhatja meg az adott szervezetben szokásos értéket, illetve igazodnia kell a szokásos jövedelmi viszonyokhoz.

A személyi költségek számításánál az alábbi módszer alkalmazása javasolt: a beszámolási időszak egy adott hónapjára eső tényleges bérköltség és az adott hónap ledolgozható munkanapjainak száma alapján számított órabér szorozva az adott hónapban projektre fordított órák számával.

$$\text{Bérköltség} = \frac{\text{havi munkabér}}{\text{havi munkaórák száma}} \times \text{a hónapban a projektre fordított órák száma}$$

A projekttevékenységekhez kapcsolódó munkaórákat munkaidő kimutatásokkal kell igazolni.

3. Útiköltség és alapellátmány/napidíj és szállás költség

A költségsoron kizárólag azon személyek külföldi és helyi utazási, napidíj- és szállásköltségei számolhatók el, akik a szervezet alkalmazottai, valamint a program jogosult területén a projekttevékenységekhez közvetlenül kapcsolódó feladatokat végeznek. Külső szakértők utazással kapcsolatos költségei a külső szakértői díjak soron számolható el.

Utazások esetében mindig a költséghatékonyabb megoldást kell választani. Repülőjegyek esetén kizárólag turista osztályú jegyek költségeit lehet elszámolni.

A szállásköltségek tekintetében maximum háromcsillagos szállodai szolgáltatásnak megfelelő értékű számlák számolhatók el.

Napidíjat azon személyek számára lehet fizetni, akik a projekt érdekében külföldre utaznak, valamint a belső szabályzatuknak megfelelő időszakot töltenek távol a szokásos székhelyüktől. Napidíj esetén az elszámolható napok száma az utazás tárgyát képező rendezvény napjainak száma, kiegészítve az azt megelőző és követő nappal.

4. Szolgáltatások – külső szakértői díjak

A projektek keretében szakértői díj fizethető a külső féltől megrendelt és általa teljesített szolgáltatásokért, amelyet a szolgáltatók szerződéssel és számlával megfelelően alátámasztottak. A kiszervezhető tevékenységek jellemzően a következők:

- projektmenedzsment;
- tanulmányok;
- kutatás;
- képzések és rendezvények;

- fordító- és tolmácsszolgáltatások;
- bérlés – eszközök, helyiség;
- áru- és személyszállítás;
- hirdetés;
- külső szakértők (pl.: építési, mérnöki tevékenységek, közbeszerzési szakértők);
- egyéb szolgáltatások.

A külső szakértők kiválasztásakor a nemzeti közbeszerzési törvény rendelkezéseit, valamint a partner belső szabályzatát kell figyelembe venni, különös tekintettel az összeférhetlenség szempontjára.

5. Beszerezések

A projektek keretében lehetőség van gépek, járművek (kivéve személygépkocsik), installációk, bútorok, egyéb, a projekt végrehajtásához szükséges eszközök beszerzésére. Számítástechnikai és irodai eszközök csak abban esetben vásárolhatók, ha a projekt tartalmi elemeihez és nem az adminisztrációhoz kapcsolódnak.

A szállítók kiválasztását a közbeszerzési törvény vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően szükséges lebonyolítani. A megvásárolt eszközöket a projekt és a program nevét tartalmazó azonosítóval kell ellátni. A beszerzett eszközökre vonatkozóan, a projekt időtartama alatt lehetőség van értékcsökkenés leírására.

6. Beruházások

Beruházási költségnek minősülnek a projekt időtartama alatt felmerült, annak célkitűzéseit szolgáló infrastruktúra és építési munkák finanszírozásához kapcsolódó költségek. A beruházásoknak minden esetben összhangban kell lenniük az európai uniós és nemzeti szabályozással (pl. környezetvédelmi szabályok).

Beruházási költségként számolható el földterület vásárlása, amennyiben az nem haladja meg a projekt összköltségvetésének a támogatási szerződésben meghatározott hányadát. Épület vásárlására akkor van lehetőség, ha megfelel az adott tevékenységhez szükséges előírásoknak, szabályzatoknak, valamint rendelkezik a szükséges engedélyekkel. Földterület és épület vásárlása esetén is hivatásos értékbecslő bevonása szükséges, valamint nem vásárolható olyan földterület vagy épület, mely az elmúlt öt évben EU-s pénzügyi támogatásban részesült. Az építési és felújítási költségek szintén a beruházások költségsoron számolhatók el. A támogatásból technikai dokumentáció, használatbavételi engedélyhez szükséges dokumentáció kidolgozása, földtani mérések végzése, engedélyek beszerzése, valamint a vételár megfizetése támogatható.

A beszállítók és kivitelezők kiválasztását a közbeszerzési törvénnyel összhangban kell végezni.

7. Rezsi, működési és adminisztratív költségek

Ezen a költségsoron számolhatók el a projekt megvalósítása során felmerült közvetlen és közvetett adminisztratív költségek, úgymint:

- irodai bérleti díj;
- közüzemi költségek;
- bankszámlanyitás, számlavezetés költségei;
- postaköltségek;
- telefon, fax, internet költségei;
- sokszorosítás költségei;
- írószerek, kis értékű irodaszerek költségei;
- jogi tanácsadás díja, közjegyzői díj.

A rezsiköltségek aránya partneri jelentésenként kumuláltan (a projekt kezdetétől számítva) nem haladhatja meg a személyi költségek 25 %-át. A közvetett adminisztratív költségeket, az alkalmazott módszer megadásán túl számlaösszesítővel is alá kell támasztatni.

8. ÁFA elszámolhatósága

A projekt tevékenységeihez kapcsolódó tevékenységek ÁFA-tartalmának elszámolhatósága attól függ, hogy a számlát benyújtó partner ÁFA-visszaigénylésre jogosult adóalany-e vagy sem.

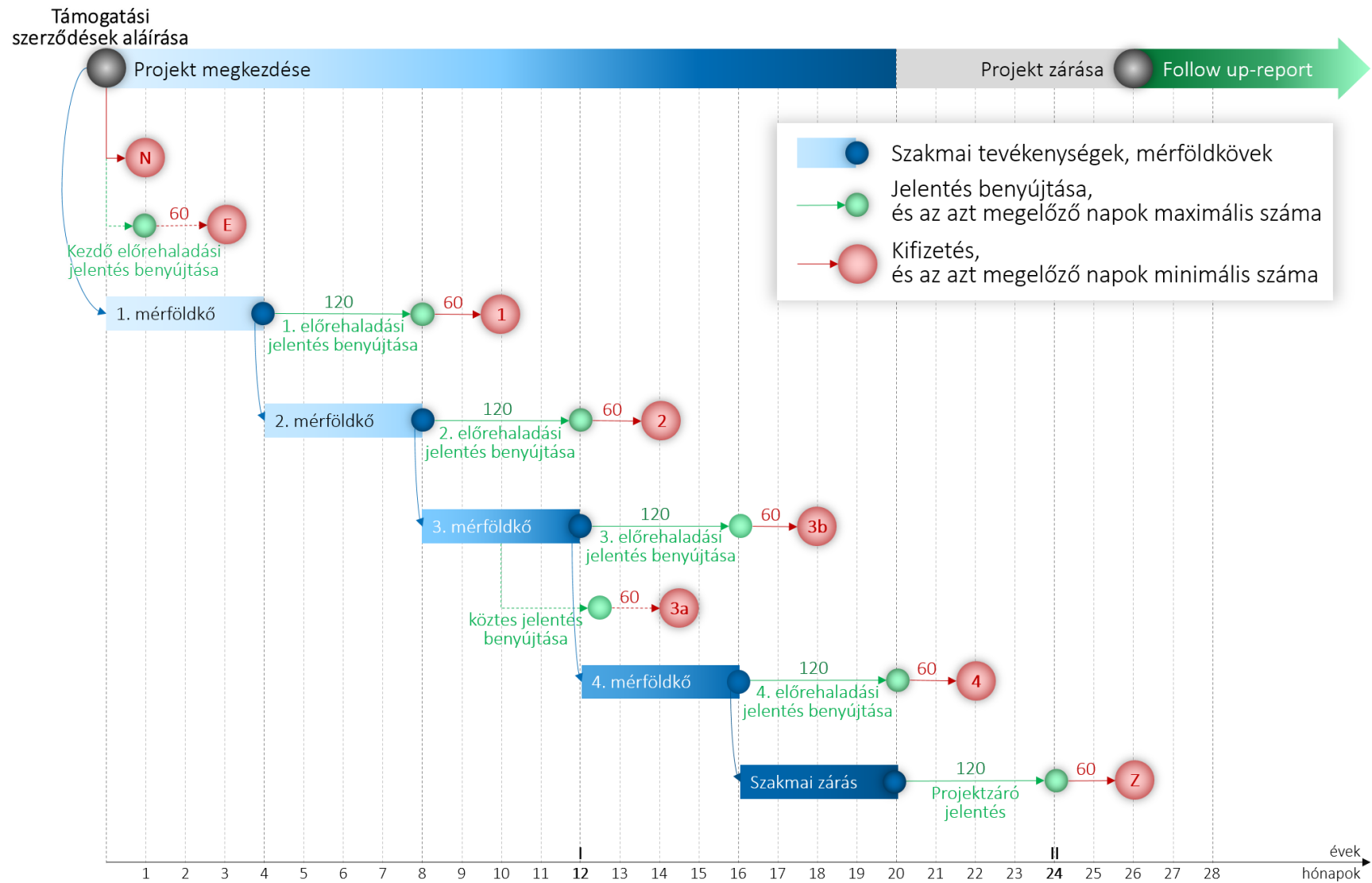
9. Bevételek

A projekt megvalósítása során értékesítésből, regisztrációs bérbeadásból vagy egyéb tevékenységből származó bevétel a projekt elszámolható költségeinek összegét csökkenti. A bevételek nagyságát az előrehaladási jelentésekben fel kell tüntetni. A bevételek egy részének vagy egészének támogatási összegből való levonására legkésőbb a támogatás befejezésekor kerül sor, attól függően, hogy a bevétel teljes egészében vagy csak részben származott a támogatott tevékenységből.

A projekt sikeres megvalósítása szempontjából nagy jelentőséggel bír a projekt során várható pénzáramlás. A projekt szakmai tartalmának tervezése és megvalósítása során figyelembe kell venni a támogatási összegek kifizetésének idejét és módját.

Az előző, 2007-2013-as időszakban a határon átnyúló együttműködési programok esetén a kormányzati hozzájárulás előlegként került kifizetésre a magyar partnerek részére. Az előleg kifizetésének határideje a társfinanszírozási szerződéstől számított 30 nap volt. Várható, hogy ez a rendszer a jövőben is fennmarad.

Az ERFA-támogatás esetében nincs lehetőség előleg kifizetésére, a támogatás visszaigénylése 4 havonta, az előrehaladási jelentésekkel párhuzamosan történik (ez alól a nagy értékű projektek jelenthetnek kivételt, bizonyos feltételek teljesülése esetén). A partnerek nemzeti szinten hitelesítetik az elszámolni kívánt költségeiket, majd a Vezető Partner együttesen benyújtja a hitelesítési nyilatkozatokat a Közös (Szakmai) Titkárságnak. A támogatási összeg adott részlete jellemzően a nyilatkozatok beküldésétől számított 2-3 hónapon belül kerül kifizetésre, de a projekt kezdetén akár 5-6 hónapra is nyúlhat ez az időszak. Ennek következtében a pályázó szervezeteknek meg kell bizonyosodniuk arról, hogy a projekt megvalósításához szükséges kezdő anyagi tőke rendelkezésre áll. A támogatások átutalása a Vezető Partner egy elkülönített bankszámlájára történik, aki továbbítja a partnerek számára az adott partnerre jutó támogatás összegét.

16. ábra: A határon átnyúló projektek megvalósításának idővonalas megjelenítése

4. A közvetlen brüsszeli és transznacionális programok tervezése és megvalósítása

Határon átnyúló foglalkoztatási kezdeményezések nem csupán CBC programokból, hanem közvetlen brüsszeli forrásokból és transznacionális programokból is megvalósítók. Ezen programok esetében a projektek tervezésének és megvalósításának folyamat alapvetően megegyezik a határon átnyúló együttműködési programokéval, azonban menedzsment és adminisztratív szempontból néhány ponton nagyobb eltérés mutatkozik.

A fejezet további részében ezeket az eltéréseket mutatjuk be, melyek érintik a partnerséget, a projekt tartalmának meghatározását, a pályázati anyag előkészítését és benyújtását, a támogatási szerződés aláírását, a jelentéstételi kötelezettséget, valamint finanszírozási kérdéseket is. A közvetlen brüsszeli forrásokat allokáló programok ezek tekintetében jelentősen különböznek és időben gyakran változnak, így a részletek bemutatása helyett, igyekszünk rámutatni azokra a kulcsfontosságú területekre, melyekre a pályázás és a megvalósítás során nagy figyelmet kell fordítani.

A projektek tervezése során kiemelt figyelmet kell fordítani a partnerség összeállítására. Ennek oka, hogy mind a közvetlen brüsszeli, mint a transznacionális programok esetében nagy, több országot lefedő konzorcium létrehozására van szükség. Ez többnyire 10-12 partner jelent a programterület 6-8 országából. A partnerség tekintetében további fontos szempont a területi kiegyenlítettség, mely azt jelenti, hogy minden esetben szükséges kelet-közép európai és nyugati partnerek bevonása is. Mindezek jelentős terhet rónak a projekt menedzsmentjéért és adminisztrációjáért felelős partnerekre, hiszen nagy kihívást jelent 10-12 partner együttes tevékenységének koordinálása. A tervezés időszakában a partnerség összeállítása lényegesen hosszabb időt igényel, mint a határon átnyúló együttműködési programok esetében, hiszen több partnert kell felkeresni, több résztvevővel kell egyeztetni.

Az európai és transznacionális konzorciumok felépítése nagyon hasonló a határon átnyúló partnerségekhez. A partnerek minden esetben kijelölnek egy konzorciumvezetőt, melynek elnevezése programonként eltérhet (vezető partner, fő kedvezményezett, stb.), de a felelősségi köre megegyezik az előző fejezetekben tárgyalt Vezető Partnerével. A konzorciumban emellett projekt partnerként és EU-s támogatásban nem részesülő társult partnerként lehet részt venni.

A projektötlet kidolgozását és a pályázati dokumentáció összeállítását alapvetően ugyanazon szempontok mentén érdemes végezni, mint a határon átnyúló projektek esetében, azonban mindkét folyamatra több idő kell szánni, a nagyméretű partnerség miatt. A 10-12 partnerrel való egyeztetés, a projekt tartalmának végelegesítése, illetve a szükséges mellékletek beszerzése időigényes folyamatok. Ezzel párhuzamosan a pályázati kiírás megjelenése és a benyújtás időpontja közötti időszak jellemzően hosszabb, kb. 4-6 hónap, bizonyos esetekben ezeknél több is lehet. Ez alól kivételt jelentenek a transznacionális együttműködési programok, amelyeknél 1-3 hónapos beadási határidő jellemző. Ennek következtében a partnerség összeállítását és a projekt tartalmának összeállítását jóval a kiírás megjelenése előtt meg kell kezdeni.

A közvetlen brüsszeli és transznacionális programok esetében is elmondható, hogy beruházások nem, vagy csak minimális mértékben támogathatók, inkább szoft jellegű tevékenységek megvalósítására van lehetőség: tudás- és tapasztalatcsere, képzési programok megvalósítása, rendezvényszervezés, stratégiai jellegű dokumentumok készítése, stb. A projektek tartalmának meghatározásánál, illetve a pályázás során kiemelt figyelmet kell fordítani az európai vagy transznacionális jelleg kialakítására és indoklására. Ennek oka, hogy a programok keretében kizárólag olyan projektek valósíthatók meg, amelyek egyénileg, nemzeti szintű keretek között nem értelmezhetők, illetve a teljes célterületen (6-8 ország) fejtik ki hatásukat. Ezen projektek esetében (is) alapvető követelmény a közös tervezés, megvalósítás, finanszírozás és menedzsment.

A pályázatok benyújtásának adminisztratív háttere jellemzően bonyolultabb, mint a határon átnyúló együttműködési programok esetében. A pályázati formanyomtatványt és a programonként eltérő mellékleteket minden esetben egy on-line rendszeren keresztül kell benyújtania a konzorciumvezetőnek. A legismertebb és leggyakrabban használt rendszer az ECAS³³, melyben minden partnernek regisztrálnia kell a szükséges adatok és információk beküldésével. A transznacionális pályázatok benyújtása minden esetben a programok saját weboldalán keresztül történik.

A pályázatok beadására a CBC programokhoz hasonlóan nyílt felhívások keretében van lehetőség. A közvetlen brüsszeli pályázatok többnyire egy lépcsősek, tehát a teljes pályázati dokumentációt egyben szükséges benyújtani, míg a transznacionális pályázatok kétlépcsősek. Ez esetben a partnerek első lépésként tömör projektkoncepciókat nyújtanak be, majd értékelés után a legjobb projektek gazdáit felkérlik a projekt részletes kidolgozására.

Az értékelés ebben az esetben is formai és tartalmi elemeket tartalmaz, illetve nagy hangsúlyt fektetnek a projekt megvalósításához szükséges operatív (humán-erőforrás), illetve pénzügyi kapacitások meglétére. Az értékelési folyamat akár fél évet is igénybe vehet.

A közvetlen brüsszeli keretprogramok esetében a konzorciumvezető az EU támogatás lehívásához támogatási szerződést ír alá a finanszírozó intézménnyel (Európai Bizottság), míg a transznacionális programok esetében az EU támogatás nemzeti hozzájárulással egészülhet ki, így a határon átnyúló pályázatokhoz hasonlóan két támogatási szerződés kerül aláírásra. A támogatási szerződések kötelező melléklete a partnerségi megállapodás, melyet minden résztvevő partnernek alá kell írnia.

A projektek megvalósítása során a kedvezményezetteknek jelentéstételi kötelezettsége van, melynek részletei programonként eltérnek. A jelentések tartalmát, számát, benyújtási gyakoriságát a kapcsolódó tájékoztatók és a támogatási szerződés határozzák meg. Minden esetben számítani lehet minimum egy a projekt időtartamának felénél és a projekt lezárását követően benyújtandó beszámolóra.

A közvetlen uniós és transznacionális programok finanszírozási aspektusait tekintve elmondható, hogy számos konstrukció létezik mind a támogatási összeget és intenzitást, mind az elő- és utófinanszírozást illetően. Az egy projektre jutó támogatási összeg széles skálán mozoghat, vannak néhány százezer eurós EU-s forrást biztosító kiírások, de a támogatási összeg jellemzően 1-5 millió euró. A támogatási intenzitás programtól és kiírástól függően változhat. A közvetlen brüsszeli pályázatok esetében a projekt teljes költségvetésének 50-100%-át fedezheti a támogatás, míg a transznacionális programok esetében, hasonlóan a CBC programokhoz, az

---

³³ https://ecas.ec.europa.eu/cas/login?domain=external&loginRequestId=ECAS_LR-6315871-ÿpGii44g49WZxDgSwABYAXTm9r2Jw4gDqkkSgA37RTA20B2RzKzRdW5ONjEOAV3McJ68Vcj2U23FdX51avT27-Jj71zxYb8yriDnsH3gWRUS-il4trP3LYcZr8P2BD8iwf5azRoGDBO8N4K1VurZRrNlm – utolsó letöltés: 2015.10.29.

ERFA támogatás 85% lehet, mely maximum 15% nemzeti hozzájárulással egészülhet ki. Ennek következtében a közvetlen brüsszeli pályázatok megvalósításához a jelentősebb mértékű önerő biztosításához stabil pénzügyi háttér szükséges.

Az elszámolható költségek köre többnyire megegyezik a 3.1.5-s fejezetben ismertetettekkel, lényeges különbség azonban, hogy a brüsszeli pályázatok esetében beruházási költségek nem, míg a transznacionális programok esetében csak kis mértékben (a teljes költségvetés 7-10%-ig) számolhatók el. Emellett az egyes költségvetési sorok elnevezése, illetve a költségek elszámolási módja programonként eltérhet, így mindig nagy figyelmet kell fordítani a kapcsolódó tájékoztató részletes áttekintésére.

A támogatások kifizetésének ütemezése szintén programonként eltérő lehet, a brüsszeli pályázatok esetében az utófinanszírozás jellemző, tehát a támogatás az előrehaladási jelentések benyújtását követően kerül kifizetésre. Egyes esetekben a támogatási összeg 40-60 %-a előlegként igényelhető, majd a fennmaradó összeget a jelentések benyújtásának függvényében utalják a kedvezményezettnek. A transznacionális projektek esetében a kifizetések rendszere a határon átnyúló projektekéhez hasonló.

Közvetlen brüsszeli, illetve transznacionális pályázatok tervezéséhez és megvalósításához jelentős tapasztalat szükséges, mely stabil szervezeti és pénzügyi háttérrel egészül ki. Az európai szintű konzorciumok összeállításához elengedhetetlen a releváns kapcsolati tőke, 10-12 partner bevonásához többnyire szükséges a személyes ismeretségen alapuló kapcsolat, illetve a korábbi együttműködés. A kapcsolatépítés elősegítéséhez javasoljuk a programokhoz kapcsolódó partnerkereső adatbázisokban való regisztrációt, mely jó esélyt biztosít egy tapasztalt partner által vezetett projektbe való bekapcsolódáshoz. Mindez egyben lehetővé teszi a tapasztalatgyűjtést és a kapcsolatépítést, melynek eredményeképp önálló projektek megvalósítására is sor kerülhet.

Jegyzékek

- Bibliográfia
  - Határon átnyúló együttműködési programok
  - Közvetlen brüsszeli programok
  - Transznacionális együttműködési programok
  - Egyéb internetes források
  - Jogszabályok, egyezmények
- Rövidítések jegyzéke
- Ábrajegyzék
- Táblázatjegyzék

Bibliográfia

Határon átnyúló együttműködési programok

Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program (Utolsó letöltés: 2015.10.22.)

<http://www.at-hu.net/at-hu/hu/index.php>

Magyarország-Horvátország Határon Átnyúló Együttműködési Program (Utolsó letöltés: 2015.10.22.)

<http://www.hu-hr-ipa.com/hu/>

Magyarország-Szerbia IPA Program (Utolsó letöltés: 2015.10.22.)

<http://www.hu-srb-ipa.com/hu/>

Magyarország–Szlovákia–Románia–Ukrajna ENI Program (Utolsó letöltés: 2015.10.22.)

<http://www.huskroua-cbc.net/hu/>

Románia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program (Utolsó letöltés: 2015.10.22.)

<http://www.huro-cbc.eu/hu/>

Szlovákia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program (Utolsó letöltés: 2015.10.22.)

<http://www.husk-cbc.eu/>

Szlovénia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program (Utolsó letöltés: 2015.10.22.)

http://www.si-hu.eu/start_hu/

Közvetlen brüsszeli programok

Az Európai Unió Erasmus+ 2014-2020 keretprogramja (Utolsó letöltés: 2015.06.12.)

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/index_en.htm

Foglalkoztatás és Szociális innováció keretprogram (Utolsó letöltés: 2015.10.22.)

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081>

Horizont 2020 program (Utolsó letöltés: 2015.01.08.)

<http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>

URBACT (Utolsó letöltés: 2015.06.12.)

<http://www.urbact.eu/>

Transznacionális együttműködési programok

Duna Transznacionális Program (Utolsó letöltés: 2015.10.22.)

<http://www.interreg-danube.eu/>

Közép-Európa Transznacionális Program (Utolsó letöltés: 2015.10.22.)

<http://www.interreg-central.eu/>

Egyéb internetes források

A határ menti programok jogosultsági területe 2014 és 2020 között (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/c/c8/Crossborder_cooperation_programme_areas.png

Az uniós transznacionális együttműködési programok által érintett területek 2014 és 2020 között (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/european-territorial/transnational/

Border People honlapja (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

<http://borderpeople.info/>

France – Allemagne, une alliance réussie en faveur de l'emploi transfrontalier (Franciaország – Németország, egy sikeres szövetség a határon átnyúló foglalkoztatásért) (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

<http://www.pole-emploi.org/actualites/france-allemande-une-alliance-reussie-en-faveur-de-l-emploi-transfrontalier-@/543/view-article-45076.html>

Franco-German Job Centre projekt bemutatása (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

<http://www.espaces-transfrontaliers.org/en/resources/projects/projects/project/show/centre-pour-lemploi-franco-allemandstrasbourg-ortenu/>

Európai Bizottság – Projektciklus menedzsment útmutató (Utolsó letöltés: 2015.10.27.)

https://ec.europa.eu/europeaid/project-and-programme-cycle-management-guidance_en

Infobest honlapja (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

<http://www.infobest.eu/>

Infobest Palmrain projekt bemutatása (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

<http://www.espaces-transfrontaliers.org/en/resources/projects/projects/project/show/reseau-infobest/>

Interreg: European Territorial Co-operation (az európai területi együttműködés fejlődése) (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

http://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/cooperation/european-territorial/

Kiosk Office ismertetése (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

<http://www.starthop.eu/en/kiosk-office/>

Kiosk Office projekt bemutatása (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

<http://www.espaces-transfrontaliers.org/en/resources/projects/projects/project/show/kiosk-office/>

Work Without Borders (Munka Határok Nélkül) (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

<http://www.interreg-alcotra.org/2007-2013/index.php?pg=progetto&id=203>

Work Without Borders (Munka Határok Nélkül) (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

<http://www.lavorosenzafrontiere.eu/>

Jogszabályok, egyezmények

2007. évi XCIX. törvény az európai területi együttműködési csoportosulásról (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

<http://www.complex.hu/kzldat/t0700099.htm/t0700099.htm>

2010. évi CXXVI. törvény a fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok kialakításával és a területi integrációval összefüggő törvénymódosításokról (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1000126.TV#lbjOid3faf

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1080/2006/EK RENDELETE (2006. július 5.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és az 1783/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006R1080&from=EN>

European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities (Európai keretegyezmény a területi önkormányzatok és közigazgatási szervek határon átnyúló együttműködéséről) (Utolsó letöltés: 2015.10.29.)

<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/html/106.htm>

Single European Act (Európai Egységes Okmány) (Utolsó letöltés: 2015.10.27.)

<http://www.ecolex.org/server2.php/libcat/docs/TRE/Full/En/TRE-000896.txt>

Rövidítések jegyzéke

ALCOTRA	a Franciaország-Olaszország Határon Átnyúló Együtműködési Program rövidítése
CARDS	Community assistance for reconstruction, development and stabilisation (Közösségi támogatás újjáépítési fejlesztéshez és stabilizációhoz) nevű volt program, amely segítséget nyújtott a délkelet-európai államoknak az Európai Unióval fennálló stabilizációs és társulási folyamatban való részvételre
CBC	Cross-Border Cooperation, azaz határon átnyúló együtműködés
Central program	Central Europe Cooperation Programme, magyarul Közép-Európa Transznacionális Együtműködési Program
CLLD	community-led local development, azaz közösségvezérelt helyi fejlesztés
Duna program	Danube Transnational Programme, magyarul Duna Transznacionális Együtműködési Program
EaSI	A foglalkoztatás és a szociális innováció európai programja (Foglalkoztatás és Szociális Innováció keretprogram)
ECU	európai valutaegység, angolul European Currency Unit
EGK	Európai Gazdasági Közösség
EGRONET	Közös közlekedési rendszer, mely három német szövetségi államra (Bajorország, Tübingia és Szászország), valamint és a csehországi Karlovy Vary-i kerületre terjed ki határon átnyúló módon.
EGTC	European Grouping of Territorial Cooperation, magyarul Európai Területi Együtműködési Csoportosulás, vagy másnéven Európai Területi Társulás (röviden ETE)
ENI	European Neighbourhood Instrument, magyarul Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz
ERFA	Európai Regionális Fejlesztési Alap
ESPON	European Observation Network for Territorial Development and Cohesion, azaz Európai Területfejlesztési és Kohéziós Megfigyelő Hálózat
ETE	Európai Területi Együtműködés
ETT	Európai Területi Társulás
EU	Európai Unió
EURES	European Employment Services, magyarul Európai Foglalkoztatási Szolgálatok
FHTP	fő határon túli partner
FLC	first level control – magyarul első szintű nemzeti ellenőrzés
GYSEV	Győr–Sopron–Ebenfurti Vasút Zrt.
H2020	Horizont 2020, az Európai Unió 2014-2020-as időszakra vonatkozó kutatás-fejlesztési és innovációs keretprogramja

IH	Irányító Hatóság
IMIR	Integrált Monitoring és Információs Rendszer
Interreg	az Európai Területi Együtműködés (ETE) másik elnevezése, korábban közösségi kezdeményezés
INTERREG A	határon átnyúló együttműködési programok
INTERREG B	transznacionális együttműködési programok
INTERREG C	interregionális együttműködési programok
IPA	Instrument for Pre-accession Assistance, azaz Előcsatlakozási Támogatási Eszköz
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-Accession, volt előcsatlakozási alap, mely az államok Eu-politikákra történő felkészítésén túl elsősorban a környezetvédelmi és közlekedési beruházásokat támogatta
ITI	Integrated Territorial Investment, magyarul Integrált Területi Beruházás
KAT	Közös Akciótervek (Joint Action Plan)
NUTS	a francia Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques kifejezés rövidítése, melynek magyar fordítása a Statisztikai Célú Területi Egységek Nomenklatúrája (másnéven kódjegyzéke)
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development, magyarul Gazdasági Együtműködési és Fejlesztési Szervezet
Phare	Előcsatlakozási alap, mely eredetileg Lengyelország és Magyarország számára állt rendelkezésre (Pologne, Hongrie Aide a la Reconstruction économique)
PP	projekt partner
PROGRESS	teljes nevén Community Programme for Employment and Social Solidarity - PROGRESS, azaz közösségi foglalkoztatási és társadalmi szolidaritási program
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development, volt előcsatlakozási alap, magyarul Különleges Segélyprogram a Mezőgazdaság és Vidékfejlesztés Számára
TP	társult partner
URBACT	Urban Actions, azaz Városi Akciók. Az URBACT az európai fenntartható városfejlesztést segítő tapasztalatcserét és tanulást támogató program.
VP	Vezető Partner
ZOAST	Zone Organisée d'Accès aux Soins Transfrontaliers

Ábrajegyzék

1. ábra: Az INTERREG-programok támogatási kerete (1990-2020)	9
2. ábra: A határ menti programok jogosultsági területe 2014 és 2020 között	10
3. ábra: Az uniós transznacionális programok által érintett területek 2014 és 2020 között	11
4. ábra: A Szlovákia-Magyarország Határon Átnyúló Együtműködési Program területe	23
5. ábra: A Románia-Magyarország Határon Átnyúló Együtműködési Program területe.....	25
6. ábra: Az Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Együtműködési Program területe	27
7. ábra: A Szlovénia-Magyarország Határon Átnyúló Együtműködési Program területe.....	29
8. ábra: A Magyarország - Horvátország Határon Átnyúló Együtműködési Program területe	31
9. ábra: A Magyarország–Szerbia IPA Határon Átnyúló Együtműködési Program területe.....	33
10. ábra: A Magyarország – Szlovákia – Románia - Ukrajna ENI Program területe	35
11. ábra: A H2020 program 3 alappillére	41
12. ábra: A Duna Transznacionális Program területe	44
13. ábra: A Közép-Európa Transznacionális Program területe.....	45
14. ábra: A projektciklus szakaszai.....	48
15. ábra: A pályázatok tervezésének és benyújtásának folyamata	56
16. ábra: A határon átnyúló projektek megvalósításának idővonalas megjelenítése.....	68

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Az Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Együtműködési Program területe ...	36
--	----

